

తైత్తిరీయ బ్రాహ్మణే తృతీయాష్టకే దశమ ప్రపాఠకః

॥సావిత్రచయనమ్॥

హరిః ఓమ్॥ సంజ్ఞానం విజ్ఞానం ప్రజ్ఞానం జానదభిజానత్ సకల్పమానం
ప్రకల్పమానముపకల్పమానముపక్లుప్తం క్లుప్తమ్ శ్రీయా వసీయ ఆయథస్సంభూతం
భూతమ్॥ చిత్రః కేతుః ప్రభానాభాన్తస్సంభాన్ జ్యోతిష్మాగ్స్తిజస్వానాతపగ్గ్స్తపన్నభితపన్న
రోచన్ రోచమానః శోభనః శోభమానః కల్యాణః॥ దర్శ శా దృష్టా దర్శతా విశ్వరూపా
సుదర్శనా ఆప్యాయమానా ప్యాయమానా ప్యాయా సూనృతేరా ఆపూర్యమాణా
పూర్యమాణా పూరయన్తీ పూర్ణా పౌర్ణమాసీ॥ దాతా ప్రదాతాఽనన్దో మోదః ప్రమోదః॥[1]
ఆవేశయన్ నివేశయన్తస్సంవేశనః సగ్ంశాన్తః శాన్తః ఆభవన్ ప్రభవన్తస్సంభవన్తస్సంభూతో
భూతః॥ ప్రస్తుతం విష్టుతగ్ం సగ్ంస్తుతం కల్యాణం విశ్వరూపమ్ శుక్రమమృతం తేజస్వి
తేజః సమిద్ధమ్ అరుణం భానుమన్మరీచిమదభితపత్తపస్వత్ సవితా ప్రసవితా దీప్తో
దీపయన్ దీప్యమానః జ్వలన్జ్వలితా తపన్ వితపన్తస్సంతపన్ రోచన్ రోచమానః
శుమ్భాః శుమ్భమానో వామః॥ సుతా సున్వతీ ప్రసుతా సూయమానాఽభిషూయమాణా
పీతీ ప్రపా సంపా తృప్తిస్తర్పయన్తీ॥[2] కాన్తా కామ్యా కామజాతాఽయుష్మతీ కామదుఘా॥
అభిశాన్తాఽనుమన్తాఽనన్దో మోదః ప్రమోదః ఆసాదయన్నిషాదయన్తస్సగ్ంసాదనః
సగ్ంసన్నః సన్నః ఆభూర్విభూః ప్రభూః శంభూర్భువః॥ పవిత్రం పవియిష్యన్ పూతో
మేధ్యః యశో యశస్వానాయురమృతః జీవో జీవిష్యన్తస్సర్వో లోకః॥
సహస్వాన్తస్సహాయానోజస్వాన్తస్సహమానః జయన్నభిజయన్తస్సద్రవిణో ద్రవిణోదాః
ఆర్త్రపవిత్రో హరికేశో మోదః ప్రమోదః॥[3] అరుణోఽరుణరజాః పుణ్డరీకో విశ్వజిదభిజిత్
ఆర్త్రః పిన్వమానోఽన్నవాన్ రసవానిరావాన్ సర్వౌషధః సమ్భరో మహస్వాన్॥ ఏజత్కా
జోవత్కాః క్షుల్లకాః శిపివిష్టకాః సరిస్తరాః సుశేరవః అజిరాసో గమిష్టవః॥ ఇదానీం

తదానీమేతర్హి క్షిప్రమజిరమ్| ఆశుర్నిమేషః ఫణో ద్రవన్నతిద్రవన్| త్వరగ్గ్స్త్వరమాణ
ఆశురాశీయాఞ్జవః|| అగ్నిష్టోమ ఉక్థ్యోఽతిరాత్రో ద్వీరాత్రస్త్రీరాత్రశ్చతూరాత్రః|| అగ్నిర్
ఋతుః సూర్య ఋతుశ్చన్త్రమా ఋతుః|| ప్రజాపతిః సంవత్సరో మహాన్కః||[౪]
ప్రమోదస్తర్భయన్తీ ప్రమోదోజవస్తీణి చ ||1||

భూరగ్నిం చ పృథివీం చ మాం చ| త్రీగ్శ్చ లోకాన్థనంవత్సరం చ| ప్రజాపతిస్త్యా
సాదయతు| తయా దేవతయాఽఙ్గిరస్వద్భ్రువా సీద| భువో వాయుం చాన్తరిక్షం చ మాం
చ| త్రీగ్శ్చ లోకాన్థనంవత్సరం చ| ప్రజాపతిస్త్యా సాదయతు| తయా
దేవతయాఽఙ్గిరస్వద్భ్రువా సీద| స్వరాదిత్యం చ దివం చ మాం చ| త్రీగ్శ్చ
లోకాన్థనంవత్సరం చ| ప్రజాపతిస్త్యా సాదయతు| తయా దేవతయాఽఙ్గిరస్వద్భ్రువా సీద|
భూర్భువః స్వశ్చన్త్రమసం చ దిశశ్చ మాం చ| త్రీగ్శ్చ లోకాన్థనంవత్సరం చ|
ప్రజాపతిస్త్యా సాదయతు| తయా దేవతయాఽఙ్గిరస్వద్భ్రువా సీద||[౫]
సంవత్సరం చ పట్న ||2||

త్వమేవ త్వాం వేత్త యోఽసి సోఽసి| త్వమేవ త్వామచైషీః| చితశ్చాసి సంచితశ్చాస్యగ్నే|
ఏతావాగ్శ్చాసి భూయాగ్శ్చాస్యగ్నే|| యత్తే అగ్నే న్యూనం యదు తేఽతిరిక్తమ్|
ఆదిత్యాస్తదఙ్గిరసశ్చిన్వన్తు| విశ్వే తే దేవాశ్చితిమాపూరయన్తు| చితశ్చాసి సంచితశ్చాస్యగ్నే|
ఏతావాగ్శ్చాసి భూయాగ్శ్చాస్యగ్నే|| మా తే అగ్నేఽచయేన మాఽతి చ యేనాయురావృక్షీ||
సర్వేషాం జ్యోతిషాం జ్యోతిర్యదదావుదేతి| తపసో జాతమనిభృష్టమాజః| తత్తే జ్యోతిరిష్టకే|
తేన మే తప| తేన మే జ్వల| తేన మే దీదిహి| యావద్దేవాః| యావదసాతి సూర్యః|
యావదుతాపి బ్రహ్మ||[౬]
ఆవృక్షీ నవ చ ||3||

సం॒వ॒ధ్న॒రో॒ఽసి పరి॒వ॒ధ్న॒రో॒ఽసి ఇ॒దా॒వ॒ధ్న॒రో॒ఽసి॒దు॒వ॒ధ్న॒రో॒ఽసి ఇ॒ద్వ॒ధ్న॒రో॒ఽసి వ॒ధ్న॒రో॒ఽసి త॒స్య
 తే॒ వ॒స॒ంతః॒ శి॒రః॒ గ్రీ॒చ్ఛో॒ దక్షి॑ణః పక్షః॒ వర్షాః॒ పు॒చ్ఛమ్॑ శర॒దుత్త॑రః పక్షః॒ హే॒మ॒న్తో
 మ॒ధ్యమ్॑ పూ॒ర్వపక్షా॑శ్చిత॒యః॒ అప॑రపక్షాః పురీ॒షమ్॑[౭] అహో॒రాత్రా॑ణీష్టకాః॑ ఋ॒షభో॒ఽసి
 స్వ॒ర్గో లో॒కః॒ య॒స్యాం ది॒శి మ॒హీ॒య॒సే తతో॑ నో మ॒హ ఆ॒వహ॑॥ వా॒యుర్భూ॒త్వా స॒ర్వా
 ది॒శ ఆ॒వాహి॑ స॒ర్వా ది॒శోఽను॑ వి॒వాహి॑ స॒ర్వా ది॒శోఽను॑ సం॒వాహి॑ చి॒త్యా చి॒తిమా॑పు॒ణా
 అచి॒త్యా చి॒తిమా॑పు॒ణా॑ చి॒దసి॑ స॒ముద్ర॑యోనిః[౮] ఇ॒న్దుర్ద॑క్షః శ్రే॒ణ ఋ॒తావా॑ హి॒రణ్య॑పక్షః
 శకు॒నో భు॑ర॒ణ్యః॒ మహా॑న్త॒న్ధస్థే॑ ధ్రు॒వ ఆ॒నిష॑త్తః॒ నమ॑స్తి అస్తు॒ మా మా హి॑గ్ంసీః॒ ఏతి॑
 ప్రే॒తి వీ॒తి స॒మి॒త్యది॑తి ది॒వం మే॑ య॒చ్ఛా అ॒న్తరి॑క్షం మే॑ య॒చ్ఛా పృ॒థివీం॑ మే॑ య॒చ్ఛా
 పృ॒థివీం॑ మే॑ య॒చ్ఛా అ॒న్తరి॑క్షం మే॑ య॒చ్ఛా ది॒వం మే॑ య॒చ్ఛా॑ అహ్నో॒ ప్రసా॑రయ॒ రాత్ర్యా
 స॒మచ॑ రాత్ర్యా॒ ప్రసా॑రయ॒ అహ్నో॒ స॒మచ॑ కా॒మం ప్రసా॑రయ॒ కామ॑గ్ం స॒మచ॑॥[౯]
 పురీ॒షగ్ం స॒ముద్ర॑యోనిః పృ॒థివీం॑ మే॑ య॒చ్ఛాన్తరి॑క్షం మే॑ య॒చ్ఛా సప్త॑ చ॒ ॥4॥

భూ॒ర్భువః॒ స్వః॒ ఓ॒జో బ॒లమ్ బ్ర॒హ్మ క్ష॒త్రమ్ యశో॑ మ॒హత్ స॒త్యం తపో॑ నా॒మ
 రూ॒ప॒మమృ॑తమ్ చక్షుః॒ స్తోత్రమ్॑ మ॒న ఆ॒యుః వి॒శ్వం యశో॑ మ॒హః స॒మం తపో॑ హ॒రో
 భాః॑ జాత॒వేదా॒ యది॑ వా పా॒వకోఽసి॑ పై॒శ్వాన॒రో యది॑ వా పై॒ద్యుతోఽసి॑ శం ప్ర॒జాభ్యో
 య॒జమా॑నాయ లో॒కమ్ ఊర్జం॑ పు॒ష్టిం దద॑ద॒భ్యావ॑వృ॒థ్స్వ॑॥[౧౦]
 భాశ్చ॒త్వారి॑ చ॒ ॥5॥

రా॒జ్ఞీ వి॒రాజ్ఞీ॑ స॒మ్రాజ్ఞీ॑ స్వ॒రాజ్ఞీ॑ అ॒ర్చిః శో॒చిః తపో॑ హ॒రో భాః॑ అ॒గ్నిరి॑న్తో బ్ర॒హస్ప॑తిః॒ విశ్వే॑
 దే॒వా భు॑వ॒నస్య॒ గోపాః॑ తే॒ మా స॒ర్వే య॑శసా॒ సగ్ం సృ॑జన్తు॥[౧౧]
 రా॒జ్ఞీన్తో॑ మా సప్త॑ ॥6॥

అసపే స్వాహా వసపే స్వాహా విభుపే స్వాహా వివస్వతే స్వాహా అభిభుపే స్వాహాఽధిపతయే
 స్వాహా దివాంపతయే స్వాహాఽగ్ంహస్పత్యాయ స్వాహా చాక్షుష్మత్యాయ స్వాహా
 జ్యోతిష్మత్యాయ స్వాహా రాజ్ఞే స్వాహా విరాజ్ఞే స్వాహా సంరాజ్ఞే స్వాహా స్వరాజ్ఞే స్వాహా
 శూషాయ స్వాహా సూర్యాయ స్వాహా చన్ద్రమసే స్వాహా జ్యోతిషే స్వాహా సగ్ంసర్పాయ
 స్వాహా కల్యాణాయ స్వాహా అర్జునాయ స్వాహా॥[౧౨]

కల్యాణాయ స్వాహైకం చ ॥7॥

విపశ్చితే పవమానాయ గాయతా మహీ న ధారాఽత్యన్ధో అర్షతి అహిర్ హ
 జీర్ణామతిసర్పతి త్వచమ్ అత్యో న క్రీడన్నసరద్వృషా హరిః॥ ఉపయామగృహీతోఽసి
 మృత్యుపే త్వా జుష్టం గృహ్లామి ఏష తే యోనిర్మృత్యుపే త్వా॥ అప మృత్యుమప క్షుధమ్
 అపేతః శపథం జహి అధా నో అగ్న ఆవహా రాయస్పౌషగ్ం సహస్రిణమ్॥[౧౩] యే తే
 సహస్రమయుతం పాశాః మృత్యో మర్త్యాయ హన్తవే తాన్ యజ్ఞస్య మాయయా
 సర్వానవయజామహే॥ భక్షోఽస్యమృతభక్షః తస్య తే మృత్యుపేతస్యామృతవతః
 స్వగాకృతస్య మధుమతః ఉపహాతస్యోపహాతో భక్షయామి॥ మన్తాఽభిభూతిః
 కేతుర్యజ్ఞానాం వాక్ అసావేహి॥[౧౪] అన్ధో జాగృవిః ప్రాణ అసావేహి బధిర
 ఆక్రన్దయితరపాన అసావేహి అహస్తోఽస్త్యా చక్షుః అసావేహి అపాదాశో మనః
 అసావేహి కపే విప్రచిత్తే శ్రోత్ర అసావేహి॥[౧౫] సుహస్తః సువాసాః శూషో నామాస్యమృతో
 మర్త్యేషు తం త్వాఽహం తథా వేద అసావేహి॥ అగ్నిర్మే వాచి శ్రితః వాగ్మృదయే
 హృదయం మయి అహమమృతే అమృతం బ్రహ్మణి వాయుర్మే ప్రాణే శ్రితః॥[౧౬] ప్రాణో
 హృదయే హృదయం మయి అహమమృతే అమృతం బ్రహ్మణి సూర్యో మే చక్షుషి
 శ్రితః చక్షుర్ హృదయే హృదయం మయి అహమమృతే అమృతం బ్రహ్మణి చన్ద్రమా

మే మనసి శ్రితః॥ [౧౭] మనో హృదయే హృదయం మయి అహమమృతే॥ అమృతం
 బ్రహ్మణి॥ దిశో మే శ్రోత్రే శ్రితః॥ శ్రోత్రగ్ం హృదయే హృదయం మయి అహమమృతే॥
 అమృతం బ్రహ్మణి॥ ఆపో మే రేతసి శ్రితః॥ [౧౮] రేతో హృదయే హృదయం మయి
 అహమమృతే॥ అమృతం బ్రహ్మణి॥ పృథివీ మే శరీరే శ్రితః॥ శరీరగ్ం హృదయే
 హృదయం మయి అహమమృతే॥ అమృతం బ్రహ్మణి॥ ఓషధివనస్పతయో మే లోమసు
 శ్రితః॥ [౧౯] లోమాని హృదయే హృదయం మయి అహమమృతే॥ అమృతం బ్రహ్మణి॥
 ఇన్ద్రో మే బలే శ్రితః॥ బలగ్ం హృదయే హృదయం మయి అహమమృతే॥ అమృతం
 బ్రహ్మణి॥ పర్జన్యో మే మూర్ధ్ని శ్రితః॥ [౨౦] మూర్ధా హృదయే హృదయం మయి
 అహమమృతే॥ అమృతం బ్రహ్మణి॥ ఈశానో మే మన్యో శ్రితః॥ మన్యూర్ హృదయే
 హృదయం మయి అహమమృతే॥ అమృతం బ్రహ్మణి॥ ఆత్మా మ ఆత్మని శ్రితః॥ [౨౧] ఆత్మా
 హృదయే హృదయం మయి అహమమృతే॥ అమృతం బ్రహ్మణి॥ పునర్మ ఆత్మా
 పునరాయురాగాత్॥ పునః ప్రాణః పునరాకూతమాగాత్॥ వైశ్వానరో రశ్మిభిర్వాప్యధానః॥
 అంతఃస్త్విత్వమృతస్య గోపాః॥ [౨౨]

సహస్రీణమిహి శ్రోత్రాసావేహి ప్రాణే శ్రితో మనసి శ్రితో రేతసి శ్రితా లోమసు శ్రితా మూర్ధ్ని శ్రిత ఆత్మని శ్రితోఽష్టా చ ॥ ౧౮ ॥
 అగ్నిర్వాయుః సూర్యశ్చన్త్రమా దిశ ఆహః పృథివ్యోషధివనస్పతయ ఇన్ద్రః పర్జన్య ఈశాన ఆత్మా పునర్మే త్రయోదశః॥

ప్రజాపతిర్దేవానసృజత॥ తే పాప్మనా సందితా అజాయంత॥ తాన్వ్యద్యత్॥ యద్వ్యద్యత్॥
 తస్మాద్వ్యద్యత్॥ తమవృశ్చత్॥ యదవృశ్చత్॥ తస్మాద్వృష్టిః॥ తస్మాద్యత్తైతే దేవతే
 అభిప్రాప్నుతః॥ వి చ హైవాస్య తత్ర పాప్మానం ద్యతః॥ [౨౩] వృశ్చతశ్చ॥॥ సైషా
 మీమాగ్ంసాఽగ్నిహోత్ర ఏవ సంపన్నా॥ అథో ఆహుః॥ సర్వేషు యజ్ఞక్రతుష్వితి॥ హోవ్యన్నప
 ఉపస్పృశేత్॥ విద్యుదసి విద్య మే పాప్మానమితి॥ అథ హుతోపస్పృశేత్॥ వృష్టిరసి వృశ్చ మే
 పాప్మానమితి॥ యక్ష్యమాణో వేష్ట్యా వా వి చ హైవాస్యైతే దేవతే పాప్మానం ద్యతః॥ [౨౪]

వృశ్చ॑తశ్చ॑॥ అ॒త్యగ్ం॑హో హ॑రుణిః॥ బ్ర॒హ్మచారి॑ణే ప్ర॒శ్నాన్ ప్రో॒చ్య ప్ర॒జిఘా॑య॥ పరే॑హి
 ప్లక్ష॑ం దయా॒మృతిం॑ పు॒చ్ఛ॑ వే॒త సా॒వి॒త్రాం ३ న్న వే॒తా ३ ఇతి॑ త॒మాగ॑త్య పప్రచ్ఛ॑
 ఆచార్యో॑ మా ప్రా॒హేషీ॑త్ వే॒త సా॒వి॒త్రాం ३ న వే॒తా ३ ఇతి॑ స హో॑వాచ వేదేతి॑[౧౫] స
 క॒స్మిన్ ప్రతి॑ష్ఠిత ఇతి॑ పరో॑రజసీతి॑ కస్తద్యత్పరో॑రజా ఇతి॑ ఏష వా॒వ స పరో॑రజా ఇతి॑
 హో॑వాచ॥ య ఏష తప॑తి ఏ॒షోఽర్వాగ్ర॑జా ఇతి॑ స క॒స్మిన్వేష॑ ఇతి॑ సత్య॑ ఇతి॑ కిం
 తథ్సత్య॑మితి॑ తప ఇతి॑[౧౬] క॒స్మిన్న తప॑ ఇతి॑ బల॑ ఇతి॑ కిం తద్బల॑మితి॑ ప్రాణ॑ ఇతి॑॥ మా
 స్మ ప్రాణ॑మతి పు॒చ్ఛ ఇతి॑ మాఽఽచార్యోఽబ్రవీ॑దితి హో॑వాచ బ్ర॒హ్మచారి॑॥ స హో॑వాచ ప్లక్షో
 దయా॒మృతిః॑ యద్వై బ్ర॒హ్మచారి॑న్ ప్రాణ॑మత్యప్రక్ష్యః॑ మూ॒ర్ధా తే వ్యప॑తిష్యత్
 అహ॑ముత ఆచార్యా॑చ్ఛేయాన్ భవి॑ష్యామి॒ యో మా సా॒వి॒త్రే స॒మ॒వాది॑ష్ఠేతి॑ [౧౭]
 తస్మా॑థ్సా॒వి॒త్రే న సం॑వదేత॒ స యో హ వై సా॒వి॒త్రం విదు॑షా సా॒వి॒త్రే సం॑వదతే॒
 సహ॑స్మిశ్చే॒యం దధా॑తి॒ అను హ వా అస్మా అసౌ తప॑శ్చే॒యం మన్య॑తే॒ అన్వ॑స్మై
 శ్రీస్తపో॑ మన్యతే॒ అన్వ॑స్మై తపో॑ బలం మన్యతే॒ అన్వ॑స్మై బలం ప్రాణం మన్యతే॑॥ స
 యదా॑హ॒ సంజ్ఞా॑నం వి॒జ్ఞానం దర్శా॑ దృష్టేతి॑ ఏష ఏ॒వ తత్[౧౮] అథ॑ యదా॑హ॒ ప్రస్తు॑తం
 విష్టు॑తగ్ం సుతా సు॒న్వతీ॑తి॒ ఏష ఏ॒వ తత్ ఏష హ్యే॒వ తాన్య॑హాని॒ ఏష రా॑త్రయః॒ అథ॑
 యదా॑హ॒ చి॒త్రః కేతు॑ర్దాతా ప్రదాతా స॒వితా ప్రస॑వితాఽభి॒శాస్తా॑నుమస్తేతి॑ ఏష ఏ॒వ తత్
 ఏష హ్యే॒వ తేఽహ్నో ము॒హూర్తాః॑ ఏష రాత్రేః॑ [౧౯] అథ॑ యదా॑హ॒ ప॒విత్రం
 పవ॑యిష్యన్థ స॒హస్వాన్థ సహీ॑యానరుణోఽరుణ॑రజా ఇతి॑ ఏష ఏ॒వ తత్ ఏష హ్యే॒వ
 తేఽర్ధ॑మాసాః॒ ఏష మా॑సాః॒ అథ॑ యదా॑హ॒ అగ్ని॑ష్టోమ ఉ॒క్తోఽగ్నిర్ బు॒తుః ప్ర॒జాప॑తిః
 సం॑వత్సర ఇతి॑ ఏష ఏ॒వ తత్ ఏష హ్యే॒వ తే య॑జ్ఞక్రతవః॒ ఏష బు॒తుత॑వః [౩౦] ఏష
 సం॑వత్సరః॒ అథ॑ యదా॑హ॒ ఇదా॑నీం తదా॑నీమితి॑ ఏష ఏ॒వ తత్ ఏష హ్యే॒వ తే
 ము॒హూర్తానాం ము॒హూర్తాః॑॥ జన॑కో హ పైదే॒హః॑ అహో॑రాత్రైః సమా॑జగామ॒ తగ్ం
 హో॑చుః॒ యో వా అస్మాన్ వేద॑ విజహ॑త్ప్రాప్మా॒నమే॑తి [౩౧] సర్వ॑మాయురేతి॑ అభి స్వర్గం

లో॒కం జ॒యతి॑ నా॒స్యా॒ముష్మి॑లో॒క్నే॒కన్మం॑ క్షీ॒యత॑ ఇతి॑ వి॒జహ॑ద్ధ పై పా॒ప్మాన॑మేతి॑
 సర్వ॑మా॒యురే॑తి॒ అభి॑ స్వ॒ర్గం లో॒కం జ॒యతి॑ నా॒స్యా॒ముష్మి॑లో॒క్నే॒కన్మం॑ క్షీ॒యతే॑ య ఏ॒వం
 వేద॑॥ అహీ॑నా హాశ్వ॑ధ్యః సా॒వి॒త్రం వి॒దాంచ॑కార॥[31] స హ హగ్ం॑సో హి॒రణ్మ॑యో భూ॒త్వా
 స్వ॒ర్గం లో॒కమి॑యా॒య ఆది॑త్యస్య సా॒యుజ్య॑మ్ హగ్ం॑సో హ పై హి॒రణ్మ॑యో భూ॒త్వా
 స్వ॒ర్గం లో॒కమే॑తి ఆది॑త్యస్య సా॒యుజ్య॑మ్ య ఏ॒వం వేద॑॥ దే॒వభా॑గో హ శ్రౌ॒తర్ష॑ః
 సా॒వి॒త్రం వి॒దాంచ॑కార॥ తగ్ం॑ హ వాగదృ॑శ్యమానాభ్యు॒వాచ॑॥[32] సర్వం॑ బ॒త గౌత॑మో వేద॑
 యః సా॒వి॒త్రం వేదే॑తి॒ స హో॑వాచ॒ కైషా॑ వాగ॒సీతి॑ అ॒యమ॑హగ్ం॑ సా॒వి॒త్రః
 దే॒వానా॑ముత్త॒మో లో॒కః గు॒హ్యం మహో॑ బిభృది॒తి ఏ॒తావ॑తి హ గౌత॑మః॒ యజ్ఞోప॑వీతం
 కృ॒త్వాఽధో॑ ని॒పపా॑త॒ నమో॑ నమ ఇతి॑[33] స హో॑వాచ॒ మా భై॑షీర్గోత॒మ జితో॑ పై తే లో॒క
 ఇతి॑ తస్మా॒ద్యే కే చ॑ సా॒వి॒త్రం వి॒దుః సర్వే॑ తే జిత॑లో॒కాః॥ స యో హ పై
 సా॒వి॒త్రస్యా॒ష్టాక్ష॑రం ప॒దగ్ం శ్రి॒యాభి॑షిక్తం వేద॑ శ్రి॒యా హై॒వాభి॑షిచ్యతే॒ ఘృణి॑రితి ద్వే
 అక్ష॑రే సూ॒ర్య ఇతి॑ త్రీ॒ణి ఆది॑త్య ఇతి॑ త్రీ॒ణి [34] ఏ॒తద్వై సా॒వి॒త్రస్యా॒ష్టాక్ష॑రం ప॒దగ్ం
 శ్రి॒యాభి॑షిక్తమ్ య ఏ॒వం వేద॑ శ్రి॒యా హై॒వాభి॑షిచ్యతే॒ తదే॒తద్వచా॑భ్యుక్తమ్ బు॒చో
 అక్ష॑రే ప॒రమే॑ వ్యోమ॒స్న యస్మి॑న్దే॒వా అధి॑ విశ్వే నిషే॒దుః యస్తం॑ న వేద॑ కి॒మృచా॑ కరిష్యతి॑
 య ఇ॒త్తద్వి॑దుస్త ఇ॒మే సమా॑సత ఇతి॑ న హ వా ఏ॒తస్య॑ర్చా న యజు॑షా న
 సా॒మనా॑ర్థోఽస్తి॒ యః సా॒వి॒త్రం వేద॑॥[35] తదే॒తత్పు॒రి యద్దే॒వచ॑క్రమ్ ఆ॒ర్తం పి॒న్వమా॑నగ్ం
 స్వ॒ర్గే లో॒క ఏ॒తి వి॒జహ॑ద్విశ్వా భూతాని సంప॑శ్యత్ ఆ॒ర్తో హ పై పి॒న్వమా॑నః స్వ॒ర్గే లో॒క
 ఏ॒తి వి॒జహన్॑ విశ్వా భూతాని సంప॑శ్యన్ య ఏ॒వం వేద॑॥ శూ॒షో హ పై వార్షే॑యః
 ఆది॑త్యేన సమాజగామ॒ తగ్ం హో॑వాచ॒ ఏహి॑ సా॒వి॒త్రం వి॒ద్ధి అ॒యం పై స్వ॒ర్గోఽగ్నిః
 పా॒రయి॑ష్ణురమృతాధ్నంభూత ఇతి॑ ఏ॒ష వా॒వ స సా॒వి॒త్రః య ఏ॒ష తప॑తి॒ ఏహి॑ మాం
 వి॒ద్ధి ఇతి॑ హై॒పైనం॑ తదు॒వాచ॑॥[36]

దృ॒తో దృ॒తో వేదే॑తి తప ఇతి॑ స॒మవా॑దిష్ఠేతి తద్రాత్రే॑ర్ బు॒తవ॑ ఏ॒తి చ॒కారో॑వాచ నమ ఇ॒త్యాది॑త్య ఇతి॑ త్రీ॒ణి సా॒వి॒త్రం వేద॑

విద్ధి పశ్చ చ ॥9॥

ప్రజాపతిర్దేవాన్సంజ్ఞానం ప్రస్తుతం తాన్యహస్యేష రాత్రయశ్చిత్రః కేతుస్తేహో ముహూర్తా రాత్రేః పవిత్రం తేర్థమాసా
అగ్నిష్టోమా యజ్ఞక్రతవ ఇదానీం ముహూర్తానాం జనకోహీనా దేవభాగః కైషా వాజ్మ శూషో హ వై షోడశ ॥

ఇయం వావ సరఘా తస్యా అగ్నిరేవ సారఘం మధు యా ఏతాః పూర్వపక్షాపరపక్షయో
రాత్రయః తా మధుకృతః యాన్యహాని తే మధువృషాః స యో హ వా ఏతా
మధుకృతశ్చ మధువృషాగ్శ్చ వేద కుర్వన్తి హస్యేతా అగ్నౌ మధు నాస్యేష్టాపూర్తం
ధయన్తి అథ యో న వేద [30] న హస్యేతా అగ్నౌ మధు కుర్వన్తి
ధయన్త్యస్యేష్టాపూర్తమ్॥ యో హ వా అహోరాత్రాణాం నామధేయాని వేద
నాహోరాత్రేష్వార్తిమార్చతి సంజ్ఞానం విజ్ఞానం దర్శా దృష్టితి ఏతావనువాకౌ
పూర్వపక్షస్యాహోరాత్రాణాం నామధేయాని ప్రస్తుతం విష్టుతగ్ం సుతా సున్వతీతి
ఏతావనువాకావపరపక్షస్యాహోరాత్రాణాం నామధేయాని నాహోరాత్రేష్వార్తిమార్చతి య
ఏవం వేద [31] యో హ వై ముహూర్తానాం నామధేయాని వేద న
ముహూర్తేష్వార్తిమార్చతి చిత్రః కేతుర్దాతా ప్రదాతా సవితా ప్రసవితాభిశాస్తానుమస్తేతి
ఏతేనువాకా ముహూర్తానాం నామధేయాని న ముహూర్తేష్వార్తిమార్చతి య ఏవం వేద
యో హ వా అర్థమాసానాం చ మాసానాం చ నామధేయాని వేద నార్థమాసేషు న
మాసేష్వార్తిమార్చతి పవిత్రం పవియిష్యన్త హస్వాన్త హీయానరుణోరుణరజా ఇతి
ఏతేనువాకా అర్థమాసానాం చ మాసానాం చ నామధేయాని [32] నార్థమాసేషు న
మాసేష్వార్తిమార్చతి య ఏవం వేద యో హ వై యజ్ఞక్రతూనాం చర్తూనాం చ
సంవత్సరస్య చ నామధేయాని వేద న యజ్ఞక్రతుషు నర్తుషు న సంవత్సర ఆర్తిమార్చతి
అగ్నిష్టోమ ఉక్థ్యోగ్నిర్ ఋతుః ప్రజాపతిః సంవత్సర ఇతి ఏతేనువాకా యజ్ఞక్రతూనాం
చర్తూనాం చ సంవత్సరస్య చ నామధేయాని న యజ్ఞక్రతుషు నర్తుషు న సంవత్సర

ఆర్తి॑మార్చ॑తి॒ య ఏ॒వం వే॑ద॒ యో హ॒ వై ము॑హూర్తా॒నాం ము॑హూర్తాన్ వే॑ద॒ న
ము॑హూర్తా॒నాం ము॑హూర్తే॒ష్వార్తి॑మార్చ॑తి॒[౪౦] ఇ॒దా॒నీం తదా॑నీమితి॒ ఏ॒తే వై ము॑హూర్తా॒నాం
ము॑హూర్తాః॒ న ము॑హూర్తా॒నాం ము॑హూర్తే॒ష్వార్తి॑మార్చ॑తి॒ య ఏ॒వం వే॑ద॒॥ అథో॑ యథా॑
క్షే॒త్రజ్ఞో భూ॑త్వాఽనుప్రవిశ్యాన్నమత్తి॒ ఏ॒వమే॒వైతాన్ క్షే॒త్రజ్ఞో భూ॑త్వాఽనుప్రవిశ్యాన్నమత్తి॒ స
ఏ॒తేషామే॒వ స॒లోక॒తాగ్ం సా॒యుజ్య॑మశ్నుతే॒ అప॑ పునర్మృత్యుం జయతి॒ య ఏ॒వం వే॑ద॒॥

[౪౨]

న వే॒దైవం వే॑దానువాకా అర్థ॑మాసానాం చ మాసానాం చ నామధే॑యాని ముహూర్తే॒ష్వార్తి॑మార్చ॑తి నవ చ॑ ॥10॥
ఇ॒యమ॑హోరాత్రాణాగ్ం సంజ్ఞా॑నం పూర్వ॑పక్షస్య ప్రస్తుత॑మపర॑పక్షస్య ముహూర్తా॒నాం చి॒త్రః కే॒తురర్థ॑మాసానాం ప॒విత్రం
యజ్ఞ॑క్రతునామగ్ని॒ష్టోమో యజ్ఞ॑క్రతునామిదానీం ముహూర్తా॒నాం ముహూర్తాన్ వే॑దేదానీమథో ద్వాద॑శ ॥

కశ్చి॑ద్ధ॒ వా అ॒స్మాలో॒క్తాత్రే॑త్య॒ ఆత్మా॑నం వే॑ద॒ ఆ॒యమ॑హమస్మీతి॒ కశ్చి॑ధ్స్వం లో॒కం న
ప్రతి॑ప్రజానాతి॒ అగ్ని॑ముగ్ధో హై॒వ ధూ॑మతాంతః॒ స్వం లో॒కం న ప్రతి॑ప్రజానాతి॒ అథ॑ యో
హై॒వైత॑మగ్నిగ్ం సా॒విత్రం వే॑ద॒ స ఏ॒వాస్మాలో॒క్తాత్రే॑త్య॒ ఆత్మా॑నం వే॑ద॒ అ॒యమ॑హమస్మీతి॒
[౪౩] స స్వం లో॒కం ప్రతి॑ప్రజానాతి॒ ఏ॒ష ఉ॒పే॒వైనం తథా॑వి॒త్రః స్వ॒ర్గం లో॒కమ॑భివహతి॒
అ॒హోరా॒త్రైర్వా ఇ॒దగ్ం స॒యుగ్భిః క్రి॑యతే॒ ఇతి॑రాత్రాయాదీక్షిషత॒ ఇతి॑రాత్రాయ
వ్ర॒తము॑పాగురితి॒ తాని॑హాసేవంవిదుషః॒ అ॒ముష్మి॑లో॒క్తే శే॒వధిం ధ॑యన్తి॒ ధీ॒తగ్ం హై॒వ స
శే॒వధి॑మను పరైతి॒ అథ॑ యో హై॒వైత॑మగ్నిగ్ం సా॒విత్రం వే॑ద॒[౪౪] తస్య॑ హై॒వాహో॑రాత్రాణి॒
అ॒ముష్మి॑లో॒క్తే శే॒వధిం న ధ॑యన్తి॒ అధీ॒తగ్ం హై॒వ స శే॒వధి॑మను పరైతి॒ భర॑ద్వాజో హ
త్రి॒భిరా॒యుర్భి॒ర్బ్రహ్మ॑చర్యమువాస॒ తగ్ం హ జీర్ణి॑గ్ం స్థవి॒రగ్ం శయా॑నమ్॒ ఇన్ద్ర
ఉ॒పవ్ర॑జ్యోవాచ॒ భర॑ద్వాజ॒ యత్రే॑ చతుర్థ॑మాయుర్ద్ద్యామ్॒ కిమే॑సేన కుర్యా ఇతి॒
బ్ర॒హ్మచ॑ర్యమే॒వైసేన చరే॑యమితి హో॒వాచ॒[౪౫] తగ్ం హ త్రీన్ గి॒రిరూ॑పానవిజ్ఞాతానివ
దర్శ॑యాంచకార॒ తేషా॑గ్ం హై॒క్షైక॑స్మాన్ ముష్టి॒నాఽదదే॑ స హో॒వాచ॒

భ॒ర॒ద్వా॒జే॒త్యా॒మ॒న్త్ర్య॑॥ వే॒దా వా ఏ॒తే॑॥ అ॒న॒న్తా వై వే॒దాః॑॥ ఏ॒తద్వా
 ఏ॒తైస్త్రి॒భి॒రా॒యుర్భి॒రన్వ॑వోచథాః॥ అథ త ఇతరదననూక్తమే॒వ ఏ॒హీ॒మం వి॒ద్ధి॑॥ అ॒యం వై
 స॒ర్వవి॒ద్యేతి॑[౪౬] తస్మై హైతమగ్నిగ్ం సావి॒త్రము॑వాచ॥ తగ్ం స విది॒త్వా అ॒మృతో భూ॒త్వా
 స్వ॒ర్గం లో॒కమి॑యా॒య॥ ఆది॒త్యస్య॑ సా॒యుజ్యమ్॑॥ అమృతో హై॒వ భూ॒త్వా స్వ॒ర్గం
 లో॒కమే॑తి ఆది॒త్యస్య॑ సా॒యుజ్యమ్॑॥ య ఏ॒వం వే॒ద ఏ॒షో ఏ॒వ త్ర॒యీ వి॒ద్యా॑ [౪౭]
 యా॒వన్తగ్ం హ వై త్ర॒య్యా వి॒ద్యయా॑ లో॒కం జ॒యతి॑ తా॒వన్తం లో॒కం జ॒యతి॑ య ఏ॒వం
 వే॒ద॥ అగ్నే॒ర్వా ఏ॒తాని॑ నామధే॒యాని॑ అగ్నేరే॒వ సా॒యుజ్యగ్ం॑ స॒లోక॑తామాప్నోతి య ఏ॒వం
 వే॒ద॥ వాయో॒ర్వా ఏ॒తాని॑ నామధే॒యాని॑ వాయోరే॒వ సా॒యుజ్యగ్ం॑ స॒లోక॑తామాప్నోతి య
 ఏ॒వం వే॒ద॥ ఇన్ద్ర॒స్య వా ఏ॒తాని॑ నామధే॒యాని॑ [౪౮] ఇన్ద్రస్యై॒వ సా॒యుజ్యగ్ం॑
 స॒లోక॑తామాప్నోతి య ఏ॒వం వే॒ద॥ బృ॒హ॒స్పతే॑ర్వా ఏ॒తాని॑ నామధే॒యాని॑ బృహ॒స్పతే॑రే॒వ
 సా॒యుజ్యగ్ం॑ స॒లోక॑తామాప్నోతి య ఏ॒వం వే॒ద॥ ప్ర॒జాప॑తేర్వా ఏ॒తాని॑ నామధే॒యాని॑
 ప్ర॒జాప॑తేరే॒వ సా॒యుజ్యగ్ం॑ స॒లోక॑తామాప్నోతి య ఏ॒వం వే॒ద॥ బ్ర॒హ్మ॑ణో వా ఏ॒తాని॑
 నామధే॒యాని॑ బ్ర॒హ్మ॑ణ ఏ॒వ సా॒యుజ్యగ్ం॑ స॒లోక॑తామాప్నోతి య ఏ॒వం వే॒ద॥ స వా
 ఏ॒షోఽగ్ని॑రపక్షపుచ్ఛో వాయురే॒వ తస్మా॑గ్నిర్ముఖమ్॑ అసా॒వాది॒త్యః శి॒రః॑ స యదే॒తే దే॒వతే
 అన్త॑రేణ॑ తథ్సర్వగ్ం సీ॒వ్యతి॑ తస్మా॒థ్సావి॒త్రః॑[౪౯]

అ॒యమ॑హమస్మీతి వే॒ద హో॑వాచ స॒ర్వవి॒ద్యేతి॑ వి॒ద్యేన్ద్రస్య॑ వా ఏ॒తాని॑ నామధే॒యాని॑ బ్ర॒హ్మ॑ణ ఏ॒వ సా॒యుజ్యగ్ం॑
 స॒లోక॑తామాప్నోతి సప్త చ॥11॥

అగ్నే॒ర్వాయో॒రిన్ద్రస్య॑ బృ॒హ॒స్పతేః॑ ప్ర॒జాప॑తేర్బ్ర॒హ్మ॑ణః స॒వై సప్త॑॥
 సం॒జ్ఞానం॑ భూ॒స్త్వమే॑వ సం॒వధ్స॑రోసి భూ రా॒జ్ఞ్యస॑వే వి॒వశ్చి॑తే ప్ర॒జాప॑తిర్దే॒వాని॒యం వా॒వ స॒రఘా॑ కశ్చిద్దే॒కాదశి॑॥11॥
 సం॒జ్ఞానగ్ం॑ రా॒జ్ఞీ మూ॒ర్ధా హృ॑దయ ఏ॒ష సం॒వధ్స॑రో నార్ధ॒మాసే॑షు నవచత్వారిగ్ంశత్ ॥49॥

సం॒జ్ఞానగ్ం॑ సావి॒త్రః॑॥

॥హరిః ఓమ్॥

తైత్తిరీయ బ్రాహ్మణే తృతీయాష్టకే ఏకాదశ ప్రపాఠకః

॥నాచికేతచయనమ్॥

హరిః ఓమ్॥ లోకోఽసి స్వర్గోఽసి అనంతోఽస్యపారోఽసి అక్షితోఽస్యక్షయ్యోఽసి తపసః
ప్రతిష్ఠా త్వయీదమంతః విశ్వం యక్షం విశ్వం భూతం విశ్వగ్ం సుభూతమ్ విశ్వస్య భర్తా
విశ్వస్య జనయితా తం త్వోపదధే కామదుఘమక్షితమ్ ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు తయా
దేవతయాఽఙ్గిరస్వద్మ్రువా సీద॥ [౧] తపోఽసి లోకే శ్రితమ్ తేజసః ప్రతిష్ఠా
త్వయీదమంతః విశ్వం యక్షం విశ్వం భూతం విశ్వగ్ం సుభూతమ్ విశ్వస్య భర్తా విశ్వస్య
జనయితా తత్త్వోపదధే కామదుఘమక్షితమ్ ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు తయా
దేవతయాఽఙ్గిరస్వద్మ్రువా సీద॥ [౨] తేజోఽసి తపసి శ్రితమ్ సముద్రస్య ప్రతిష్ఠా
త్వయీదమంతః విశ్వం యక్షం విశ్వం భూతం విశ్వగ్ం సుభూతమ్ విశ్వస్య భర్తా విశ్వస్య
జనయితా తత్త్వోపదధే కామదుఘమక్షితమ్ ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు తయా
దేవతయాఽఙ్గిరస్వద్మ్రువా సీద॥ [౩] సముద్రోఽసి తేజసి శ్రితః అపాం ప్రతిష్ఠా
త్వయీదమంతః విశ్వం యక్షం విశ్వం భూతం విశ్వగ్ం సుభూతమ్ విశ్వస్య భర్తా విశ్వస్య
జనయితా తం త్వోపదధే కామదుఘమక్షితమ్ ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు తయా
దేవతయాఽఙ్గిరస్వద్మ్రువా సీద॥ [౪] ఆపః స్థ సముద్రే శ్రితాః పృథివ్యాః ప్రతిష్ఠా యుష్మాసు
ఇదమంతః విశ్వం యక్షం విశ్వం భూతం విశ్వగ్ం సుభూతమ్ విశ్వస్య భర్తృ విశ్వస్య
జనయిత్ర్యః తా వ ఉపదధే కామదుఘా అక్షితాః ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు తయా
దేవతయాఽఙ్గిరస్వద్మ్రువా సీద॥ [౫] పృథివ్యస్యపు శ్రితా అగ్నేః ప్రతిష్ఠా త్వయీదమంతః
విశ్వం యక్షం విశ్వం భూతం విశ్వగ్ం సుభూతమ్ విశ్వస్య భర్తృ విశ్వస్య జనయిత్రీ తాం

త్వోపదధే కామదుఘమక్షితమ్ ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు తయా
 దేవతయాఽఙ్గిరస్వద్మ్రవా సీద॥ [౬] అగ్నిరసి పృథివ్యాగ్ం శ్రితః అన్తరిక్షస్య ప్రతిష్ఠా
 త్వయీదమంతః విశ్వం యక్షం విశ్వం భూతం విశ్వగ్ం సుభూతమ్ విశ్వస్య భర్తా విశ్వస్య
 జనయితా తం త్వోపదధే కామదుఘమక్షితమ్ ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు తయా
 దేవతయాఽఙ్గిరస్వద్మ్రవా సీద॥ [౭] అన్తరిక్షమస్యగ్ం శ్రితమ్ వాయోః ప్రతిష్ఠా
 త్వయీదమంతః విశ్వం యక్షం విశ్వం భూతం విశ్వగ్ం సుభూతమ్ విశ్వస్య భర్తా విశ్వస్య
 జనయితృ తత్త్వోపదధే కామదుఘమక్షితమ్ ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు తయా
 దేవతయాఽఙ్గిరస్వద్మ్రవా సీద॥ [౮] వాయురస్యన్తరిక్షే శ్రితః దివః ప్రతిష్ఠా త్వయీదమంతః
 విశ్వం యక్షం విశ్వం భూతం విశ్వగ్ం సుభూతమ్ విశ్వస్య భర్తా విశ్వస్య జనయితా తం
 త్వోపదధే కామదుఘమక్షితమ్ ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు తయా
 దేవతయాఽఙ్గిరస్వద్మ్రవా సీద॥ [౯] ద్యౌరసి వాయౌ శ్రితా ఆదిత్యస్య ప్రతిష్ఠా
 త్వయీదమంతః విశ్వం యక్షం విశ్వం భూతం విశ్వగ్ం సుభూతమ్ విశ్వస్య భర్తా విశ్వస్య
 జనయిత్రీ తం త్వోపదధే కామదుఘమక్షితమ్ ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు తయా
 దేవతయాఽఙ్గిరస్వద్మ్రవా సీద॥ [౧౦] ఆదిత్యోఽసి దివి శ్రితః చన్ద్రమసః ప్రతిష్ఠా
 త్వయీదమంతః విశ్వం యక్షం విశ్వం భూతం విశ్వగ్ం సుభూతమ్ విశ్వస్య భర్తా విశ్వస్య
 జనయితా తం త్వోపదధే కామదుఘమక్షితమ్ ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు తయా
 దేవతయాఽఙ్గిరస్వద్మ్రవా సీద॥ [౧౧] చన్ద్రమా అస్యాదిత్యే శ్రితః నక్షత్రాణాం ప్రతిష్ఠా
 త్వయీదమంతః విశ్వం యక్షం విశ్వం భూతం విశ్వగ్ం సుభూతమ్ విశ్వస్య భర్తా విశ్వస్య
 జనయితా తం త్వోపదధే కామదుఘమక్షితమ్ ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు తయా
 దేవతయాఽఙ్గిరస్వద్మ్రవా సీద॥ [౧౨] నక్షత్రాణి స్థ చన్ద్రమసి శ్రితాని సంవధ్నరస్య ప్రతిష్ఠా
 యుష్మాసు ఇదమంతః విశ్వం యక్షం విశ్వం భూతం విశ్వగ్ం సుభూతమ్ విశ్వస్య
 భర్తౌణి విశ్వస్య జనయితౌణి తాని వ ఉపదధే కామదుఘమక్షితాని ప్రజాపతిస్త్వా

సాదయతు| తయా దేవతయాఽఙ్గిరస్వద్మ్రువా సీద|| [03] సంవధ్సరోఽసి నక్షత్రేషు శ్రితః|
ఋతూనాం ప్రతిష్ఠా| త్వయీదమంతః| విశ్వం యక్షం విశ్వం భూతం విశ్వగ్ం సుభూతమ్|
విశ్వస్య భర్తా విశ్వస్య జనయితా| తం త్వోపదధే కామదుఘమక్షితమ్| ప్రజాపతిస్త్యా
సాదయతు| తయా దేవతయాఽఙ్గిరస్వద్మ్రువా సీద|| [04] ఋతవః స్థ సంవధ్సరే శ్రితః|
మాసానాం ప్రతిష్ఠా యుష్మాసు| ఇదమంతః| విశ్వం యక్షం విశ్వం భూతం విశ్వగ్ం
సుభూతమ్| విశ్వస్య భర్తారో విశ్వస్య జనయితారః| తాన్ వ ఉపదధే కామదుఘానక్షితాన్|
ప్రజాపతిస్త్యా సాదయతు| తయా దేవతయాఽఙ్గిరస్వద్మ్రువా సీద|| [05] మాసాః స్థర్తుషు
శ్రితః| అర్థమాసానాం ప్రతిష్ఠా యుష్మాసు| ఇదమంతః| విశ్వం యక్షం విశ్వం భూతం
విశ్వగ్ం సుభూతమ్| విశ్వస్య భర్తారో విశ్వస్య జనయితారః| తాన్ వ ఉపదధే
కామదుఘానక్షితాన్| ప్రజాపతిస్త్యా సాదయతు| తయా దేవతయాఽఙ్గిరస్వద్మ్రువా సీద||
[06] అర్థమాసాః స్థ మాసు శ్రితః| అహోరాత్రయోః ప్రతిష్ఠా యుష్మాసు| ఇదమంతః| విశ్వం
యక్షం విశ్వం భూతం విశ్వగ్ం సుభూతమ్| విశ్వస్య భర్తారో విశ్వస్య జనయితారః| తాన్ వ
ఉపదధే కామదుఘానక్షితాన్| ప్రజాపతిస్త్యా సాదయతు| తయా
దేవతయాఽఙ్గిరస్వద్మ్రువా సీద|| [07] అహోరాత్రే స్థోఽర్థమాసేషు శ్రితే| భూతస్య ప్రతిష్ఠే
భవ్యస్య ప్రతిష్ఠే| యువయోరిదమంతః| విశ్వం యక్షం విశ్వం భూతం విశ్వగ్ం సుభూతమ్|
విశ్వస్య భర్త్రో విశ్వస్య జనయిత్ర్యో| తే వాముపదధే కామదుఘే అక్షితే| ప్రజాపతిస్త్యా
సాదయతు| తయా దేవతయాఽఙ్గిరస్వద్మ్రువా సీద|| [08] పౌర్ణమాస్యష్టకామావాస్యా|
అన్నాదాః స్థాన్నదుఘో యుష్మాసు| ఇదమంతః| విశ్వం యక్షం విశ్వం భూతం విశ్వగ్ం
సుభూతమ్| విశ్వస్య భర్త్రో విశ్వస్య జనయిత్ర్యః| తా వ ఉపదధే కామదుఘా అక్షితాః|
ప్రజాపతిస్త్యా సాదయతు| తయా దేవతయాఽఙ్గిరస్వద్మ్రువా సీద|| [09] రాడసి బృహతీ
శ్రీరసీన్త్రపత్నీ ధర్మపత్నీ| విశ్వం భూతమను ప్రభూతా| త్వయీదమంతః| విశ్వం యక్షం
విశ్వం భూతం విశ్వగ్ం సుభూతమ్| విశ్వస్య భర్త్రీ విశ్వస్య జనయిత్రీ| తాం త్వోపదధే

కామదుఘామక్షితమ్ ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు తయా దేవతయాఽఙ్గిరస్వద్మ్రువా సీద॥
 [౨౦] ఓజోఽసి సహోఽసి బలమసి భ్రాజోఽసి దేవానాం ధామామృతమ్ అమర్త్యస్తపోజాః
 త్వయీదమంతః విశ్వం యక్షం విశ్వం భూతం విశ్వగ్ం సుభూతమ్ విశ్వస్య భర్తా విశ్వస్య
 జనయితా తం త్వోపదధే కామదుఘమక్షితమ్ ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు తయా
 దేవతయాఽఙ్గిరస్వద్మ్రువా సీద॥[౨౦]

లోకస్తపస్తేజః సముద్ర అపః పృథివ్యగ్నిరన్తరిక్షం వాయుర్ద్యౌరాదిత్యశ్చన్త్రమా నక్షత్రాణి సంవధ్వర ఋతవో మాసా
 అర్ధమాసా అహోరాత్రే పౌర్ణమాసీ రాడస్యోజ్యోస్యేకవిగ్ంశతిః ॥1॥

లోకోఽసి భర్తా తమ్ తపస్తేజోఽసి భర్త తత్ సముద్రోఽసి భర్తా తమ్ అపః స్థ భత్రస్తా వః పృథివీ భర్త తామ్
 అగ్నిరసి భర్తా తమ్ అన్తరిక్షం భర్త తత్ వాయురసి భర్తా తమ్ ద్యౌరసి భర్త తామ్ ఆదిత్యశ్చన్త్రమా భర్తా తమ్
 నక్షత్రాణి స్థ భత్రాణి తాని వః సంవధ్వరోసి భర్తా తమ్ ఋతవో మాసా అర్ధమాసా భర్తారస్తాన్ వః అహోరాత్రే భర్త్యా
 తే వామ్ పౌర్ణమాసీ భర్త్యస్తా వః రాడసి భర్త తామ్ ఓజోఽసి భర్తా తమేకవిగ్ంశతిః॥

త్వమగ్ని రుద్రో అసురో మహో దివః త్వగ్ం శర్ధో మారుతం పుక్ష ఈశిషే త్వం
 వాతైరరుణైర్యాసి శక్లయః త్వం పూషా విధతః పాసి ను త్మనా దేవా దేవేషు శ్రయధ్వమ్
 ప్రథమా ద్వితీయేషు శ్రయధ్వమ్ ద్వితీయాస్తృతీయేషు శ్రయధ్వమ్ తృతీయాశ్చతుర్థేషు
 శ్రయధ్వమ్ చతుర్థాః పంచమేషు శ్రయధ్వమ్ పంచమాః షష్ఠేషు శ్రయధ్వమ్[౨౧] షష్ఠాః
 సప్తమేషు శ్రయధ్వమ్ సప్తమా అష్టమేషు శ్రయధ్వమ్ అష్టమా నవమేషు శ్రయధ్వమ్
 నవమా దశమేషు శ్రయధ్వమ్ దశమా ఏకాదశేషు శ్రయధ్వమ్ ఏకాదశా ద్వాదశేషు
 శ్రయధ్వమ్ ద్వాదశాస్త్రయాదశేషు శ్రయధ్వమ్ త్రయాదశాశ్చతుర్దశేషు శ్రయధ్వమ్
 చతుర్దశాః పంచాదశేషు శ్రయధ్వమ్ పంచాదశాః షోడశేషు శ్రయధ్వమ్[౨౨] షోడశాః
 సప్తదశేషు శ్రయధ్వమ్ సప్తదశా అష్టాదశేషు శ్రయధ్వమ్ అష్టాదశా ఏకాన్నవిగ్ంశేషు
 శ్రయధ్వమ్ ఏకాన్నవిగ్ంశా విగ్ంశేషు శ్రయధ్వమ్ విగ్ంశా ఏకవిగ్ంశేషు శ్రయధ్వమ్

ఏకవిగ్ంశా ద్వావిగ్ంశీషు శ్రయధ్వమ్ | ద్వావిగ్ంశాస్త్రయావిగ్ంశీషు శ్రయధ్వమ్ |
 త్రయోవిగ్ంశాశ్చతుర్విగ్ంశీషు శ్రయధ్వమ్ | చతుర్విగ్ంశాః పంచవిగ్ంశీషు శ్రయధ్వమ్ |
 పంచవిగ్ంశాః షడ్విగ్ంశీషు శ్రయధ్వమ్ | [౨౪] షడ్విగ్ంశాః సప్తవిగ్ంశీషు శ్రయధ్వమ్ |
 సప్తవిగ్ంశా అష్టావిగ్ంశీషు శ్రయధ్వమ్ | అష్టావిగ్ంశా ఏకాన్నత్రిగ్ంశీషు శ్రయధ్వమ్ |
 ఏకాన్న త్రిగ్ంశాస్త్రిగ్ంశీషు శ్రయధ్వమ్ | త్రిగ్ంశా ఏకత్రిగ్ంశీషు శ్రయధ్వమ్ | ఏకత్రిగ్ంశా
 ద్వాత్రిగ్ంశీషు శ్రయధ్వమ్ | ద్వాత్రిగ్ంశాస్త్రయస్త్రిగ్ంశీషు శ్రయధ్వమ్ ||
 దేవాస్త్రిరేకాదశాస్త్రస్త్రయస్త్రిగ్ంశాః | ఉత్తరే భవత | ఉత్తరవర్తమాన ఉత్తరసత్వానః |
 యత్కామ ఇదం జుహోమి | తస్మై సమృద్ధ్యతామ్ | వయగ్గ్ స్వామ పతయో రయాణామ్ |
 భూర్భువః స్వః స్వాహా || [౨౫]

షష్ఠేషు శ్రయధ్వగ్ం షోడశీషు శ్రయధ్వగ్ంషడ్విగ్ంశీషు శ్రయధ్వముత్తరసత్వానశ్చత్వారి చ || 2 ||

అగ్నావిష్ణా సజోషసా ఇమా వర్ధన్తు వాం గిరః | ద్యుమైర్వాజేభిరాగతమ్ | రాజ్ఞీ విరాజ్ఞీ |
 సమ్రాజ్ఞీ స్వరాజ్ఞీ | అర్చిః శోచిః తపో హరో భాః | అగ్నిః సోమో బృహస్పతిః | విశ్వే దేవా
 భువనస్య గోపాః | తే సర్వే సంగత్య ఇదం మే ప్రావతా వచః | వయగ్గ్ స్వామ పతయో
 రయాణామ్ | భూర్భువః స్వః స్వాహా || [౨౬]

సంగత్య త్రీణి చ || 3 ||

అన్నపతేఽన్నస్య నో దేహి | అనమీవస్య శుష్మణః | పు ప్రదాతారం తారిషః | ఊర్జం నో ధేహి
 ద్విపదే చతుష్పదే | అగ్నే పృథివీపతే | సోమ వీరుధాం పతే | త్వష్టః సమిధాం పతే |
 విష్ణవాశానాం పతే | మిత్ర సత్యానాం పతే | వరుణ ధర్మణాం పతే | [౨౭] మరుతో గణానాం
 పతయః | రుద్ర పశూనాం పతే | ఇన్ద్రాజసాం పతే | బృహస్పతే బ్రహ్మణస్పతే || ఆ రుచా
 రోచేఽహగ్గ్ స్వయమ్ | రుచా రురుచే రోచమానః | అతీత్యాదః స్వరాభరేహ | తస్మిన్ యోనౌ

ప్రజనౌ ప్రజాయేయ| వయగ్న్ స్వామ పతయో రయాణామ్| భూర్భువః స్వః స్వాహా||౨౮|
 వరుణ ధర్మణాం పతే స్వః స్వాహా ||4||

సప్త తే అగ్నే సమిధః సప్త జిహ్వః| సప్తర్షయః సప్త ధామ ప్రియాణి| సప్త హోత్రా అను
 విద్వాన్| సప్త యోనీరా పృణస్వా ఘృతేన| ప్రాచీ దిక్| అగ్నిర్దేవతా| అగ్నిగ్ం స దిశాం
 దేవం దేవతానామృచ్ఛతు| యో మైతస్యై దిశోఽభిదాసతి| దక్షిణా దిక్| ఇన్ద్రో దేవతా||౨౯||
 ఇన్ద్రగ్ం స దిశాం దేవం దేవతానామృచ్ఛతు| యో మైతస్యై దిశోఽభిదాసతి| ప్రతీచీ దిక్|
 సోమో దేవతా| సోమగ్ం స దిశాం దేవం దేవతానామృచ్ఛతు| యో మైతస్యై
 దిశోఽభిదాసతి| ఉదీచీ దిక్| మిత్రావరుణౌ దేవతా| మిత్రావరుణౌ స దిశాం దేవౌ
 దేవతానామృచ్ఛతు| యో మైతస్యై దిశోఽభిదాసతి||౩౦|| ఊర్ధ్వా దిక్| బృహస్పతిర్దేవతా|
 బృహస్పతిగ్ం స దిశాం దేవం దేవతానామృచ్ఛతు| యో మైతస్యై దిశోఽభిదాసతి| ఇయం
 దిక్| అదితిర్దేవతా| అదితిగ్ం స దిశాం దేవీం దేవతానామృచ్ఛతు| యో మైతస్యై
 దిశోఽభిదాసతి| పురుషో దిక్| పురుషో మే కామాన్ఢమర్థయతు||౩౧|| అన్దో జాగృవిః ప్రాణా
 అసాపేహి| బధిర ఆక్రన్దయితరపాన| అసాపేహి| ఉషసముషసమశీయ| అహమసో
 జ్యోతిరశీయ| అహమసోఽపోఽశీయ| వయగ్న్ స్వామ పతయో రయాణామ్| భూర్భువః
 స్వః స్వాహా||౩౨||

దక్షిణా దిగిన్ద్రో దేవతా మిత్రావరుణౌ స దిశాం దేవౌ దేవతానామృచ్ఛతు| యో మైతస్యై దిశోఽభిదాసత్కర్థయతు నవ చ ||5||
 //

యత్తేఽచితం యదు చితం తే అగ్నే| యత్త ఊనం యదు తేఽతిరిక్తమ్|
 ఆదిత్యాస్తదజ్గిరసశ్చిన్వన్తు| విశ్వే తే దేవాశ్చితిమాపూరయన్తు|| చితశ్చాసి సంచితశ్చాస్యగ్నే|
 ఏతావాగ్శ్చాసి భూయాగ్శ్చాస్యగ్నే|| లోకం పృణ చ్చిద్రం పృణ| అథో సీద శివా త్వమ్|

ఇ॒న్తా॒గ్ని॒ త్వా॒ బృ॒హ॒స్ప॒తిః॑ | అ॒స్మిన్ యో॒నా॒వసీ॑షదన్న్ || 33 || తయా॑ దే॒వత॑యాఽఙ్గి॒రస్వ॑ద్భు॒వా
 సీ॒ద॥ తా అ॒స్య సూ॒దదో॑హ॒సః | సోమ॑గ్గ్ శ్రీ॒ణన్తి॒ పృ॒శ్నయః॑ | జన్మ॑న్దే॒వానాం॑ వి॒శః | త్రి॒ష్వారో॑చ॒సే
 ది॒వః | తయా॑ దే॒వత॑యాఽఙ్గి॒రస్వ॑ద్భు॒వా సీ॒ద॥ అగ్నే॑ దే॒వాగ్ం ఇ॒హోవ॑హ | జ॒జ్ఞానో
 వృ॒క్తబ॑ర్హిషే | అసి॒ హోతా॑ న ఈ॒డ్యః॑ | అగ॑న్మ మ॒హో మ॑నసా॒ యవి॑ష్ఠమ్ || 34 || యో
 దీ॒దాయ॑ స॒మిద్ధ॑ స్వే దు॒రోణీ॑ | చి॒త్రభా॑నూ రోద॒సీ అ॒న్తరు॑ర్వీ | స్వా॒హుతం॑ వి॒శ్వతః॑
 ప్ర॒త్యఞ్చ॑మ్ || మే॒ధాకా॑రం విద॒ధస్య॑ ప్ర॒సాధ॑నమ్ | అగ్ని॑గ్ం హో॒తారం॑ పరి॒భూత॑మం
 మ॒తిమ్ | త్వామ॑ర్భస్య హ॒విషః॑ స॒మాన॑మిత్ | త్వాం మ॒హో వృ॑ణతే నరో నా॒న్యం త్వత్ |
 మను॑ష్వత్త్వా నిధీ॒మహి॑ || మను॑ష్వథ్స॒మిధీ॑మహి | అగ్నే॑ మను॑ష్వదఙ్గి॒రః || 35 || దే॒వాన్
 దే॒వాయ॑తే॒ యజ॑ || అగ్ని॑ర్ హి వా॒జినం॑ విశే॒ దదా॑తి వి॒శ్వచ॑ర్షణిః | అగ్ని॑ రా॒యే
 స్వా॒భువ॑మ్ | స ప్రీ॒తో యా॒తి వా॒ర్యమ్ | ఇష॑గ్గ్ స్తో॒తృభ్య॑ ఆ॒భర॑ || పు॒ష్టో ది॒వి పు॒ష్టో అగ్నిః॑
 పృ॒థి॒వ్యామ్ | పు॒ష్టో వి॒శ్వా ఓ॒షధీ॑రావివేశ | పై॒శ్వాన॑రః సహ॒సా పు॒ష్టో అగ్నిః॑ | స నో॒ ది॒వా స
 రి॒షః పా॑తు నక్తమ్ || 36 ||

అ॒సీష॑దన్ యవి॑ష్ఠమ॒జ్గిరో॑ నక్తమ్ || 6 ||

అ॒యం వా॒వ యః॑ ప॒వతే॑ | సోఽగ్ని॑ర్నాచి॒కేతః॑ | స య॑త్ప్రా॒జ్ఞవ॑తే | తద॑స్య శి॒రః | అథ॑
 యద్దక్షి॑ణా | స దక్షి॑ణః పక్షః | అథ॑ యత్ప్ర॒త్యక్ | తత్పు॑చ్ఛమ్ | యదుద॑జ్ | స ఉత్త॑రః పక్షః
 || 37 || అథ॑ యథ్సం॒వాతి॑ తద॑స్య స॒మఞ్చ॑నం చ ప్ర॒సార॑ణం చ | అథో॑ స॒మృదే॑వాస్య సా॒ || సగ్ం
 హ వా అ॒స్మై స కా॑మః ప॒ద్యతే॑ | యత్కా॒మో య॑జతే | యోఽగ్నిం॑ నాచి॒కేతం॑ చి॒నుతే॑ | య
 ఉ చై॒నమే॑వం వేద | యో హ వా అగ్ని॑ర్నాచి॒కేతస్యా॑యతనం ప్రతి॒ష్ఠాం వేద | ఆ॒యత॑నవాన్
 భ॒వతి॑ గచ్ఛతి ప్రతి॒ష్ఠామ్ || 38 || హి॒రణ్యం॑ వా అగ్ని॑ర్నాచి॒కేతస్యా॑యతనం ప్రతి॒ష్ఠా | య ఏ॒వం
 వేద | ఆ॒యత॑నవాన్ భ॒వతి॑ గచ్ఛతి ప్రతి॒ష్ఠామ్ | యో హ వా అగ్ని॑ర్నాచి॒కేతస్య॑ శరీ॒రం వేద |
 సశరీ॑ర ఏ॒వ స్వ॒ర్గం లో॑కమేతి | హి॒రణ్యం॑ వా అగ్ని॑ర్నాచి॒కేతస్య॑ శరీ॒రమ్ | య ఏ॒వం వేద |

స॒శరీ॑ర ఏ॒వ స్వ॑ర్గం లో॒కమే॑తి॥ అథో॑ యథా॑ రు॒క్మ ఉ॑త్త॒ష్టో భా॑య్యాత్[౩౯] ఏ॒వమే॒వ స
 తే॑జ॒సా య॑శ॒సా అ॒స్మిగ్గ్శ్చ॑ లో॒కేఽము॑ష్మిగ్గ్శ్చ॑ భాతి॥ ఉ॒రవో॑ హ వై నా॒మైతే॑ లో॒కాః
 యో॒ఽవరే॑ణాదిత్యమ్ అథ హైతే॑ వరీ॒యాగ్ంసో॑ లో॒కాః యే పరే॑ణాదిత్యమ్ అ॒న్తవ॑న్తగ్ం హ
 వా ఏ॒ష క్ష॑య్యం లో॒కం జ॑యతి॥ యో॒ఽవరే॑ణాదిత్యమ్ అథ హై॒షోఽన॑న్తమపారమక్షయ్యం
 లో॒కం జ॑యతి॥ యః పరే॑ణాదిత్యమ్[౪౦] అ॒నన్త॑గ్ం హ వా అపారమక్షయ్యం లో॒కం జ॑యతి॥
 యో॒ఽగ్నిం నా॑చికేతం చి॒నుతే॑ య ఉ చై॒నమే॒వం వే॑ద॥ అథో॑ యథా॑ రథే॒ తిష్ఠ॑న్ పక్ష॒సీ
 ప॒ర్యావ॑ర్తమాసే ప్రత్య॒పేక్ష॑తే॒ ఏ॒వమహో॑రాత్రే ప్రత్య॒పేక్ష॑తే॒ నాస్యా॑హోరాత్రే లో॒కమా॑పుతః॥
 యో॒ఽగ్నిం నా॑చికేతం చి॒నుతే॑ య ఉ చై॒నమే॒వం వే॑ద॥[౪౦]

ఉత్తరః పక్షో గచ్ఛతి ప్రతిష్ఠాం భాయ్యాద్యః పరేణాదిత్యమష్టే చ ॥7॥

ఉ॒శన్ హ వై వా॑జశ్రవ॒సః స॑ర్వవే॒దసం దదౌ॑ తస్య హ నచికే॒తా నామ॑ పుత్ర ఆ॒సా తగ్ం హ
 కు॒మార॑గ్ం స॒న్తమ్ దక్షి॑ణాసు నీ॒యమా॑నాసు శ్ర॒ద్ధాఽవి॑పే॒శా స హో॑వాచ తత క॒స్మై
 మాం దా॒స్యసీ॑తి ద్వి॒తీయం తృ॒తీయమ్ తగ్ం హ పరీ॒త ఉ॑వాచ మృత్యు॒పే త్వా
 దదా॑మీతి తగ్ం హ స్మో॒త్థితం వా॑గభివదతి[౪౧] గౌత॒మ కు॑మారమితి స హో॑వాచ పరే॒హి
 మృత్యో॒ర్నహన్ మృత్యు॒పే వై త్వా॑దామితి తం వై ప్ర॒వస॑న్తం గ॒న్తాసీ॑తి హో॑వాచ తస్య స్మ
 తిస్తో రాత్రీ॒రనా॑శ్వాన్ గృ॒హే వస॑తాత్ స యది త్వా పు॒చ్ఛేత్ కు॑మార క॒తి
 రాత్రీ॒రవా॑ధీరితి తిస్త ఇతి ప్రతి॒బ్రూతాత్ కిం ప్ర॒థమా॑గ్ం రాత్రి॒మాశ్నా ఇతి[౪౨] ప్ర॒జాం త
 ఇతి కిం ద్వి॒తీయా॑మితి పశూగ్స్త ఇతి కిం తృ॒తీయా॑మితి సాధుకృత్యాం త ఇతి తం వై
 ప్ర॒వస॑న్తం జగామ తస్య హ తిస్తో రాత్రీ॒రనా॑శ్వాన్ గృ॒హ ఉ॑వాస తమాగత్య పప్రచ్ఛ
 కు॒మార క॒తి రాత్రీ॒రవా॑ధీరితి తిస్త ఇతి ప్రత్యు॒వాచ[౪౩] కిం ప్ర॒థమా॑గ్ం రాత్రి॒మాశ్నా ఇతి
 ప్ర॒జాం త ఇతి కిం ద్వి॒తీయా॑మితి పశూగ్స్త ఇతి కిం తృ॒తీయా॑మితి సాధుకృత్యాం త
 ఇతి॥ నమస్తే అస్తు భగవ ఇతి హో॑వాచ వరం వృణీ॒ష్వేతి పి॒తర॑మే॒వ జీ॑వన్నయానీతి

ద్వి॒తీ॒యం॑ వృ॒ణీ॒ష్యేతి॑[౪౫] ఇ॒ష్టా॒పూ॒ర్త॒యోర్మే॒క్షితి॑ బ్రూ॒హీతి॑ హో॒వాచ॑ త॒స్మై॒ హైత॑మ॒గ్నిం
 నాచి॑కే॒తము॑వాచ॑ తతో॒ వై త॑స్యే॒ష్టాపూ॒ర్తే నా క్షీ॑యేతే॒ నాస్యే॒ష్టాపూ॒ర్తే క్షీ॑యేతే॒ యోగ్నిం
 నాచి॑కే॒తం చి॒నుతే॑ య ఉ చై॒నమే॒వం వేద॑ తృ॒తీయం॑ వృ॒ణీ॒ష్యేతి॑ పు॒నర్నృ॒త్యోర్మే॒క్షప॑జితి॑
 బ్రూ॒హీతి॑ హో॒వాచ॑ త॒స్మై హైత॑మ॒గ్నిం నాచి॑కే॒తము॑వాచ॑ తతో॒ వై సోఽప
 పు॒నర్నృ॒త్యమ॑జయతే[౪౬] అప పు॒నర్నృ॒త్యం జ॑యతి॒ యోగ్నిం నాచి॑కే॒తం చి॒నుతే॑ య
 ఉ చై॒నమే॒వం వేద॑॥ ప్ర॒జాప॑తి॒ర్వై ప్ర॒జాకా॑మస్తపోఽత॒ప్యత॑ స హి॒రణ్య॑ముదా॒స్యతే॑ తద॒గ్నా
 ప్రా॒స్యతే॑ తద॒స్మై నాచ్య॑దయతే॒ తద్ద్వి॒తీయం॑ ప్రా॒స్యతే॑ తద॒స్మై వైవాచ్య॑దయతే॒
 తత్తృ॒తీయం॑ ప్రా॒స్యతే॑[౪౭] తద॒స్మై వైవాచ్య॑దయతే॒ తదాత్మ॑న్నే॒వ హృద॑య్యే॒గ్నా వైశ్వా॑నరే
 ప్రా॒స్యతే॑ తద॒స్మా అచ్య॑దయతే॒ తస్మాద్ది॒రణ్యం॑ కని॒ష్ఠం ధ॑నానామ్॒ భు॒జ్జత్ప్రి॑యతమమ్॒
 హృద॑యజగ్ం హి॒ స వై తమే॒వ నావి॑న్దతే॒ యస్మై॒ తాం దక్షి॑ణామసే॒ప్యతే॑ తాగ్ం
 స్వా॒యౌవ హ॑స్తాయ దక్షి॑ణాయానయతే॒ తాం ప్ర॑త్యగృహ్ణోతే[౪౮] దక్షా॒య త్వా దక్షి॑ణాం
 ప్రతి॑గృహ్ణోమీతి॒ సోఽదక్ష॑త దక్షి॑ణాం ప్రతి॑గృహ్య॒ దక్షతే॑ హ వై దక్షి॑ణాం ప్రతి॑గృహ్య॒ య
 ఏ॒వం వేద॑॥ ఏ॒తద్ధ॑ స్మ వై తద్వి॒ద్వాగ్ంసో॑ వాజశ్ర॒వసా॑ గోత॒మాః॑ అ॒ప్యనూదే॑శ్యాం దక్షి॑ణాం
 ప్రతి॑గృహ్ణన్తి॒ ఉభ॑యేన వయం దక్షి॑ప్యామహ ఏ॒వ దక్షి॑ణాం ప్రతి॑గృహ్ణోమి॒ తేఽదక్ష॑న్త
 దక్షి॑ణాం ప్రతి॑గృహ్య॒ దక్షతే॑ హ వై దక్షి॑ణాం ప్రతి॑గృహ్య॒ య ఏ॒వం వేద॑ ప్రహో॒న్యం
 వీ॒నాతి॑[౪౯]

వదత్యా॒శ్నా ఇ॒త్యు॒వాచ॑ ద్వి॒తీయం॑ వృ॒ణీ॒ష్యేత్య॑జయత్తృ॒తీయం॑ ప్రా॒స్యదగృ॑హ్ణో॒ద్య ఏ॒వం వేదే॑కం చ ॥౪౮॥

తగ్ం హైత॑మేకే పశుబ॒న్ధ ఏ॒వోత్త॑రవే॒ద్యాం చి॒న్వతే॑ ఉత్త॒రవే॒ది స॑మ్మిత ఏ॒షోగ్ని॑రితి వద॒న్తః॑
 తన్న తథా కు॒ర్యాతే॑ ఏ॒తమ॑గ్నిం కామే॒న వ్య॑ర్ధయేత్ స ఏ॒నం కామే॒న వ్యృ॑ద్ధః॒ కామే॒న
 వ్య॑ర్ధయేత్ సౌ॒మ్యే వా॒వై॒నమ॑ధ్వరే చిన్వీ॒త యత్ర॑ వా భూ॒యిష్టా ఆ॑హుతయా
 హూ॒యేరన్న్॑ ఏ॒తమ॑గ్నిం కామే॒న స॑మర్ధయతి స ఏ॒నం కామే॒న స॑మృద్ధః[౫౦] కామే॒న

సమర్థయతి॥ అథ హైనం పురర్షయః॥ ఉత్తరవేద్యామేవ సత్రియమచిన్వత॥ తతో వై
 తేఽచిన్వంత ప్రజామ్॥ అభి స్వర్గం లోకమజయన్॥ చిన్వత ఏవ ప్రజామ్॥ అభి స్వర్గం లోకం
 జయతి॥ యోఽగ్నిం నాచికేతం చినుతే॥ య ఉ చైనమేవం వేద॥ అథ హైనం వాయుర్
 ఋద్ధికామః॥ [౫౦] యథాన్యస్తమేవోపదధే॥ తతో వై స ఏతామృద్ధిమార్ధ్నాత్॥ యామిదం
 వాయుర్ ఋద్ధః॥ ఏతామృద్ధిమృద్ధోతి॥ యామిదం వాయుర్ ఋద్ధః॥ యోఽగ్నిం
 నాచికేతం చినుతే॥ య ఉ చైనమేవం వేద॥ అథ హైనం గోబలో వార్షః పశుకామః॥
 పాఙ్క్తమేవ చిక్వే॥ పశ్చ పురస్తాత్॥ [౫౧] పశ్చ దక్షిణతః॥ పశ్చ పశ్చాత్॥ పశ్చోత్తరతః॥
 ఏకాం మధ్యే॥ తతో వై స సహస్రం పశూన్ ప్రాప్నోత్॥ ప్ర సహస్రం పశూనాప్నోతి॥ యోఽగ్నిం
 నాచికేతం చినుతే॥ య ఉ చైనమేవం వేద॥ అథ హైనం ప్రజాపతిర్జ్యేష్ఠ్యకామో
 యశస్కామః ప్రజననకామః॥ త్రివృతమేవ చిక్వే॥ [౫౨] సప్త పురస్తాత్॥ తిస్రో దక్షిణతః॥ సప్త
 పశ్చాత్॥ తిస్ర ఉత్తరతః॥ ఏకాం మధ్యే॥ తతో వై స ప్ర యశో జ్యేష్ఠ్యమాప్నోత్॥ ఏతాం
 ప్రజాతిం ప్రాజాయత॥ యామిదం ప్రజాః ప్రజాయన్తే॥ త్రివృద్వై జ్యేష్ఠ్యమ్॥ మాతా పితా
 పుత్రః॥ [౫౩] త్రివృత్ప్రజననమ్॥ ఉపస్తో యానిర్మధ్యమా॥ ప్ర యశో జ్యేష్ఠ్యమాప్నోతి॥ ఏతాం
 ప్రజాతిం ప్రజాయతే॥ యామిదం ప్రజాః ప్రజాయన్తే॥ యోఽగ్నిం నాచికేతం చినుతే॥ య ఉ
 చైనమేవం వేద॥ అథ హైనమిన్ద్రో జ్యేష్ఠ్యకామః॥ ఊర్ధ్వా ఏవోపదధే॥ తతో వై స
 జ్యేష్ఠ్యమగచ్ఛత్॥ [౫౪] జ్యేష్ఠ్యం గచ్ఛతి॥ యోఽగ్నిం నాచికేతం చినుతే॥ య ఉ చైనమేవం
 వేద॥ అథ హైనమసావాదిత్యః స్వర్గకామః॥ ప్రాచీరేవోపదధే॥ తతో వై సోఽభి స్వర్గం
 లోకమజయత్॥ అభి స్వర్గం లోకం జయతి॥ యోఽగ్నిం నాచికేతం చినుతే॥ య ఉ
 చైనమేవం వేద॥ స యదీచ్ఛేత్॥ [౫౫] తేజస్వీ యశస్వీ బ్రహ్మవర్చసీ స్యామితి॥
 ప్రాజాహోతుర్ధిష్ణ్యాదుధ్సర్పేత్॥ యేయం ప్రాగాద్యశస్వతీ॥ సా మా ప్రోర్ణోతు॥ తేజసా
 యశసా బ్రహ్మవర్చసేనేతి॥ తేజస్వీవ యశస్వీ బ్రహ్మవర్చసీ భవతి॥ అథ యదీచ్ఛేత్॥
 భూయిష్ఠం మే శ్రద్ధధీరన్॥ భూయిష్ఠా దక్షిణా నయేయురితి॥ దక్షిణాసు నీయమానాసు

ప్రాచ్యేహి ప్రాచ్యేహితి ప్రాచీ జషాణా వేత్వాజ్యస్య స్వాహేతి సువేణోపహత్యాహవనీయే
 జహుయాత్ | [౫౭] భూయిష్ఠమేవాస్మై శ్రద్ధధతే | భూయిష్ఠా దక్షిణా నయన్తి ||
 పురీషముపధాయ | చితిక్లుప్తిభిరభిమృశ్య | అగ్నిం ప్రణీయోపసమాధాయ | చతస్ర ఏతా
 ఆహుతీర్జుహోతి | త్వమగ్నే రుద్ర ఇతి శతరుద్రీయస్య రూపమ్ | అగ్నావిష్ణూ ఇతి
 వసోర్ధారాయాః | అన్నపత ఇత్యన్నహోమః | సప్త తే అగ్నే సమిధః సప్త జిహ్వ ఇతి విశ్వప్రీః ||

[౫౮]

సమృద్ధ ఋద్ధికామః పురస్తాచ్ఛిక్యే పుత్రోఽగచ్ఛదీచ్ఛేజ్జహుయాద్విశ్వప్రీః ||9||

పురరీషయా వాయుర్గోబలః సహస్రం ప్రజాపతిస్త్రీవృదిన్తోసావాదిత్యః స యదీచ్ఛేత్ ||

యాం ప్రథమామిష్ఠకాముపదధాతి | ఇమం తయా లోకమభి జయతి | అథో యా
 అస్మిల్లోకే దేవతాః | తాసాగ్ం సాయుజ్యగ్ం సలోకతామాప్నోతి | యాం
 ద్వితీయాముపదధాతి | అన్తరిక్షలోకం తయాభిజయతి | అథో యా అన్తరిక్షలోకే దేవతాః |
 తాసాగ్ం సాయుజ్యగ్ం సలోకతామాప్నోతి | యాం తృతీయాముపదధాతి | అముం తయా
 లోకమభిజయతి | [౫౯] అథో యా అముష్మిల్లోకే దేవతాః | తాసాగ్ం సాయుజ్యగ్ం
 సలోకతామాప్నోతి | అథో యా అమూరితరా అష్టాదశ | య ఏవామీ ఉరవశ్చ
 వరీయాగ్ంసశ్చ లోకాః | తాసేవ తాభిరభిజయతి | కామచారో హ వా అన్యోరుషు చ
 వరీయస్సు చ లోకేషు భవతి | యోఽగ్నిం నాచికేతం చినుతే | య ఉ చైనమేవం వేద ||
 సంవత్సరో వా అగ్నిర్నాచికేతః | తస్య వసంతః శిరః | [౬౦] గ్రీష్మో దక్షిణః పక్షః | వర్షా ఉత్తరః |
 శరత్పుచ్ఛమ్ | మాసాః కర్మకారాః | అహోరాత్రే శతరుద్రీయమ్ | పర్జన్యో వసోర్ధారా | యథా
 వై పర్జన్యః సువృష్టం వృష్ట్యా | ప్రజాభ్యః సర్వాన్ కామాన్ ధన్వంపూరయతి | ఏవమేవ స తస్య
 సర్వాన్ కామాన్ ధన్వంపూరయతి | యోఽగ్నిం నాచికేతం చినుతే | [౬౦] య ఉ చైనమేవం వేద ||
 సంవత్సరో వా అగ్నిర్నాచికేతః | తస్య వసంతః శిరః | గ్రీష్మో దక్షిణః పక్షః | వర్షాః పుచ్ఛమ్ |

శరదుత్తరః పక్షః॥ హేమన్తో మధ్యమ్॥ పూర్వపక్షాశ్చితయః॥ అపరపక్షాః పురీషమ్॥
అహోరాత్రాణీష్టకాః॥ ఏష వావ సోఽగ్నిరగ్నిమయః పునర్ణవః॥ అగ్నిమయో హ వై పునర్ణవో
భూత్వా స్వర్గం లోకమేతి॥ ఆదిత్యస్య సాయుజ్యమ్॥ యోఽగ్నిం నాచికేతం చినుతే॥ య ఉ
చైనమేవం వేద॥[౬౨]

అముం తయా లోకమభి జయతి శిరశ్చినుత ఇష్టకాష్టట్పు ॥10॥

లోకస్త్వమగ్నేఽగ్నావిష్ణా అన్నపతే సప్త తే అగ్నే యత్తే చితమయం వావోశన్ హ వై తగ్ం హైతం యాం ప్రథమామిష్టకాం
దశ ॥10॥

లోక ఆదిత్య ఓజోఽస్యార్థా దిగనన్తగ్ం హ వై కామేన గ్రీష్మో ద్విషష్టిః ॥62॥

లోకోసియ ఉచైనమేవం వేద॥

॥హరిః ఓమ్॥

తైత్తిరీయ బ్రాహ్మణే తృతీయాష్టకే ద్వాదశ ప్రపాఠకః

॥చాతుర్హోత్రచయనం వైశ్వసృజచయనం చ॥

హరిః ఓమ్॥ తుభ్యం తా అఙ్గిరస్తమాశ్యామ తం కామమగ్నే॥ ఆశానాం త్వా విశ్వా ఆశాః॥
అను నోద్యానుమతిరన్ విదనుమతే త్వమ్॥ కామ భూతస్య కామస్తదగ్నే॥ బ్రహ్మ
జజ్ఞానం పితా విరాజామ్॥ యజ్ఞో రాయోయం యజ్ఞః॥ ఆపో భద్రా ఆదితృశ్యామి॥
తుభ్యం భరన్తి యా దేహ్యః॥ పూర్వం దేవా అపరేణ ప్రాణాపానౌ॥ హవ్యవాహగ్న్ స్వీష్టమ్॥

[0]

తుభ్యం దశ ॥1॥

దేవేభ్యో వై స్వర్గో లోకస్తిరోభవత్ తే ప్రజాపతిమబ్రువన్ ప్రజాపతే స్వర్గో వై నో
లోకస్తిరోభవాత్ తమన్ విచ్ఛేతి తం యజ్ఞక్రతుభిరన్వేచ్ఛత్ తం
యజ్ఞక్రతుభిర్నాన్వవిన్దత్ తమిష్టిభిరన్వేచ్ఛత్ తమిష్టిభిరన్వవిన్దత్ తదిష్టినామిష్టిత్వమ్
ఏష్టయా హ వై నామ తా ఇష్టయ ఇత్యాచక్షతే పరోక్షేణ పరోక్షప్రియా ఇవ హి దేవాః॥౧॥
తమాశాబ్రవీత్ ప్రజాపత ఆశయా వై శ్రామ్యసి అహము వా ఆశాస్మి మాం ను
యజస్వ అథ తే సత్యాశా భవిష్యతి అను స్వర్గం లోకం వేధస్యసీతి స ఏతమగ్నయే
కామాయ పురోడాశమష్టాకపాలం నిరవపత్ ఆశాయై చరుమ్ అనుమత్యై చరుమ్ తతో
వై తస్య సత్యాశాభవత్ అను స్వర్గం లోకమవిన్దత్ సత్యా హ వా అస్యాశా భవతి
అను స్వర్గం లోకం విన్దతి య ఏతేన హవిషా యజతే య ఉ చైనదేవం వేద సోత్ర
జుహోతి అగ్నయే కామాయ స్వాహాశాయై స్వాహా అనుమత్యై స్వాహా ప్రజాపతయే

స్వా॑హా॒ స్వ॒ర్గా॑య॒ లో॒కాయ॒ స్వా॒హా॑ఽగ్న॒యే స్వి॒ష్టకృ॑తే॒ స్వా॒హేతి॑॥ [3] తం కా॒మో॑ఽబ్ర॒వీత్ |
 ప్ర॒జాప॑తే॒ కామే॑న॒ వై శ్రా॒మ్యసి॑ అ॒హము॒ వై కా॒మో॑ఽస్మి॒ మాం ను॑ య॒జస్వ | అథ॑ తే స॒త్యః
 కా॒మో భ॑విష్యతి॒ అను॑ స్వ॒ర్గం లో॒కం వే॒ధస్య॑సీతి॒ స ఏ॒తమ॑గ్న॒యే కా॒మాయ॑
 పు॒రోడా॑శమ॒ష్టాక॑పాలం॒ నిర॑వపత్ | కా॒మాయ॑ చ॒రుమ్ | అను॑మత్యై చ॒రుమ్ | తతో॑ వై త॒స్య
 స॒త్యః కా॒మో॑ఽభ॒వత్ | అను॑ స్వ॒ర్గం లో॒కమ॑వి॒న్దత్ | సత్యో॑ హ॒ వా అ॒స్య కా॒మో భ॑వతి॒ అను॑
 స్వ॒ర్గం లో॒కం వి॒న్దతి॒ య ఏ॒తేన॑ హ॒విషా॑ య॒జతే॑ | య ఉ॒ చైనదే॑వం వేద | సో॒ఽత్ర జు॒హోతి॑ |
 అగ్న॒యే కా॒మాయ॑ స్వా॒హా కా॒మాయ॑ స్వా॒హా | అను॑మత్యై స్వా॒హా ప్ర॒జాప॑తయే॒ స్వా॒హా |
 స్వ॒ర్గా॑య॒ లో॒కాయ॒ స్వా॒హా॑ఽగ్న॒యే స్వి॒ష్టకృ॑తే॒ స్వా॒హేతి॑॥ [4] తం బ్ర॒హ్మబ్ర॒వీత్ | ప్ర॒జాప॑తే
 బ్ర॒హ్మణా॑ వై శ్రా॒మ్యసి॑ అ॒హము॒ వై బ్ర॒హ్మస్మి॑ మాం ను॑ య॒జస్వ | అథ॑ తే బ్ర॒హ్మణ్వాన్
 య॒జ్ఞో భ॑విష్యతి॒ అను॑ స్వ॒ర్గం లో॒కం వే॒ధస్య॑సీతి॒ స ఏ॒తమ॑గ్న॒యే కా॒మాయ॑
 పు॒రోడా॑శమ॒ష్టాక॑పాలం॒ నిర॑వపత్ | బ్ర॒హ్మణే॑ చ॒రుమ్ | అను॑మత్యై చ॒రుమ్ | తతో॑ వై త॒స్య
 బ్ర॒హ్మణ్వాన్ య॒జ్ఞో॑ఽభ॒వత్ | అను॑ స్వ॒ర్గం లో॒కమ॑వి॒న్దత్ | బ్ర॒హ్మణ్వాన్ హ॒ వా అ॒స్య య॒జ్ఞో
 భ॑వతి॒ అను॑ స్వ॒ర్గం లో॒కం వి॒న్దతి॒ య ఏ॒తేన॑ హ॒విషా॑ య॒జతే॑ | య ఉ॒ చైనదే॑వం వేద |
 సో॒ఽత్ర జు॒హోతి॑ | అగ్న॒యే కా॒మాయ॑ స్వా॒హా బ్ర॒హ్మణే॑ స్వా॒హా | అను॑మత్యై స్వా॒హా
 ప్ర॒జాప॑తయే॒ స్వా॒హా | స్వ॒ర్గా॑య॒ లో॒కాయ॒ స్వా॒హా॑ఽగ్న॒యే స్వి॒ష్టకృ॑తే॒ స్వా॒హేతి॑॥ [5] తం
 య॒జ్ఞో॑ఽబ్ర॒వీత్ | ప్ర॒జాప॑తే॒ య॒జ్ఞేన॑ వై శ్రా॒మ్యసి॑ అ॒హము॒ వై య॒జ్ఞో॑ఽస్మి॒ మాం ను॑
 య॒జస్వ | అథ॑ తే సత్యో॑ య॒జ్ఞో భ॑వష్యతి॒ అను॑ స్వ॒ర్గం లో॒కం వే॒ధస్య॑సీతి॒ స ఏ॒తమ॑గ్న॒యే
 కా॒మాయ॑ పు॒రోడా॑శమ॒ష్టాక॑పాలం॒ నిర॑వపత్ | య॒జ్ఞాయ॑ చ॒రుమ్ | అను॑మత్యై చ॒రుమ్ |
 తతో॑ వై త॒స్య సత్యో॑ య॒జ్ఞో॑ఽభ॒వత్ | అను॑ స్వ॒ర్గం లో॒కమ॑వి॒న్దత్ | సత్యో॑ హ॒ వా అ॒స్య య॒జ్ఞో
 భ॑వతి॒ అను॑ స్వ॒ర్గం లో॒కం వి॒న్దతి॒ య ఏ॒తేన॑ హ॒విషా॑ య॒జతే॑ | య ఉ॒ చైనదే॑వం వేద |
 సో॒ఽత్ర జు॒హోతి॑ | అగ్న॒యే కా॒మాయ॑ స్వా॒హా య॒జ్ఞాయ॑ స్వా॒హా | అను॑మత్యై స్వా॒హా
 ప్ర॒జాప॑తయే॒ స్వా॒హా | స్వ॒ర్గా॑య॒ లో॒కాయ॒ స్వా॒హా॑ఽగ్న॒యే స్వి॒ష్టకృ॑తే॒ స్వా॒హేతి॑॥ [6]

త॒మా॒పో॒ఽబ్రు॒వన్న్| ప్ర॒జా॒ప॒తే॒ఽపు॒నై స॒ర్వే కా॒మాః శ్రీ॒తాః| వ॒య॒ము వా ఆ॒పః స్మః|
 అ॒స్మా॒న్ను య॒జ॒స్వ| అథ త్వ॒యి స॒ర్వే కా॒మాః శ్ర॒యిష్య॑న్తే| అను స్వ॒ర్గం లో॒కం వే॒ధ్న్య॑సీ॒తి|
 స ఏ॒త॒మ॒గ్న॒యే కా॒మాయ పు॒రో॒డా॒శ॒మ॒ష్టాక॑పాలం నిర॒వ॒పత్| అద్భ్య॑శ్చ॒రుమ్| అనుమ॒త్యై
 చ॒రుమ్| తతో వై త॒స్మిన్ స॒ర్వే కా॒మా అశ్ర॑యన్త| అను స్వ॒ర్గం లో॒కమ॑వి॒న్దత్| స॒ర్వే హ వా
 అ॒స్మిన్ కా॒మాః శ్ర॒యన్తే| అను స్వ॒ర్గం లో॒కం వి॒న్దతి॑ య ఏ॒తేన॑ హ॒విషా॑ య॒జతే॑| య ఉ
 చై॒నదే॑వం వే॒ద| సో॒ఽత్ర జు॒హోతి॑| అగ్న॒యే కా॒మాయ స్వా॒హాఽద్భ్యః॑ స్వా॒హా| అనుమ॒త్యై
 స్వా॒హా ప్ర॒జా॒ప॒తయే॑ స్వా॒హా| స్వ॒ర్గాయ॑ లో॒కాయ॑ స్వా॒హాఽగ్న॒యే స్వి॒ష్టకృ॑తే స్వా॒హేతి॑||[2]
 త॒మ॒గ్ని॒ర్బలి॑మాన॒బ్రవీ॑త్| ప్ర॒జా॒ప॒తే॒ఽగ్న॒యే వై బ॒లిమ॑తే స॒ర్వాణి॑ భూ॒తాని॑ బ॒లిగ్ం హ॑రన్తి|
 అ॒హ॒ము వా అ॒గ్ని॒ర్బలి॑మాన॒స్మి మాం ను॑ య॒జ॒స్వ| అథ తే స॒ర్వాణి॑ భూ॒తాని॑ బ॒లిగ్ం
 హ॑రిష్యన్తి| అను స్వ॒ర్గం లో॒కం వే॒ధ్న్య॑సీ॒తి స ఏ॒త॒మ॒గ్న॒యే కా॒మాయ
 పు॒రో॒డా॒శ॒మ॒ష్టాక॑పాలం నిర॒వ॒పత్| అగ్న॒యే బ॒లిమ॑తే చ॒రుమ్| అనుమ॒త్యై చ॒రుమ్| తతో
 వై త॒స్మై స॒ర్వాణి॑ భూ॒తాని॑ బ॒లిమ॑హరన్న్| అను స్వ॒ర్గం లో॒కమ॑వి॒న్దత్| స॒ర్వాణి॑ హ వా
 అ॒స్మై భూ॒తాని॑ బ॒లిగ్ం హ॑రన్తి| అను స్వ॒ర్గం లో॒కం వి॒న్దతి॑ య ఏ॒తేన॑ హ॒విషా॑ య॒జతే॑|
 య ఉ చై॒నదే॑వం వే॒ద| సో॒ఽత్ర జు॒హోతి॑| అగ్న॒యే కా॒మాయ స్వా॒హాఽగ్న॒యే బ॒లిమ॑తే
 స్వా॒హా| అనుమ॒త్యై స్వా॒హా ప్ర॒జా॒ప॒తయే॑ స్వా॒హా| స్వ॒ర్గాయ॑ లో॒కాయ॑ స్వా॒హాఽగ్న॒యే
 స్వి॒ష్టకృ॑తే స్వా॒హేతి॑|| [3] త॒మ॒ను॒వి॒త్తిర॑బ్రవీ॒త్| ప్ర॒జా॒ప॒తే స్వ॒ర్గం వై లో॒కమ॑ను॒వి॒ధ్న్య॑సి|
 అ॒హ॒ము వా అను॒వి॒త్తిర॑స్మి॒ మాం ను॑ య॒జ॒స్వ| అథ తే స॒త్యా॑ను॒వి॒త్తిర్భ॑విష్యతి| అను
 స్వ॒ర్గం లో॒కం వే॒ధ్న్య॑సీ॒తి స ఏ॒త॒మ॒గ్న॒యే కా॒మాయ పు॒రో॒డా॒శ॒మ॒ష్టాక॑పాలం నిర॒వ॒పత్|
 అను॒వి॒త్త్యై చ॒రుమ్| అనుమ॒త్యై చ॒రుమ్| తతో వై త॒స్య స॒త్యా॑ను॒వి॒త్తిర॑భవత్| అను
 స్వ॒ర్గం లో॒కమ॑వి॒న్దత్| స॒త్యా హ వా అ॒స్యాను॒వి॒త్తిర్భ॑వతి| అను స్వ॒ర్గం లో॒కం వి॒న్దతి॑ య
 ఏ॒తేన॑ హ॒విషా॑ య॒జతే॑| య ఉ చై॒నదే॑వం వే॒ద| సో॒ఽత్ర జు॒హోతి॑| అగ్న॒యే కా॒మాయ
 స్వా॒హాను॒వి॒త్త్యై స్వా॒హా| అనుమ॒త్యై స్వా॒హా ప్ర॒జా॒ప॒తయే॑ స్వా॒హా| స్వ॒ర్గాయ॑ లో॒కాయ॑

స్వాహాఽగ్నే స్విష్టకృతే స్వాహేతి॥ [౯] తా వా ఏతాః సప్త స్వర్గస్య లోకస్య ద్వారః।
దివశ్శ్యేనయోఽనువిత్తయో నామ। ఆశా ప్రథమాగ్ం రక్షతి। కామో ద్వితీయామ్। బ్రహ్మ
తృతీయామ్। యజ్ఞశ్చతుర్థీమ్। ఆపః పంచమీమ్। అగ్నిర్బలిమాన్ఞష్ఠీమ్। అనువిత్తిః
సప్తమీమ్। అను హ పై స్వర్గం లోకం విన్దతి। కామచారోఽస్య స్వర్గే లోకే భవతి। య
ఏతాభిరిష్టిభిర్యజతే। య ఉ చైనా ఏవం వేద॥ తాస్వన్ విష్టి పష్టోహీవరాం దద్యాత్కగ్ంసం
చ। స్త్రియై చాభారగ్ం సమృద్ధ్యై॥[౧౦] ॥2॥

తపసా దేవా దేవతామగ్ర ఆయన్న్। తపసర్షయః స్వరన్వవిన్దన్న్। తపసా సపత్నాన్
ప్రణుదామారాతీః। యేనేదం విశ్వం పరిభూతం యదస్తి॥ ప్రథమజం దేవగ్ం హవిషా
విధేమ। స్వయంభు బ్రహ్మ పరమం తపో యత్। స ఏవ పుత్రః స పితా స మాతా। తపో
హ యక్షం ప్రథమగ్ం సంబభూవ॥ శ్రద్ధయా దేవో దేవత్వమశ్నుతే। శ్రద్ధా ప్రతిష్ఠా లోకస్య
దేవీ [౧౧] సా నో జుషాణోప యజ్ఞమాగాత్। కామవధ్నాఽమృతం దుహానా॥ శ్రద్ధా దేవీ
ప్రథమజా ఋతస్య। విశ్వస్య భర్తృ జగతః ప్రతిష్ఠా। తాగ్ శ్రద్ధాగ్ం హవిషా యజామహే।
సా నో లోకమమృతం దధాతు। ఈశానా దేవీ భువనస్యాధిపత్నీ॥ ఆగాధ్సత్యగ్ం హవిరిదం
జుషాణమ్। యస్మాద్దేవా జజ్ఞిరే భువనం చ విశ్వే। తస్మై విధేమ హవిషా ఘృతేన [౧౨]
యథా దేపైః సథమాదం మదేమ॥ యస్య ప్రతిష్ఠోర్వన్తరిక్షమ్। యస్మాద్దేవా జజ్ఞిరే
భువనం చ సర్వే। తథ్సత్యమర్చదుప యజ్ఞం న ఆగాత్। బ్రహ్మహుతీరుపమోదమానమ్॥
మనసో వశే సర్వమిదం బభూవ। నాన్యస్య మనో వశమన్ వియాయ। భీష్మో హి దేవః
సహసః సహాయాన్। స నో జుషాణ ఉప యజ్ఞమాగాత్॥ ఆకూతీనామధిపతిం చేతసాం చ।
[౧౩] సంకల్పజాతిం దేవం విపశ్చిమ్। మనో రాజానమిహ వర్ధయన్తః। ఉపహవేఽస్య సుమతౌ
స్యామ॥ చరణం పవిత్రం వితతం పురాణమ్। యేన పూతస్తరతి దుష్కృతాని తేన
పవిత్రేణ శుద్ధేన పూతాః। అతి పాప్మానమరాతిం తరేమ॥ లోకస్య ద్వారమర్చిమత్ప్రవిత్తమ్।

జ్యోతి॑ష్మద్భ్రా॑జమా॒నం మ॑హ॒స్వత్ అ॒మృత॑స్య ధా॒రా బ॒హుధా॑ దోహ॒మానమ్ చ॑రణం నో
 లోకే॑ సుధితాం దధాతు॥ అగ్ని॒ర్మూర్ధా భువః॑॥ అను నో॒ద్యానుమ॑తిరన్ విద॒నుమతే॑
 త్వమ్॥ హ॒వ్యవాహ॑గ్ స్వీష్టమ్॥[౧౪]

దేవీ॑ ఘృతే॑న చేత॑సాం చ దోహ॒మానం చ॑త్వారి చ ॥౩॥

దే॒వేభ్యో॑ వై స్వ॒ర్గో లోక॑స్తి॒రోభవత్ తే॑ ప్ర॒జాప॑తిమబ్రువన్ ప్ర॒జాపతే॑ స్వ॒ర్గో వై నో
 లోక॑స్తి॒రోభూత్ తమన్ విచ్ఛే॑తి తం య॒జ్ఞక్రతు॑భిరన్వేచ్ఛత్ తం
 య॒జ్ఞక్రతు॑భిర్నాన్వవిన్దత్ తమి॒ష్టిభి॑రన్వేచ్ఛత్ తమి॒ష్టిభి॑రన్వవిన్దత్ తది॒ష్టినామి॑ష్టిత్వమ్
 ఏ॒ష్టయా హ॑ వై నామ తా ఇ॒ష్టయ ఇ॒త్యాచక్ష॑తే పరోక్షే॑ణ పరోక్షప్రియా ఇవ హి దే॒వాః॥[౧౫]
 తం తపో॑బ్రవీత్ ప్ర॒జాపతే॑ తపసా వై శ్రా॒మ్యసి॑ అహ॒ము వై తపో॑స్మి మాం ను
 య॒జస్వ॑ అథ తే సత్యం తపో భవి॑ష్యతి అను స్వ॒ర్గం లోకం వేధ॑స్యసీతి స
 ఏత॑మాగ్నీయమష్టాకపాలం నిరవపత్ తపసీ చరుమ్ అనుమత్యై చరుమ్ తతో వై తస్య
 సత్యం తపో॑భవత్ అను స్వ॒ర్గం లోక॑మవిన్దత్ సత్యగ్ం హ వా అస్య తపో భవతి అను
 స్వ॒ర్గం లోకం విన్దతి॑ య ఏతేన హవిషా యజతే॑ య ఉ చైనదేవం వేద సోత్ర జుహోతి
 అగ్నయే స్వాహా తపసీ స్వాహా అనుమత్యై స్వాహా ప్ర॒జాపతయే॑ స్వాహా స్వ॒ర్గాయ
 లోకాయ స్వాహా॑గ్నయే స్వీష్టకృతే స్వాహేతి॥[౧౬] తగ్ శ్రద్ధా॑బ్రవీత్ ప్ర॒జాపతే॑ శ్రద్ధయా
 వై శ్రా॒మ్యసి॑ అహ॒ము వై శ్రద్ధా॑స్మి మాం ను య॒జస్వ॑ అథ తే సత్యా శ్రద్ధా భవి॑ష్యతి
 అను స్వ॒ర్గం లోకం వేధ॑స్యసీతి స ఏత॑మాగ్నీయమష్టాకపాలం నిరవపత్ శ్రద్ధాయై
 చరుమ్ అనుమత్యై చరుమ్ తతో వై తస్య సత్యా శ్రద్ధాభవత్ అను స్వ॒ర్గం
 లోక॑మవిన్దత్ సత్యా హ వా అస్య శ్రద్ధా భవతి అను స్వ॒ర్గం లోకం విన్దతి॑ య ఏతేన
 హవిషా యజతే॑ య ఉ చైనదేవం వేద సోత్ర జుహోతి అగ్నయే స్వాహా శ్రద్ధాయై
 స్వాహా అనుమత్యై స్వాహా ప్ర॒జాపతయే॑ స్వాహా స్వ॒ర్గాయ లోకాయ స్వాహా॑గ్నయే

స్విష్టకృతే స్వాహేతి॥[౧౭] తగ్ం సత్యమబ్రవీత్ ప్రజాపతే సత్యేన వై శ్రామ్యసి అహము వై
 సత్యమస్మి మాం ను యజస్వ అథ తే సత్యగ్ం సత్యం భవిష్యతి అను స్వర్గం లోకం
 వేధస్యసీతి స ఏతమాగ్నీయమష్టాకపాలం నిరవపత్ సత్యాయ చరుమ్ అనుమత్యై
 చరుమ్ తతో వై తస్య సత్యగ్ం సత్యమభవత్ అను స్వర్గం లోకమవిన్దత్ సత్యగ్ం హ
 వా అస్య సత్యం భవతి అను స్వర్గం లోకం విన్దతి య ఏతేన హవిషా యజతే య ఉ
 చైనదేవం వేద సోఽత్ర జుహోతి అగ్నయే స్వాహా సత్యాయ స్వాహా అనుమత్యై స్వాహా
 ప్రజాపతయే స్వాహా స్వర్గాయ లోకాయ స్వాహాఽగ్నయే స్విష్టకృతే స్వాహేతి॥[౧౮] తం
 మనోఽబ్రవీత్ ప్రజాపతే మనసా వై శ్రామ్యసి అహము వై మనోఽస్మి మాం ను యజస్వ
 అథ తే సత్యం మనో భవిష్యతి అను స్వర్గం లోకం వేధస్యసీతి స
 ఏతమాగ్నీయమష్టాకపాలం నిరవపత్ మనసే చరుమ్ అనుమత్యై చరుమ్ తతో వై
 తస్య సత్యం మనోఽభవత్ అను స్వర్గం లోకమవిన్దత్ సత్యగ్ం హ వా అస్య మనో భవతి
 అను స్వర్గం లోకం విన్దతి య ఏతేన హవిషా యజతే య ఉ చైనదేవం వేద సోఽత్ర
 జుహోతి అగ్నయే స్వాహా మనసే స్వాహా అనుమత్యై స్వాహా ప్రజాపతయే స్వాహా
 స్వర్గాయ లోకాయ స్వాహాఽగ్నయే స్విష్టకృతే స్వాహేతి॥[౧౯] తం చరణమబ్రవీత్ ప్రజాపతే
 చరణేన వై శ్రామ్యసి అహము వై చరణమస్మి మాం ను యజస్వ అథ తే సత్యం చరణం
 భవిష్యతి అను స్వర్గం లోకం వేధస్యసీతి స ఏతమాగ్నీయమష్టాకపాలం నిరవపత్
 చరణాయ చరుమ్ అనుమత్యై చరుమ్ తతో వై తస్య సత్యం చరణమభవత్ అను
 స్వర్గం లోకమవిన్దత్ సత్యగ్ం హ వా అస్య చరణం భవతి అను స్వర్గం లోకం విన్దతి య
 ఏతేన హవిషా యజతే య ఉ చైనదేవం వేద సోఽత్ర జుహోతి అగ్నయే స్వాహా
 చరణాయ స్వాహా అనుమత్యై స్వాహా ప్రజాపతయే స్వాహా స్వర్గాయ లోకాయ
 స్వాహాఽగ్నయే స్విష్టకృతే స్వాహేతి॥[౨౦] తా వా ఏతాః పశ్చ స్వర్గస్య లోకస్య ద్వారః
 అపాఘా అనువిత్తయో నామ తపః ప్రథమాగ్ం రక్షతి శ్రద్ధా ద్వితీయామ్ సత్యం

తృ॒తీ॒యామ్॑ మ॒నశ్చ॑తు॒ర్థీ॒మ్ చ॑ర॒ణం ప॑శ్చా॒మీ॒మ్॥ అ॒ను హ॒ వై స్వ॑ర్గం లో॒కం వి॑న్దతి॒
కా॒మచా॒రో॒ఽస్య స్వ॑ర్గే లో॒కే భ॑వతి॒ య ఏ॒తాభి॑రిష్టి॒భిర్య॑జతే॒ య ఉ॒ చైనా॑ ఏ॒వం పే॒దా
తా॒స్వన్ వి॒ష్టి ప॒ష్టోహీ॒వరాం ద॑ద్యాత్క॒గ్ంసం చ॑ స్త్రి॒యై చా॒భార॑గ్ం స॒మృద్ధ్యై॑॥[౧౦] ॥4॥

బ్ర॒హ్మ వై చ॑తు॒ర్హోతా॑రః॒ చతు॑ర్హోతృ॒భ్యోఽధి॑యజ్ఞో నిర్మి॒తః॒ వైన॑గ్ం శ॒ప్తమ్
నాభి॑చరిత॒మాగచ్ఛ॑తి॒ య ఏ॒వం పే॒దా॥ యో హ॒ వై చ॑తు॒ర్హోతృ॑ణాం చతు॒ర్హోతృ॑త్వం
పే॒దా అథో ప॑శ్చా॒హోతృ॑త్వమ్ స॒ర్వా హ॑స్మై ది॒శః క॒ల్పన్తే॑॥ వా॒చస్ప॑తిర్ హోతా
దశ॑హోతృ॒ణామ్ పృ॒థివీ హోతా చ॑తు॒ర్హోతృ॑ణామ్ [౧౧] అగ్ని॒ర్హోతా
ప॑శ్చా॒హోతృ॑ణామ్ వాగ్ధో॒తా ష॑డ్ధోతృ॒ణామ్ మహా॑హ॒విర్హోతా స॒ప్తహోతృ॑ణామ్
ఏ॒తద్వై చ॑తు॒ర్హోతృ॑ణాం చతు॒ర్హోతృ॑త్వమ్ అథో ప॑శ్చా॒హోతృ॑త్వమ్ స॒ర్వా హ॑స్మై
ది॒శః క॒ల్పన్తే॑ య ఏ॒వం పే॒దా॥ ఏ॒షా వై స॒ర్వవి॑ద్యా ఏ॒తద్భే॒షజ॑మ్ ఏ॒షా ప॒జ్మిః స్వ॑ర్గస్య
లో॒కస్యా॒శ్చసా॑యనిః స్పృ॒తిః॥[౧౨] ఏ॒తాన్ యోఽధ్యై॑త్య॒చ్ఛది॑ర్ధర్శే॒యావత్త॑రసమ్ స॒వరే॑తి
అన॑ప॒బ్రవః స॒ర్వమా॑యురే॒తి వి॒న్దతే॑ ప్ర॒జామ్ రా॒యసో॑షం గౌప॒త్యమ్ బ్ర॒హ్మవ॑ర్చ॒సీ
భ॑వతి ఏ॒తాన్ యోఽధ్యై॑తి స్పృ॒ణోత్యా॒త్మాన॑మ్ ప్ర॒జాం పి॒తృన్॑॥ ఏ॒తాన్ వా అ॒రుణ
ఔప॑వే॒శిర్వి॑దాశ్చా॒కార॑॥[౧౩] ఏ॒తైరధి॑వాద॒మపా॑జయత్ అథో వి॒శ్వం పా॒ప్మాన॑మ్ స॒వర్య॑యా
ఏ॒తాన్ యోఽధ్యై॑తి అధి॒వాదం జ॑యతి అథో వి॒శ్వం పా॒ప్మాన॑మ్ స॒వరే॑తి॥ ఏ॒తైరగ్నిం
చి॒న్వీత స్వ॑ర్గకా॒మః॒ ఏ॒తైరాయు॑ష్కా॒మః॒ ప్ర॒జాప॑శుకా॒మో వా॑॥ [౧౪]
పు॒రస్తా॑ద్దశ॒హోతా॑రముద॒శ్చముప॑దధాతి॒ యావత్ప॑దమ్ హృ॒దయం॑ య॒జుషీ॑ ప॒త్యై చ॑
దక్షి॑ణతః ప్రా॒శ్చాం చతు॑ర్హోతా॒రమ్ ప॑శ్చాదుద॒శ్చాం ప॑శ్చా॒హోతా॑రమ్ ఉత్త॒రతః
ప్రా॒శ్చాగ్ం ష॑డ్ధోతా॒రమ్ ఉ॒పరి॑ష్టాత్ప్రా॒శ్చాగ్ం స॒ప్తహోతా॑రమ్ హృ॒దయం॑ య॒జుగ్ంషి
ప॒త్యైశ్చ॑ యథా॒వకా॑శం గృ॒హన్ యథా॒వకా॑శం ప్రతి॒గృహ॑లో॒కంపృ॑ణాశ్చ స॒ర్వా
హ॑స్మైతా దే॒వతాః ప్రి॒తా అభీ॑ష్టా భ॒వన్తి॑॥[౧౫] సదే॒వమ॑గ్నిం చి॒నుతే॑॥ రథ॑సం॒మితశ్చే॑త॒వ్యః॑

వజ్రో వై రథః॥ వజ్రేణైవ పాప్మానం భ్రాతృవ్యగ్గ్ స్పృణుతే॥ పక్షస్సంమితశ్చేతవ్యః॥ ఏతావాన్
 వై రథః॥ యావత్పక్షః॥ రథసంమితమేవ చినుతే॥ ఇమమేవ లోకం పశుబన్ధనాభిజయతి॥
 అథో అగ్నిష్టోమేన[౨౭] అన్తరిక్షముక్త్యేన॥ స్వరతిరాత్రేణ॥ సర్వాల్లోకానహీనేన॥ అథో సత్రేణ॥
 వరో దక్షిణా॥ వరేణైవ వరగ్గ్ స్పృణోతి॥ ఆత్మా హి వరః॥ ఏకవిగ్ంశతిర్దక్షిణా దదాతి॥
 ఏకవిగ్ంశో వా ఇతః స్వర్గో లోకః॥ పు స్వర్గం లోకమాప్నోతి[౨౮] అసావాదిత్య ఏకవిగ్ంశః॥
 అముమేవాదిత్యమాప్నోతి॥ శతం దదాతి॥ శతాయుః పురుషః శతేన్ద్రియః॥
 ఆయుష్యేపేన్ద్రియే ప్రతితిష్ఠతి॥ సహస్రం దదాతి॥ సహస్రసంమితః స్వర్గో లోకః॥ స్వర్గస్య
 లోకస్యాభిజిత్యై॥ అన్విష్టకం దక్షిణా దదాతి॥ సర్వాణి వయాగ్ంసి[౨౯] సర్వస్యాప్త్యై॥
 సర్వస్యవరుద్ధ్యై॥ యది న విన్దేత॥ మన్థానేతావతో దద్యాదోదనాన్ వా॥ అశ్నుతే తం
 కామమ్॥ యస్మై కామాయాగ్నిశ్చయతే॥ పష్టాహిం త్వన్తర్వతీం దద్యాత్॥ సా హి సర్వాణి
 వయాగ్ంసి॥ సర్వస్యాప్త్యై॥ సర్వస్యవరుద్ధ్యై॥[౩౦] హిరణ్యం దదాతి॥ హిరణ్యజ్యోతిరేవ
 స్వర్గం లోకమేతి॥ వాసో దదాతి॥ తేనాయుః ప్రతిరతే॥ వేదితృతీయే యజేత॥ త్రిషత్యా హి
 దేవాః॥ స సత్యమగ్నిం చినుతే॥ తదేతత్పశుబన్ధే బ్రాహ్మణం బూయాత్॥ నేతరేషు
 యజ్ఞేషు॥ యో హ వై చతుర్హోతృననుసవనం తర్పయితవ్యాన్ వేద[౩౧] తృప్యతి
 ప్రజయా పశుభిః॥ ఉపైనగ్ం సోమపీథో నమతి॥ ఏతే వై చతుర్హోతారోఽనుసవనం
 తర్పయితవ్యాః॥ యే బ్రాహ్మణా బహువిదః॥ తేభ్యో యద్దక్షిణా న నయేత్॥ దురిష్ఠగ్గ్ స్యాత్॥
 అగ్నిమస్య వృక్షేరన్న్॥ తేభ్యో యథాశ్రద్ధం దద్యాత్॥ స్విష్టమేవైతత్త్రియతే॥ నాస్యాగ్నిం
 వృక్షతే[౩౨] హిరణ్యేష్టకో భవతి॥ యావదుత్తమమజ్గులికాణ్డం యజ్ఞపరుషా సంమితమ్॥
 తేజో హిరణ్యమ్॥ యది హిరణ్యం న విన్దేత్॥ శర్కరా అక్తా ఉపదధ్యాత్॥ తేజో ఘృతమ్॥
 సతేజసమేవాగ్నిం చినుతే॥ అగ్నిం చిత్వా సాత్రామణ్యా యజేత॥ మైత్రావరుణ్యా వా॥ వీర్యేణ
 వా ఏష వృద్ధ్యతే॥ యోఽగ్నిం చినుతే[౩౩] యావదేవ వీర్యమ్॥ తదస్మిన్ దధాతి॥ బ్రహ్మణః
 సాయుజ్యగ్ం సలోకతామాప్నోతి॥ ఏతాసామేవ దేవతానాగ్ం సాయుజ్యమ్॥ సార్ష్టితాగ్ం

సమానలోకతామాప్నోతి| య ఏతమగ్నిం చినుతే| య ఉ చైనమేవం వేద| ఏతదేవ సావిత్రే
బ్రాహ్మణమ్| అథో నాచికేతీ||[38]

హోతా చతుర్హోతృణాగ్ సుతిశ్చకార వా భవన్త్యగ్నిష్టోమేనాప్నోతి వయాగ్ంసి వయాగ్ంసి సర్వస్యాప్యై సర్వస్యవరుద్యై
వేద వృజ్ఞతే చినుతే నవ చ ||5||

యచ్ఛామృతం యచ్ఛ మర్త్యమ్| యచ్ఛ ప్రాణీతి యచ్ఛ న| సర్వాస్తా ఇష్టకాః కృత్వా|
ఉప కామదుఘా దధే| తేనర్షిణా తేన బ్రహ్మణా| తయా దేవతయాఽఙ్గిరస్వద్భువా సీద||
సర్వాః స్త్రియః సర్వాన్ పుగ్ంసః| సర్వం న స్త్రీపుమం చ యత్| సర్వాస్తాః|| యావంతః
పాగ్ంసవో భూమేః| [38] సంఖ్యాతా దేవమాయయా| సర్వాస్తాః|| యావంతః ఊషాః
పశూనామ్| పృథివ్యాం పుష్టిర్ హితాః| సర్వాస్తాః|| యావతీః సికతాః సర్వాః| అప్స్వంతశ్చ
యాః శ్రితాః| సర్వాస్తాః|| యావతీః శర్కరా ధృత్యై| అస్యాం పృథివ్యామధి|[39] సర్వాస్తాః||
యావన్తోఽశ్మాన్తోఽస్యాం పృథివ్యామ్| ప్రతిష్ఠాసు ప్రతిష్ఠితాః| సర్వాస్తాః|| యావతీర్వీరుధః
సర్వాః| విష్ఠితాః పృథివీమను| సర్వాస్తాః|| యావతీరోషధీః సర్వాః| విష్ఠితాః పృథివీమను|
సర్వాస్తాః|| [39] యావన్తో వనస్పతయః| అస్యాం పృథివ్యామధి| సర్వాస్తాః|| యావన్తో
గ్రామ్యాః పశవః సర్వే| ఆరణ్యాశ్చ యే| సర్వాస్తాః|| యే ద్విపాదశ్చతుష్పాదః| అపాద
ఉదరసర్పిణః| సర్వాస్తాః|| యావదాఙ్జనముచ్యతే| [40] దేవత్రా యచ్ఛ మానుషమ్|
సర్వాస్తాః|| యావత్ప్రాప్ణాయసగ్ం సర్వమ్| దేవత్రా యచ్ఛ మానుషమ్| సర్వాస్తాః||
యావల్లోహాయసగ్ం సర్వమ్| దేవత్రా యచ్ఛ మానుషమ్| సర్వాస్తాః|| సర్వగ్ం సీసగ్ం
సర్వం త్రపు| దేవత్రా యచ్ఛ మానుషమ్|[41] సర్వాస్తాః|| సర్వగ్ం హిరణ్యగ్ం రజతమ్|
దేవత్రా యచ్ఛ మానుషమ్| సర్వాస్తాః|| సర్వగ్ం సువర్ణగ్ం హరితమ్| దేవత్రా యచ్ఛ
మానుషమ్| సర్వాస్తా ఇష్టకాః కృత్వా| ఉప కామదుఘా దధే| తేనర్షిణా తేన బ్రహ్మణా|
తయా దేవతయాఽఙ్గిరస్వద్భువా సీద||[40]

భూమేరధి విష్ణితాః పృథివీమను సర్వాస్తా ఉచ్యతే మానుషగ్ం సీద ॥6॥

యచ్చ స్త్రియః పాగ్ంసవ ఊషాః సికతాః శర్కరా అశ్మాన్ వీరుధ ఓషధీర్వనస్పతయో గ్రామ్యా యే ద్విపాదో యావదాఞ్జనం
యావత్ప్రాప్తాయసగ్ం లోహాయసగ్ం సీసగ్ం హిరణ్యగ్ం సువర్ణగ్ం హరితమష్టాదశ॥

సర్వా దిశో దిక్షు యచ్చాన్తర్భూతం ప్రతిష్ఠితమ్ సర్వాస్తా ఇష్టకాః కృత్వా ఉప
కామదుఘా దధే తేనర్షేణా తేన బ్రహ్మణా తయా దేవతయాఽఙ్గిరస్వద్భువా సీద॥
అన్తరిక్షం చ కేవలమ్ యచ్చాస్మిన్నన్తరాహితమ్ సర్వాస్తాః॥ అన్తరిక్ష్యశ్చ యాః ప్రజాః॥[౪౦]
గన్ధర్వాప్సరసశ్చ యే సర్వాస్తాః॥ సర్వానుదారాన్థ నిలిలాన్ అన్తరిక్షీ ప్రతిష్ఠితాన్ సర్వాస్తాః॥
సర్వానుదారాన్థ నిలిలాన్ స్థావరాః ప్రోష్యాశ్చ యే సర్వాస్తాః॥ సర్వాం ధునిగ్ం
సర్వాన్ధ్వగ్ంసాన్ హిమో యచ్చ శీయతే॥[౪౧] సర్వాస్తాః॥ సర్వాన్ మరీచీన్ వితతాన్
నీహారో యచ్చ శీయతే సర్వాస్తాః॥ సర్వా విద్యుతః సర్వాన్ధ్వనయితాన్ హ్రదునీర్యచ్చ
శీయతే సర్వాస్తాః॥ సర్వాః ప్రవన్తీః సరితః సర్వమపుచరం చ యత్ సర్వాస్తాః॥[౪౨]
యాశ్చ కూప్యా యాశ్చ నాద్యాః సముద్రియాః యాశ్చ వైశన్తీరుత ప్రాసచీర్యాః
సర్వాస్తాః॥ యే చోత్తిష్ఠన్తి జీమూతాః యాశ్చ వర్షన్తి వృష్టయః సర్వాస్తాః॥ తపస్తేజ
ఆకాశమ్ యచ్చాకాశే ప్రతిష్ఠితమ్ సర్వాస్తాః॥ వాయుం వయాగ్ంసి సర్వాణి॥[౪౩]
అన్తరిక్షచరం చ యత్ సర్వాస్తాః॥ అగ్నిగ్ం సూర్యం చన్త్రమ్ మిత్రం వరుణం భగమ్
సర్వాస్తాః॥ సత్యగ్ం శ్రద్ధాం తపో దమమ్ నామ రూపం చ భూతానామ్ సర్వాస్తా ఇష్టకాః
కృత్వా ఉప కామదుఘా దధే తేనర్షేణా తేన బ్రహ్మణా తయా
దేవతయాఽఙ్గిరస్వద్భువా సీద॥[౪౪]

ప్రజా హిమో యచ్చ శీయతే సర్వాస్తాః సర్వాణి బ్రహ్మణైకం చ ॥7॥

దిశోఽన్తరిక్షమాన్తరిక్ష్య ఉదారానుదారాన్ధుని మరీచీన్ విద్యుతః ప్రవన్తీర్యాశ్చ యే చ తపో వాయుమగ్నిగ్ం సత్యం పశ్యదశ॥

స॒ర్వాం ది॒వగ్ం స॒ర్వాన్ దే॒వాన్ ది॒వి య॒చ్ఛాన్త॒ర్భూతం ప్రతి॑ష్ఠితమ్| స॒ర్వాస్తా ఇ॒ష్టకాః
కృ॒త్వా ఉప॑ కా॒మదు॒ఘా దధే॑| తేన॑ర్షిణా తేన॑ బ్ర॒హ్మణా| తయా॑
దే॒వతయాఽఙ్గి॑రస్వద్భు॒వా సీద॑|| యావ॑తీస్తార॒కాః స॒ర్వాః విత॑తా రో॒చనే ది॒వి స॒ర్వాస్తాః||
ఋ॒చో య॒జూగ్ంషి సా॑మాని||౪౬|| అధ॑ర్వాఙ్గిర॒సశ్చ యే॑ స॒ర్వాస్తాః|| ఇతి॑హాసపురాణం చ|
స॒ర్పదే॒వజనా॑శ్చ యే॑ స॒ర్వాస్తాః|| యే చ లో॒కా యే చా॑లోకాః| అన్త॑ర్భూతం ప్రతి॑ష్ఠితమ్|
స॒ర్వాస్తాః|| యచ్ఛ బ్ర॒హ్మ య॒చ్ఛాబ్ర॒హ్మ అన్త॑ర్భూహ్న్ ప్రతి॑ష్ఠితమ్| ౪౭|| స॒ర్వాస్తాః||
అహో॑రాత్రాణి స॒ర్వాణి॑ అ॒ర్థమాసా॑గ్శ్చ కే॒వలాన్ స॒ర్వాస్తాః|| స॒ర్వాన్ ఋ॒తూన్ఽస॒ర్వాన్
మాసాన్ స॒ంవత్స॑రం చ కే॒వలమ్ స॒ర్వాస్తాః|| స॒ర్వం భూ॑తగ్ం స॒ర్వం భ॑వ్యమ్|
య॒చ్ఛతోఽధి॑భవిష్యతి| స॒ర్వాస్తా ఇ॒ష్టకాః కృ॒త్వా ఉప॑ కా॒మదు॒ఘా దధే॑| తేన॑ర్షిణా తేన॑
బ్ర॒హ్మణా| తయా॑ దే॒వతయాఽఙ్గి॑రస్వద్భు॒వా సీద॑||౪౮||

సా॑మాని బ్ర॒హ్మన్ ప్రతి॑ష్ఠితం కృ॒త్వా త్రీ॑ణి చ ||౪౯||

ది॒వం తా॒రకా ఋ॒చ ఇతి॑హాసపురాణం చ యే చ య॒చ్ఛాహో॑రాత్రాణ్మృతాన్ భూ॑తం న॒వ||

ఋ॒చాం ప్రా॑చీ మహతీ ది॒గుచ్యతే॑| దక్షి॑ణామా॒హుర్య॑జుషామపారామ్| అధ॑ర్వణామ॒ఙ్గిరసాం
ప్రతి॑చీ| సా॒మ్నాముదీ॑చీ మహతీ ది॒గుచ్యతే॑|| ఋ॒గ్భిః పూ॒ర్వాహ్నే ది॒వి దే॒వ ఈ॑యతే|
య॒జుర్వేదే తి॒ష్ఠతి మధ్యే॑ అహ్నాః| సా॒మవేదే॑నాస్తమయే మహీ॑యతే| వేదై॑రశూన్యస్త్రిభిరే॒తి
సూ॒ర్యః|| ఋ॒గ్భ్యో జా॒తాగ్ం స॒ర్వశో మూ॒ర్తిమా॑హుః| స॒ర్వా గతి॑ర్యాజుషీ హై॒వ శశ్వ॑త్||౪౯||
స॒ర్వం తే॒జః సా॒మరూ॑ప్యగ్ం హ శశ్వ॑త్| స॒ర్వగ్ం హే॒దం బ్ర॒హ్మణా హై॒వ సృ॑ష్టమ్||
ఋ॒గ్భ్యో జా॒తం వైశ్యం వర్ణ॑మాహుః| య॒జుర్వేదం క్షత్రి॑యస్యాహుర్యోనిమ్| సా॒మవేదో
బ్ర॒హ్మణా॑నాం ప్ర॒సూతిః॑ పూ॒ర్వే పూ॒ర్వేభ్యో వచ॑ ఏ॒తదూ॑చుః|| ఆద॑ర్శమగ్నిం చి॒న్వానాః॑
పూ॒ర్వే విశ్వ॑సృజోఽమృ॒తాః| శతం వర్ష॑సహస్రాణి| దీక్షి॑తాః స॒త్రమా॑సత|| ౫౦|| తప
ఆసీ॑ద్గృహపతిః| బ్ర॒హ్మ బ్ర॒హ్మోభ॑వధ్వ॒యమ్ సత్య॑గ్ం హ హో॑త్రేషామాసీత్|

యద్విశ్వసృజ ఆసత॥ అమృతమేభ్య ఉదగాయత్ సహస్రం పరివధ్సరాన్ భూతగ్ం హ
ప్రస్తోతైషామాసీత్ భవిష్యత్ప్రతి చాహరత్॥ ప్రాణో అధ్వర్యురభవత్ ఇదగ్ం సర్వగ్ం
సిషాసతామ్॥ [౧౦] అపానో విద్వానావృతః॥ ప్రతి ప్రాతిష్ఠదధ్వరే॥ ఆర్తవా ఉపగాతారః॥
సదస్యా ఋతవోభవన్న్॥ అర్ధమాసాశ్చ మాసాశ్చ॥ చమసాధ్వర్యవోభవన్న్॥
అశగ్ంసద్బ్రహ్మణస్తేజః॥ అచ్ఛావాకోభవద్యశః॥ ఋతమేషాం ప్రశాంతాఃసీత్॥
యద్విశ్వసృజ ఆసత॥ [౧౧] ఊర్వాజానముదవహత్ ధ్రువగోపః సహోభవత్॥
ఓజోభ్యష్టద్వావ్ణః॥ యద్విశ్వసృజ ఆసత॥ అపచితిః పోత్రీయామయజత్॥
నేష్ఠీయామయజత్త్విషిః॥ ఆగ్నీద్భ్రద్విదుషీ సత్యమ్॥ శ్రద్ధా హైవాయజధ్వయమ్॥ ఇరా
పత్నీ విశ్వసృజామ్॥ ఆకూతిరపినద్ధవిః॥ [౧౨] ఇధ్మగ్ం హ క్షుచైభ్య ఉగ్రే తృష్ణా
చావహతాముభే॥ వాగేషాగ్ం సుబ్రహ్మణ్యాఃసీత్॥ ఛన్దోయాగాన్ విజానతీ కల్పతన్త్రాణీ
తన్వానాహః॥ సగ్ం స్థాశ్చ సర్వశః॥ అహోరాత్రే పశుపాల్యౌ ముహూర్తాః ప్రేష్యా అభవన్న్॥
మృత్యుస్తదభవద్ధాతా॥ శమితోగ్రో విశాం పతిః॥ [౧౩] విశ్వసృజః ప్రథమాః సత్తమాసత॥
సహస్రసమం ప్రసుతేన యంతః॥ తతో హ జజ్ఞే భువనస్య గోపాః॥ హిరణ్మయః
శకునిర్బ్రహ్మ నామ॥ యేన సూర్యస్తపతి తేజసేద్ధః॥ పితా పుత్రేణ పితృమాన్
యోనియోనౌ॥ నావేదవిన్మనుతే తం బృహంతమ్॥ సర్వానుభుమాత్మానగ్ం సంపరాయే॥ ఏష
నిత్యో మహిమా బ్రాహ్మణస్య॥ న కర్మణా వర్ధతే నో కనీయాన్॥ [౧౪] తస్యైవాత్మా పదవిత్తం
విదిత్వా॥ న కర్మణా లిప్యతే పాపకేన॥ పఞ్చపఞ్చాశతస్త్రివృతః సంవధ్సరాః॥
పఞ్చపఞ్చాశతః పఞ్చదశాః॥ పఞ్చపఞ్చాశతః సప్తదశాః॥ పఞ్చపఞ్చాశత ఏకవిగ్ంశాః॥
విశ్వసృజాగ్ం సహస్రసంవధ్సరమ్॥ ఏతేన వై విశ్వసృజ ఇదం విశ్వమసృజంత॥
యద్విశ్వమసృజంత॥ తస్మాద్విశ్వసృజః॥ విశ్వమేనానను ప్రజాయతే॥ బ్రహ్మణః సాయుజ్యగ్ం
సలోకతాం యన్తి॥ ఏతాసామేవ దేవతానాగ్ం సాయుజ్యమ్॥ సార్ష్ఠితాగ్ం సమానలోకతాం
యన్తి॥ య ఏతదుపయన్తి॥ యే చైనత్పాహుః॥ యేభ్యశ్చైనత్పాహుః॥ ఓమ్॥ [౧౫]

శశ్వదాసత సిషాసతామాసత హవిష్పతిః కనీయాస్తస్మాద్విశ్వస్సజ్జోఽష్టా చ ||9||

తుభ్యం దేవేభ్యస్తపసా దేవేభ్యో బ్రహ్మ వై చతుర్హోతారో యచ్ఛామృతగ్ం సర్వా దిశో దిక్షు సర్వాం దివమ్మచాం ప్రాచీ నవ
||9||

తుభ్యం తపసా తా వా ఏతాః పశ్నా హిరణ్యం దదాతి సర్వా దిశస్తప ఆసీద్భూహపతిష్షట్పశ్నాశత్ ||56||

తుభ్యమోమ్||

||హరిః ఓమ్||

||శ్రీ కృష్ణార్పణమస్తు||

కృష్ణ యజుర్వేదీయ తైత్తిరీయారణ్యకమ్

॥అరుణ ప్రశ్నః॥

హరిః ఓమ్॥ భద్రం కర్ణేభిః శృణుయామ దేవాః॥ భద్రం పశ్యేమాక్షభిర్యజత్వాః॥
స్థైరైరజ్ఞైస్తుష్టువాగ్ంసస్తనూభిః॥ వ్యశేమ దేవహితం యదాయుః॥ స్వస్తి న ఇన్ద్రో
వృద్ధశ్రవాః॥ స్వస్తి నః పూషా విశ్వవేదాః॥ స్వస్తి నస్తార్క్యో అరిష్టనేమిః॥ స్వస్తి నో
బృహస్పతిర్దధాతు॥ ఓం శాన్తిః శాన్తిః శాన్తిః॥

ఓమ్॥ భద్రం కర్ణేభిః శృణుయామ దేవాః॥ భద్రం పశ్యేమాక్షభిర్యజత్వాః॥
స్థైరైరజ్ఞైస్తుష్టువాగ్ంసస్తనూభిః॥ వ్యశేమ దేవహితం యదాయుః॥ స్వస్తి న ఇన్ద్రో
వృద్ధశ్రవాః॥ స్వస్తి నః పూషా విశ్వవేదాః॥ స్వస్తి నస్తార్క్యో అరిష్టనేమిః॥ స్వస్తి నో
బృహస్పతిర్దధాతు॥ ఆపమాపామపః సర్వాః॥ అస్మాదస్మాదితోఽముతః॥[1] అగ్నిర్వాయుశ్చ
సూర్యశ్చ॥ సహ సంచస్కరర్థియా॥ వాయుశ్చా రశ్మిపతయః॥ మరీచ్యాత్మానో అద్రుహాః॥
దేవీర్భువనసూవరీః॥ పుత్రవత్సాయ మే సుత॥ మహానామ్నీర్మహామానాః॥ మహాసో
మహాసస్వః॥ దేవీః పరజన్యసూవరీః॥ పుత్రవత్సాయ మే సుత॥[2] అపాశ్చ్యుష్ణిమపా
రక్షః॥ అపాశ్చ్యుష్ణిమపా రఘమ్॥ అపాఘ్రామప చావర్తిమ్॥ అప దేవీరితో హిత॥ వజ్రం
దేవీరజీతాగ్శ్చ॥ భువనం దేవసూవరీః॥ ఆదిత్యానదితిం దేవీమ్॥ యానినోర్ధ్వముదీషత॥
శివానశ్శంతమా భవన్తు॥ దివ్యా ఆప ఓషధయః॥ సుమృడీకా సరస్వతి॥ మా తే వ్యోమ
సందృశి॥[3]

అముతః సుతౌషధయో ద్యౌ చ॥॥

స్మృతిః ప్రత్యక్షమైతిహ్యమ్॥ అనుమానశ్చతుష్టయమ్॥ ఏతైరాదిత్యమణ్డలమ్॥ సర్వైరేవ

విధా॑స్యతే॑॥ సూ॒ర్యో మరీ॑చిమాదత్తే॑ సర్వ॑స్మాద్భువనాద॒ధి॑ తస్యాః పాక॑విశేషేణా స్మృ॒తం
కాల॑విశేషణమ్॑॥ నదీ॑వ ప్రభ॑వాత్కాచిత్ అక్ష॑య్యాధ్యన్తతే॑ యథా॑[4] తాం నద్యోఽభి
స॒మాయ॑న్తి సోరు॒స్సతీ॑ న నివ॑ర్తతే॑॥ ఏ॒వం నానా॑సముత్థానాః॑ కాలా॑స్సంవత్సరగ్గ్ శ్రీ॒తాః
అణు॑శశ్చ మహా॑శశ్చ సర్వే॑ సమ॒వయ॑న్తి తమ్॑॥ స॒త్తైస్స॒ర్వైస్స॒మావి॒ష్టః॑ ఊ॒రుస్స॒న్న
నివ॑ర్తతే॑ అధి॑సంవత్సరం విద్యాత్ తదే॒వ లక్ష॑ణే॑॥[5] అణు॑భిశ్చ మహా॑ద్భిశ్చ స॒మారూ॑ఢః
ప్రదృ॑శ్యతే॑ సంవత్సరః ప్రత్యక్షే॑ణ నాధి॑సత్త్వః ప్రదృ॑శ్యతే॑॥ ప॒టరో విక్షి॑ధః పి॒ఙ్గా
ఏ॒తద్వ॑రుణలక్షణమ్॑ యత్తై॒తదుపదృ॑శ్యతే॑ సహస్రం తత్ర నీ॒యతే॑॥ ఏ॒కగ్ం హి శి॒రో
నానా॑ ముఖే॑ కృ॒ధ్స్సం తదృ॑తులక్షణమ్॑[6] ఉభయత॑స్సప్తేన్ద్రియాణి జల్పితం త్వే॒వ
ది॒హ్యతే॑॥ శుక్ల॑కృష్ణే సంవత్సరస్య దక్షిణ॑వామయాః పార్శ్వ॑యోః తస్యై॒షా భ॑వతి॑॥
శుక్రం తే అ॒న్యద్య॑జతం తే అ॒న్యత్ వి॒షురూ॑పే అహనీ॒ ద్యౌరి॑వాసి విశ్వా హి మాయా
అవ॑సి స్వధా॑వః భద్రా తే పూ॒షన్ని॒హ రాతి॑రస్త్వితి॑॥ నాత్ర భు॑వనమ్ న పూ॒షా న
పశ॑వః నాదిత్య॑స్సంవత్సర ఏ॒వ ప్రత్యక్షే॑ణ ప్రియత॑మం విద్యాత్ ఏ॒తద్వై సంవత్సరస్య
ప్రియత॑మగ్ం రూపమ్ యోఽస్య మహా॑నర్థ ఉత్ప॑ధ్యమానో భ॒వతి ఇ॒దం పు॒ణ్యం
కురు॑ష్వేతి తమా॑హరణం దద్యాత్॑॥[7]

యథా॑ లక్షణ॑ ఋతు॑లక్షణం భు॑వనగ్ం సప్త చ॑॥2॥

సా॒కంజా॑నాగ్ం సప్త॑థమాహురేకజమ్॑ షడు॑ద్యమా ఋష॑యో దే॒వజా॑ ఇతి॑ తేషామిష్టాని
విహితాని ధామ॑శః స్థాత్రే రే॒జస్తే॑ వికృ॑తాని రూప॑శః॥ కో ను మ॒ర్యా అమి॑థితః సఖా
సఖా॑యమబ్రవీత్ జహా॑కో అస్మదీ॒షతే॑॥ యస్త్వి॒త్యాజ సఖి॑విదగ్ం సఖా॑యమ్ న తస్య
వాచ్య॑పి భాగో అస్తి॑ యదీ॒గ్ం శృ॒ణోత్య॑లకగ్ం శృ॒ణోతి॑॥[8] న హి ప్ర వేద సుకృతస్య
ప॒న్థామి॑తి॑ ఋతుర్ ఋతునా నుద్యమానః॑ విన॑నాదాభిధావః॑ షష్టిశ్చ త్రిగ్ంశకా వల్గాః
శుక్ల॑కృష్ణౌ చ షా॒ష్టికౌ॑॥ సారా॑గవస్తైర్జరదక్షః॑ వస॒న్తో వసు॑భిస్సహ సంవత్సరస్య
సవి॑తుః పై॒షకృ॑తృథమః స్మృ॒తః॑ అ॒మూనా॑దయతేత్యన్యాన్[9] అ॒మూగ్శ్చ పరి॑రక్షతః॑

ఏ॒తా వా॒చః ప్ర॒యుజ్య॑న్తే॒ యత్రై॑తదుపదృశ్యతే॒ ॥ ఏ॒తదే॒వ వి॒జానీ॑యాత్॒ ప్రమా॑ణం
కాల॒పర్య॑యే॒ విశే॑షణం॒ తు వక్ష్యా॑మః॒ ఋతూ॑నాం తన్నిబోధత॒ ॥ శు॒క్లవా॑సా రుద్రగణః॒
గ్రీ॒ష్మేణా॑ఽఽవర్తతే॒ సహ॑ ని॒జహన్ పృ॑థివీగ్ం స॒ర్వామ్ [10] జ్యోతి॑షాఽప్రతిభ్యేన సః॒ ॥
వి॒శ్వరూ॑పాణి వాసాగ్ంసి॒ ఆది॑త్యానాం నిబోధత॒ సంవ॑ధ్సరీణం కర్మఫలమ్॒
వర్షా॑భిర్దదతాగ్ం సహ॒ ॥ అదుఃఖో దుఃఖచక్షురివ॒ తద్మాఽపీ॑త ఇవ దృశ్యతే॒
శీతే॑నావ్యథయన్నివ॒ రురు॑దక్ష ఇవ దృశ్యతే॒ ॥ హ్లాద॑యతే జ్వలతశ్చైవ॒ శామ్య॑తశ్చాస్య
చక్షుషీ॒ ॥ యా వై ప్ర॒జా భృ॑గ్శ్యన్తే॒ సంవ॑ధ్సరాత్తా భృగ్శ్యన్తే॒ యాః ప్రతి॑తిష్ఠన్తి॒
సంవ॑ధ్సరే తాః ప్రతి॑తిష్ఠన్తి॒ వర్షా॑భ్య ఇత్యర్థః॒ [11]

శృణోత్యన్త్యాన్తన్వ్యామేవ పట్న॒ ॥ ౩ ॥

అక్షి॑దుఃఖోత్థితస్యైవ॒ విప్ర॑సన్నే కనీనికే॒ ఆజ్ఞే॑ చాదగ్ం నాస్తి॒ ఋభూ॑ణాం తన్నిబోధత
॥ కన॑కాభాని వాసాగ్ంసి॒ అహ॑తాని నిబోధత॒ అన్న॑మశ్నీత మృజ్జీత॒ అహం వో
జీవ॑నప్రదః॒ ॥ ఏ॒తా వా॒చః ప్ర॒యుజ్య॑న్తే॒ శర॑ద్యత్ప్రపదృశ్యతే॒ [12] అభి॑ధాన్వన్తోఽభిఘ్నన్త
ఇవ॒ వాత॑వన్తో మరుద్గణాః॒ అము॑తో జేతుమిషుముఖమివ॒ సన్న॑ద్ధాస్సహ దదృశే హ॒
అప॑ధ్వస్తైర్వస్తీవర్జైరివ॒ విశి॑ఖాసః కపర్దినః॒ ॥ అక్రు॑ద్ధస్య యోధ్స్యమానస్య॒ క్రుద్ధ॑స్యేవ
లోహి॑నీ॒ హేమ॑తశ్చక్షుషీ విద్యాత్॒ అక్ష॑యోః క్షిపణోరివ॒ ॥ [13] దుర్భి॑క్షం దేవలోకేషు
మనూ॑నాముదకం గృహే॒ ఏ॒తా వా॒చః ప్ర॒వద॑న్తి॒ వైద్యు॑తో యాన్తి శ్చైశిరీః॒ తా అగ్నిః
పవ॑మానా అస్వైక్షత॒ ఇహ॑ జీవికామపరిపశ్యన్న్ ॒ తస్యై॑షా భవతి॒ ॥ ఇహే॑హ
వస్సు॑తపసః॒ మరు॑తస్సూర్యత్వచః॒ శర్మ॑ సప్రథా ఆవృణో॒ [14]

దృశ్యత ఇవావృణో॒ ॥ 4 ॥

అతి॑తామ్రాణి వాసాగ్ంసి॒ అష్టి॑ వజ్రి శతఘ్ని చ॒ విశ్వే॑ దేవా విప్రహరన్తి॒ అగ్ని॑జిహ్వ
అసశ్చ॑త॒ ॥ నైవ దేవో న మర్త్యః॒ న రా॒జా వరు॑ణో విభుః॒ నాగ్ని॑ర్వేన్ద్రో న పవమానః॒

మా॒తృ॒క్కు॒చ్చ॒న వి॒ద్య॒తే॑॥ ది॒వ్య॒స్వై॒కా ధ॒ను॒రార్తి॒ః॑ పృ॒థి॒వ్యా॒మప॒రా శ్రీ॒తా॑[15] తస్యే॒న్ద్రో
 వ॒మి॒రూ॒పే॒ణ॑ ధ॒ను॒ర్యా॒మచి॒నధ్స్వ॒యమ్॑॥ తది॒న్ద్రధ॒నురి॒త్యజ్య॑మ్॒ అభ్ర॑వర్ణే॒షు చక్ష॑తే॒
 ఏ॒తదే॒వ శం॒యోర్బా॒ర్హస్ప॑త్యస్య॒ ఏ॒తద్రు॒ద్రస్య॑ ధ॒నుః॑॥ రు॒ద్రస్య॑ త్వే॒వ ధ॒ను॒రార్తి॒ః॑ శి॒ర
 ఉ॒త్పి॒పే॒ష॑ స ప్ర॒వర్గో॒ఽభ॒వత్॑ తస్మా॒ద్యస్స॑ప్ర॒వర్గే॒ణ య॒జ్ఞేన॑ య॒జతే॑ రు॒ద్రస్య॑ స శి॒రః
 ప్ర॒తి॒దధా॑తి॒ నై॒నగ్ం॑ రు॒ద్ర ఆ॒రుకో॑ భ॒వతి॑ య ఏ॒వం వే॒ద॥[16]

శ్రీ॒తా య॒జతే॑ త్రీ॒ణి చ॑॥౧॥

అ॒త్యూర్ధ్వా॒క్షోఽతి॑రశ్చాత్ శి॒శి॒రః ప్ర॒దృశ్య॑తే॒ నై॒వ రూ॒పం న వా॒సాగ్ం॑సి॒ న చక్షుః॑
 ప్ర॒తి॒దృశ్య॑తే॒॥ అన్యో॒న్యం తు న హి॑గ్ంస్రా॒తః॑ స॒తస్తద్దే॒వలక్ష॑ణమ్॒ లోహి॑తోఽక్షి శా॒రశీ॒ర్షిః॑
 సూ॒ర్యస్యో॒దయ॑నం ప్ర॒తి॒॥ త్వం క॒రోషి॑ న్య॒జ్జలి॑కామ్ త్వం క॒రోషి॑ ని॒జాను॑కామ్ [17]
 ని॒జాను॑కా మే న్య॒జ్జలి॑కా అమీ వాచ॑ముపాస॒తామి॒తి॒॥ తస్మై॑ స॒ర్వ ఋ॒తవో॑ నమ॒స్తే॒
 మ॒ర్యాదా॑కరత్వాత్పు పు॒రోధా॑మ్ బ్రా॒హ్మణ॑ ఆ॒ప్నోతి॑ య ఏ॒వం వే॒ద॥ స ఖి॒లు సం॑వధ్స॒ర
 ఏ॒తైస్సినా॑నీ॒భిస్స॒హ ఇ॒న్ద్రాయ॑ స॒ర్వాన్మా॒మాన॑భి॒వహ॑తి॒ స ద్ర॒ష్ణః॑ తస్మై॒షా భ॑వతి॒॥[18]
 అవ ద్ర॒ప్నోతి॑ అగ్ం॒శుమ॑తీమ॒తిష్ఠ॑త్ ఇ॒యానః॑ కృ॒ష్ణో ద॒శభిః॑ స॒హస్రైః॑ ఆ॒వర్త॑మిన్త్రః
 శ॒చ్యా ధ॑మన్తమ్ ఉప॒స్ను॒హి తం నృ॑మణామథద్రామి॒తి॒॥ ఏ॒తయై॑వేన్త్రః స॒లావృ॑క్యా
 స॒హ అ॒సురా॑న్పరివృశ్య॒తి పృ॒థి॒వ్యగ్ం॑శుమ॒తీ తామ॑న్వవస్థితః సం॑వధ్స॒రో ది॒వం చ॑
 నై॒వం వి॒దుషా॑ఽఽచార్యాన్తే॒వాసి॑నౌ అన్యో॒న్యస్మై॑ ద్రు॒హ్యతా॑మ్ యో ద్రు॒హ్యతి॑ భృశ్యతే
 స్వ॒ర్గాల్లో॒కాత్ ఇ॒త్యృతు॑మణ్డలా॒ని సూ॒ర్యమ॑ణ్డలాన్యాఖ్యా॒యికాః॑ అత ఊర్ధ్వగ్ం
 స॒నిర్వ॑చనాః॒॥[19]

ని॒జాను॑కాం భ॒వతి॑ ద్రు॒హ్యతాం॑ ప॒శ్య చ॑॥౧॥

ఆ॒రోగో॑ భ్రా॒జః ప॒టరః॑ ప॒తజ్గః॑ స్వ॒ర్ణరో॑ జ్యోతిషీ॒మాన్ వి॒భాసః॑ తే అస్మై॑ స॒ర్వే
 ది॒వమా॑తప॒న్తి ఊర్జం॑ దుహా॒నా అ॒నప॑స్పురన్త ఇ॒తి॒॥ కశ్య॑పోఽష్ట॒మః॑ స మహా॑మే॒రుం న

జహాతి తస్యైషా భవతి ॥ యత్తే శిల్పం కశ్యప రోచనావత్ ఇన్ద్రియావత్పుష్కలం
 చిత్రభాను యస్మిన్మానర్యా అర్పితాస్సప్త సాకమ్[20] తస్మిన్రాజానమధి విశ్రయేమమితి॥
 తే అస్మై సర్వే కశ్యపాజ్జ్యోతిర్లభన్తి తాన్థోమః కశ్యపాదధినిర్దమతి
 భ్రస్తాకర్మకృదివైవమ్ ॥ ప్రాణో జీవానీన్ద్రియజీవాని సప్త శీర్షణ్యాః ప్రాణాః సూర్యా
 ఇత్యాచార్యాః ॥ అపశ్యమహమేతాన్ సప్త సూర్యానితి పశ్యకర్ణో వాఘ్నాయనః
 సప్తకర్ణశ్చ ప్లాక్షీ[21] ఆనుశ్రవిక ఏవ నౌ కశ్యప ఇతి ఉభౌ వేదయితే న హి శేకుమివ
 మహమేరుం గన్తుమ్ ॥ అపశ్యమహమేతథ్సూర్యమణ్డలం పరివర్తమానమ్ గార్గ్యః
 ప్రాణత్రాతః గచ్ఛన్త మహమేరుమ్ ఏకం చాజహతమ్ ॥ భ్రాజపటరపతజ్గా నిహనే
 తిష్ఠన్నాతపన్తి తస్మాదిహ తప్తృతపాః [22] అముత్రేతరే తస్మాదిహతప్తృతపాః ॥
 తేషామేషా భవతి ॥ సప్త సూర్యా దివమనుప్రవిష్టాః తానన్వేతి పథిభిర్దక్షిణావాన్ తే
 అస్మై సర్వే ఘృతమాతపన్తి ఊర్జం దుహనా అనపస్పరన్త ఇతి ॥ సప్తర్విజస్సూర్యా
 ఇత్యాచార్యాః ॥ తేషామేషా భవతి ॥ సప్త దిశో నానాసూర్యాః[23] సప్త హోతార ఋత్విజః
 దేవా ఆదిత్యా యే సప్త తేభిః సోమాభీరక్షణ ఇతి ॥ తదప్యామ్నాయః దిగ్భ్రాజ
 ఋతూన్ కరోతి ॥ ఏతయైవావృతాః సహస్రసూర్యతాయా ఇతి వైశంపాయనః ॥
 తస్యైషా భవతి ॥ యద్ధ్యావ ఇన్ద్ర తే శతగ్ం శతం భూమీః ఉత స్యుః నత్వా వజ్రిన్
 సహస్రగ్ం సూర్యాః[24] అను న జాతమష్ట రోదసీ ఇతి ॥ నానాలిఙ్గత్వాదృతూనాం
 నానాసూర్యత్వమ్ ॥ అష్టౌ తు వ్యవసీతా ఇతి ॥ సూర్యమణ్డలాన్యష్టౌత ఊర్ధ్వమ్ ॥
 తేషామేషా భవతి ॥ చిత్రం దేవానాముదగాదనీకమ్ చక్షుర్మిత్రస్య వరుణస్యాగ్నేః ఆప్రా
 ద్యావాపృథివీ అన్తరిక్షమ్ సూర్య ఆత్మా జగతస్తస్థుషశ్చేతి[25]
 సాకం ప్లాక్షీస్తప్తృతపా నానాసూర్యాః సూర్యా నవ చ॥7॥

క్వేదమబ్బం నివిశతే క్వాయగ్ం సంవథ్సరో మిథః క్వాహః క్వేయం దేవరాత్రీ క్వ
 మాసా ఋతవః శ్రితాః ॥ అర్ధమాసా ముహూర్తాః నిమేషాస్తృటిభిస్సహ క్వేమా ఆపో

నివిశన్తే॥ యదీతో యాన్తి సంప్రతి॥ కాలా అప్పు నివిశన్తే॥ ఆపస్సూర్యే సమాహితాః॥[26]
 అబ్బాణ్యపః ప్రపద్యన్తే॥ విద్యుథ్సూర్యే సమాహితాః॥ అనవర్ణే ఇమే భూమీ ఇయం చాసౌ
 చ రోదసీ॥ కిగ్గిస్విదత్రాన్తరా భూతమ్॥ యేనేమే విధృతే ఉభే॥ విష్ణునా విధృతే భూమీ
 ఇతి వధస్య పేదనా॥ ఇరావతీ ధేనుమతీ హి భూతమ్॥ సూయవసినీ మనుషే దశస్యే॥
 [27] వ్యష్టభ్నాద్రోదసీ విష్ణవేతే॥ దాధర్థ పృథివీమభితో మయాభైః ॥ కిం
 తద్విష్ణోర్బలమాహుః॥ కా దీప్తిః కిం పరాయణమ్॥ ఏకో యద్ధారయద్దేవః॥ రేజతీ రోదసీ
 ఉభే ॥ వాతాద్విష్ణోర్బలమాహుః॥ అక్షరాద్దీప్తిరుచ్యతే॥ త్రిపదాద్ధారయద్దేవః॥
 యద్విష్ణోరేకముత్తమమ్ ॥ [28] అగ్నయో వాయవశ్చైవ ఏతదస్య పరాయణమ్ ॥
 పృచ్ఛామి త్వా పరం మృత్యుమ్॥ అవమం మధ్యమం చతుమ్॥ లోకం చ
 పుణ్యపాపానామ్॥ ఏతత్పృచ్ఛామి సంప్రతి॥ అముమాహుః పరం మృత్యుమ్॥ పవమానం
 తు మధ్యమమ్॥ అగ్నిరేవావమో మృత్యుః॥ చన్ద్రమాశ్చతురుచ్యతే॥[29] అనాభోగాః పరం
 మృత్యుమ్॥ పాపాస్సంయన్తి సర్వదా॥ ఆభోగాస్త్యేవ సంయన్తి॥ యత్ర పుణ్యకృతో జనాః
 ॥ తతో మధ్యమమాయన్తి॥ చతుమగ్నిం చ సంప్రతి॥ పృచ్ఛామి త్వా పాపకృతః॥ యత్ర
 యాతయతే యమః॥ త్వం నస్తద్బ్రహ్మన్ ప్రబ్రూహి॥ యది వేత్థాసతో గృహన్ ॥ [30]
 కశ్యపాదుదితాస్సూర్యాః॥ పాపాన్నిర్ఘ్నన్తి సర్వదా॥ రోదస్యోరన్తర్దేశేషు॥ తత్ర న్యస్యన్తే
 వాసపైః ॥ తేఽశరీరాః ప్రపద్యన్తే॥ యథాఽపుణ్యస్య కర్మణః॥ అపాణ్యపాదకేశాసః॥ తత్ర
 తేఽయోనిజా జనాః ॥ మృత్వా పునర్మృత్యుమాపద్యన్తే॥ అద్యమానాస్స కర్మభిః॥ [31]
 ఆశాతికాః క్రిమయ ఇవ॥ తతః పూయన్తే వాసపైః॥ అపైతం మృత్యుం జయతి॥ య
 ఏవం వేద॥ స ఖల్వైవంవిద్రాహ్మణః॥ దీర్ఘశ్రుత్తమో భవతి॥
 కశ్యపస్యాతిధిస్సిద్ధగమనస్సిద్ధాగమనః॥ తస్యైషా భవతి॥ ఆ యస్మిన్తస్య వాసవాః॥
 రోహన్తి పూర్వ్యా రుహః॥ [32] ఋషీర్ హ దీర్ఘశ్రుత్తమః॥ ఇన్ద్రస్య ఘర్మో అతిధిరితి॥
 కశ్యపః పశ్యకో భవతి॥ యథ్సర్వం పరిపశ్యతీతి సౌక్ష్మాత్ ॥ అథాగ్నీరష్టపురుషస్య ॥
 తస్యైషా భవతి॥ అగ్నీ నయ సుపథా రాయే అస్మాన్ విశ్వాని దేవ వయునాని విద్వాన్

యు॒యో॒ధ్య॒స్మ॒జ్ఞ॒హు॒రా॒ణ॒మే॒నః॑ | భూ॒యి॒ష్ఠాం॑ తే॒ నమ॑ ఉక్తిం॒ విధే॑మేతి॥[33]

స॒మా॒హితా॑ ద॒శస్యే॑ ఉత్త॒మము॑చ్యతే॒ గృహస్థస్త్వకర్మ॑భిః పూ॒ర్వ్యా రుహ॑ ఇతి॥18॥

అగ్ని॑శ్చ జా॒తపే॒దాశ్చ॑ | సహో॑జా అ॒జిరా॑ప్రభుః | వైశ్వా॑నరో న॒ర్యాపా॑శ్చ | ప॒జ్మి॒రాధా॑శ్చ
సప్త॑మః | విస॒ర్పే॒వాఽష్ట॑మాఽగ్ని॒నామ్ | ఏతే॑ఽష్టా వస॒వః క్షీ॒తా ఇతి॑ ॥

యథ॑ర్వే॒వాగ్నీ॒రర్చి॑ర్వర్ణ॒విశే॑షాః | నీ॒లార్చి॑శ్చ పీ॒తకా॑ర్చిశ్చే॒తి ॥ అథ॑

వా॒యోరే॑కాదశపురుష॒స్త్వైకా॑దశస్త్రీ॒కస్య॑ ॥ ప్రభ్రా॑జమా॒నా వ్య॑వదా॒తాః | [34] యాశ్చ

వా॒సుకి॑వైద్యు॒తాః | రజ॑తాః పరు॒షాః శ్వా॑మాః | కపి॒లా అతి॑లో॒హితాః॑ | ఊర్ధ్వా

అవ॑పత॒న్తాశ్చ॑ | వైద్యు॒త ఇత్యే॑కాదశ ॥ వై॒నం వైద్యు॑తో హి॒నస్తి॑ | య ఏ॒వం వేద॑ ॥ స

హో॑వాచ వ్యా॒సః పా॑రాశ॒ర్యః | విద్యు॑ద్వధమే॒వాహం॑ మృ॒త్యుమై॑చ్ఛమి॒తి ॥ న త్వ॑కామగ్ం

హ॒న్తి | [35] య ఏ॒వం వేద॑ ॥ అథ॑ గ॒న్ధర్వ॑గణాః ॥ స్వా॒న భ్రా॑ట్ అ॒జ్ఞా॒రి॒ర్బ॒హ్మ॒రిః |

హస్త॑స్సుహస్తః | కృ॒శాను॑ర్వి॒శ్వావ॑సుః | మూ॒ర్ధన్వా॑స్థూ॒న్యవ॑ర్చాః | కృ॒తిరి॑త్యేకాదశ

గ॒న్ధర్వ॑గణాః ॥ దే॒వాశ్చ మ॑హాదే॒వాః | రశ్మ॑యశ్చ దే॒వా గ॑రగిరః ॥ [36] వై॒నం గరో॑ హి॒నస్తి॑ |

య ఏ॒వం వేద॑ ॥ గౌరీ॑మి॒మాయ॑ స॒లిలా॒ని తక్ష॑తీ | ఏక॑పదీ ద్వి॒పదీ॑ సా చతు॑ష్పదీ |

అష్టా॑పదీ నవ॑పదీ బ॒భూవు॑షీ | సహస్రా॑క్షరా పరమే వ్యోమ॑న్నితి ॥ వాచో॑ విశేష॒ణమ్ ॥ అథ॑

నిగ॑దవ్యాఖ్యా॒తాః | తాన॑నుక్రమి॒ష్యామః॑ ॥ వరా॑హవ॒స్వత॑పసః | [37] విద్యు॑న్మహాసో

ధూ॑పయః | శ్వా॒పయా॑ గృహమే॒ధాశ్చే॒త్యేతే॑ | యే చే॒మేఽశి॑మివిద్విషః ॥ ప॒ర్జన్యా॑స్సప్త

పు॒థివీ॑మభి వర్ష॑న్తి | వృ॒ష్టి॒భిరి॑తి | ఏత॑యైవ విభక్తి॒విప॑రీతాః | సప్త॑భి॒ర్వాతై॑రుదీ॒రితాః॑ |

అ॒మూ॒నోకా॑నభి వర్ష॑న్తి | తేషా॑మేషా భ॒వతి॑ ॥ స॒మాన॑మే॒తదు॑దకమ్ | [38] ఉ॒చైత్య॑వ

చా॒హభిః॑ | భూ॒మిం ప॒ర్జన్యా॑ జిన్వ॑న్తి | ది॒వం జిన్వ॑న్త్యగ్నయ ఇతి ॥ యదక్ష॑రం

భూ॒తకృ॑తమ్ | విశ్వే॑ దే॒వా ఉ॒పా॒సతే॑ | మహర్షి॑మ॒స్య గో॒ప్తార॑మ్ | జ॒మద॑గ్నిమకు॒ర్వత॑ ॥

జ॒మద॑గ్నిరా॒ప్యాయ॑తే | ఛ॒న్దోభి॑శ్చతురుత్త॒రైః | రా॒జ్ఞసో॑మ॒స్య తృ॒ప్తాసః॑ | [39] బ్ర॒హ్మణా॑

వీ॒ర్యా॑వతా | శి॒వా నః॑ ప్ర॒దిశో॑ ది॒శః ॥ తచ్చ॑న్యోరావృణీమహే | గా॒తుం య॒జ్ఞాయ॑ | గా॒తుం

యజ్ఞపతయే॥ దైవీ స్వస్తిరస్తు నః॥ స్వస్తిర్మానుషేభ్యః॥ ఊర్ధ్వం జిగాతు భేషజమ్॥ శం
 నో అస్తు ద్విపదే॥ శం చతుష్పదే॥ సోమపా 3 అసోమపా 3 ఇతి నిగదవ్యాఖ్యాతాః॥[40]

వ్యవదాతా హస్తి గరగిరస్తపస ఉదకం తప్తాసశ్శతుష్పద ఏకం చ॥19॥

సహస్రవృదియం భూమిః॥ పరం వ్యోమ సహస్రవృత్ అశ్వినా భుజ్యా నాసత్యా విశ్వస్య
 జగతస్పతీ॥ జాయా భూమిః పతిర్వ్యోమ మిథునం తా అతుర్యధుః॥ పుత్రే బృహస్పతీ
 రుద్రః॥ సరమా ఇతి స్త్రీపుమమ్॥ శుక్రం వామన్యద్యజతం వామన్యత్ విషురూపే అహనీ
 ద్యౌరివ స్థః॥ [41] విశ్వా హి మాయా అవధః స్వధావనౌ॥ భద్రా వాం పూషణావిహ
 రాతిరస్తు॥ వాసాత్యో చిత్రా జగతో నిధానౌ॥ ద్యావాభూమీ చరథః సగ్ం సఖాయౌ॥
 తావశ్వినా రాసభాశ్వా హవం మే॥ శుభస్పతీ ఆగతగ్ం సూర్యయా సహ॥ త్యుగ్రో హ
 భుజ్యమశ్వినోదమేఘే॥ రయిం న కశ్చిన్మమృవాః 2 అవాహః॥

తమూహధుర్నైభిరాత్మన్వతీభిః॥ అన్తరిక్షపుడ్భిరపోదకాభిః॥ [42] తిస్రః
 క్షపస్త్రిరహోఽతివ్రజద్భిః॥ నాసత్యా భుజ్యమూహధుః పతజ్జైః॥ సముద్రస్య ధన్వన్నార్ద్రస్య
 పారే॥ త్రిభీరథైశ్శతపద్భిః॥ షడశ్చైః॥ సవితారం వితన్వంతమ్॥ అనుబధ్నాతి శామ్బరః॥
 ఆపపూర్షమ్మరశ్చైవ॥ సవితాఽరేపసోఽభవత్॥ త్యగ్ం సుతృప్తం విదిత్వైవ॥ బహుసోమ
 గిరం వశీ॥ [43] అన్వేతి తుగ్రో ఽవక్రియాన్తమ్॥ ఆయసూయాన్థోమతృపునఘ॥ స
 సజ్మామస్తమోద్యోఽత్యోతః॥ వాచో గాః పిపాతి తత్॥ స తద్గోభిస్తవాఽత్యేత్యన్యే॥
 రక్షసాఽనన్వితాశ్చ యే॥ అన్వేతి పరివృత్యాఽస్తః॥ ఏవమేతౌ స్థో అశ్వినా॥ తే ఏతే
 ద్యుఃపృథివ్యోః॥ అహరహర్గర్భం దధాథే॥ [44] తయోరేతౌ వధ్సావహోరాత్రే॥ పృథివ్యా
 అహః॥ దివో రాత్రిః॥ తా అవిసృష్టౌ॥ దమ్పతీ ఏవ భవతః॥ తయోరేతౌ వధ్సా
 అగ్నిశ్చాదిత్యశ్చ॥ రాత్రీర్వధ్సః॥ శ్వేత ఆదిత్యః॥ అహ్నోఽగ్నిః॥ [45] తామ్రా అరుణః॥ తా
 అవిసృష్టౌ॥ దమ్పతీ ఏవ భవతః॥ తయోరేతౌ వధ్సా॥ వృత్రశ్చ వైద్యుతశ్చ॥ అగ్నేర్వృత్రః॥
 వైద్యుత ఆదిత్యస్య॥ తా అవిసృష్టౌ॥ దమ్పతీ ఏవ భవతః॥ తయోరేతౌ వధ్సా॥ [46] ఉష్మా

చ నీహరశ్చ॥ వృ॒త్ర॒స్యో॒ష్మా॒ వై॒ద్యు॒త॒స్య॒ నీహరః॥ తౌ తావే॒వ ప్ర॒తిప॒ద్యే॒తే॥ సే॒యగ్ం
రా॒త్రీ గర్భి॑ణీ పు॒త్రేణ॒ సం॒వ॒సతి॑ తస్యా॒ వా ఏ॒తదు॒ల్బణా॑మ్॥ యద్రా॒తౌ ర॒శ్మయః॑ యథా
గోర్గర్భి॑ణ్యా ఉ॒ల్బణా॑మ్॥ ఏ॒వమే॒తస్యా॒ ఉ॒ల్బణా॑మ్॥ ప్ర॒జయి॑ష్ణుః ప్ర॒జయా॒ చ పశు॑భిశ్చ
భ॒వతి॑ య ఏ॒వం వే॒దా ఏ॒తము॒ద్యంత॑మపి॒యంతం॑ చే॒తి ఆది॑త్యః పు॒ణ్యస్య॒ వధ్ః॥ అథ
ప॒విత్రా॑జ్గిర॒సః॥[47]

స్థో॒కపో॑దకాభి॒ర్వశీ॑ దధా॒థే అగ్ని॑స్త॒యోరే॒తౌ వధ్నో॑ భ॒వతి॑ చ॒త్వారి॑ చ॥10॥

ప॒విత్ర॑వ॒న్తః పరి॒వాజ॑మా॒సతే॑ పి॒తైషాం॑ ప్ర॒త్యో అ॒భిర॑క్ష॒తి వ్ర॒తమ్॥ మహా॑స్స॒ముద్రం॑
వరు॑ణస్తి॒రోద॑థే॒ ధీరా॑ ఇచ్ఛే॒కుర్ధ॑రుణే॒ష్వార॑భమ్॥ ప॒విత్రం॑ తే వి॒తతం॑ బ్ర॒హ్మణా॑స్ప॒తే
ప్రభు॑ర్గాత్రా॒ణి ప॒ర్యేషి॑ వి॒శ్వతః॑ అత॒ప్తత॑నూర్న తదా॒మో అశ్ను॑తే॒ శృతా॑స
ఇద్వ॑హస్త॒స్తథ్స॑మాశత ॥ బ్ర॒హ్మ దే॒వానా॑మ్ అస॒తస్స॒ద్యే తత॑క్షుః॥ [48]
ఋ॒షయ॑స్స॒ప్తాత్రి॑శ్చ యత్ స॒ర్వేక॑త్ర॒యో అగ॑స్త్వశ్చ॒ నక్ష॑త్రైశ్శంకృ॒తోక॑వ॒సన్॑ ॥ అథ
స॒వితుః॑ శ్యా॒వాశ్వ॑స్యా॒వర్తి॑కామ॒స్య॥ అమీ॑ య ఋక్షా ని॒హితా॑స ఉ॒చ్ఛా॒ నక్తం॑ దదృశ్రే
కు॒హచి॑ద్ధి॒పేయుః॑ అద॒బ్ధాని॑ వరు॒ణస్య॒ వ్రతా॑ని వి॒చాక॑శ॒చ్ఛన్త॑మా నక్ష॒త్రమే॑తి ॥
తథ్స॑వితుర్వ॒రేణ్యా॑మ్ భ॒ర్గో దే॒వస్య॒ ధీమ॑హి॥ [49] ధి॒యో యో నః॑ ప్ర॒చోద॑యాత్ ॥
తథ్స॑వితుర్వ॒ణీమ॑హి॒ వయం॑ దే॒వస్య॒ భోజ॑నమ్॒ శ్రీష్ఠగ్ం॑ స॒ర్వధా॑త॒మమ్॑ తురం
భగ॑స్య ధీమహి॥ అపా॒గూహ॑త స॒వితా॑ తృభీ॒న్ సర్వా॑న్ది॒వో అన్ధ॑సః॒ నక్త॑న్తాన్యభ॒వన్తృశే॑
అ॒స్థ్యస్థా॑ స॒ంభవి॑ష్యామః॥ నామ॒ నామై॒వ నామ॑ మే॥ [50] నపు॒గ్ంస॒కం పు॒మాగ్ స్త్ర్యస్మి॑
స్థా॒వరో॑స్మృ॒థ జ॒ఙ్గమః॑ యజే॒యక్షి॑ య॒ష్టాహే॑ చ॥ మయా॒ భూతా॑న్య॒యక్ష॑త॒ పశ॑వో
మమ॒ భూతా॑ని॒ అనూ॑బన్ధో॒స్మహం॑ వి॒భుః॥ స్త్రి॒యస్స॒తీః తా ఉ॑ మే పు॒గ్ంస
ఆ॒హుః॑ పశ్య॒దక్ష॑ణ్వాన్న వి॒చేత॑ద॒న్ధః॒ కవి॑ర్యః పు॒త్రస్స॒ ఇమా చి॑కేత॥ [51] యస్మా
వి॒జానా॑థ్స॒వితుః॑ పితా సత్ ॥ అన్ధో॒ మణి॑మవి॒న్దత్ తమ॑న॒జ్గలి॑రా॒వయత్॑ అగ్రీ॒వః
ప్రత్య॑ము॒చ్ఛత్ తమ॑జిహ్వో అసశ్చ॒త ॥ ఊర్ధ్వ॑మూ॒లమ॑వాక్చా॒ఖమ్ వృక్షం॑ యో వేద

సమ్మతి న స జాతు జనః శ్రద్ధధ్యాత్ మృత్యుర్మా మారయాదితిః॥ హసితగ్ం రుదితం
గీతమ్॥[52] వీణాపణవలాసితమ్ మృతం జీవం చ యత్కించిత్ అజ్గాని స్నేవ విద్ధి తత్
॥ అతృప్యగ్స్తృప్యధ్యాయత్ అస్మాజ్జాతా మే మిథూ చరన్న్ పుత్రో నిర్ఋత్యా
పైదేహః॥ అచేతా యశ్చ చేతనః॥ స తం మణిమవిన్దత్ సోఽనజ్గలిరావయత్ సోఽగ్రీవః
ప్రత్యముఞ్చత్॥[53] సోఽజిహ్వో అసశ్చత॥ సైతమృషిం విదిత్వా నగరం ప్రవిశేత్ యది
ప్రవిశేత్ మిథౌ చరిత్వా ప్రవిశేత్ తథ్నమ్భవస్య వ్రతమ్ ॥ ఆతమగ్నీ రథన్తిష్ఠ
ఏకాశ్వమేకయాజనమ్ ఏకచక్రమేకధురమ్ వాతధ్రాజిగతిం విభో ॥ న రిష్యతి న
వ్యథతే ॥[54] నాస్యాక్షో యాతు సజ్జతి యచ్ఛేతానోహితాగ్శ్చాగ్నీః రథే
యుక్త్వాఽధితిష్ఠతి॥ ఏకయా చ దశభిశ్చ స్వభూతే ద్వాభ్యామిష్టయే విగ్ంశత్యా చ
తిసృభిశ్చ వహసే త్రిగ్ంశతా చ నియుద్భిర్వాయవిహ తా విముఞ్చ॥[55]

ఆతనుష్ట ప్రతనుష్టః ఉద్ధమాఽధమ సన్ధమః ఆదిత్యే చన్త్రవర్ణానామ్ గర్భమాధేహి
యః పుమాన్ ॥ ఇతస్సిక్తగ్ం సూర్యగతమ్ చన్త్రమసీ రసం కృధి వారాదం
జనయాఽగ్నేఽగ్నిమ్ య ఏకో రుద్ర ఉచ్యతే॥ అసంఖ్యాతాస్సహస్రాణి స్మర్యతే న చ
దృశ్యతే [56] ఏవమేతన్నిబోధత॥ ఆ మన్తైరిన్త్ర హరిభిః యాహి మయూరరోమభిః
మా త్వా కేచిన్నియేమురిన్న పాశినః దధన్వేవ తా ఇహి॥ మా మన్తైరిన్త్ర హరిభిః
యామి మయూరరోమభిః మా మా కేచిన్నియేమురిన్న పాశినః నిధన్వేవ తాః 2 ఇమి॥
అణుభిశ్చ మహద్భిశ్చ [57] నిఘ్నప్వైరసమాయుతైః కాలైర్ హరిత్వమాపన్నైః
ఇన్త్రాయాహి సహస్రయుక్ ॥ అగ్నిర్విభ్రాష్టివసనః వాయుశ్శ్వేతసికద్రుకః సంవత్సరో
విషూవర్జైః నిత్యాస్తేనుచరాస్తవ॥ సుబ్రహ్మణ్యోగ్ం సుబ్రహ్మణ్యోగ్ం సుబ్రహ్మణ్యమ్
ఇన్త్రాగచ్ఛ హరివ ఆగచ్ఛ మేధాతిథేః మేష వృషణశ్వస్య మేనే [58]
గౌరావస్కున్దిన్నహల్యాయై జారః కౌశికబ్రాహ్మణ గౌతమబ్రువాణః॥ అరుణాశ్వా ఇహగతాః॥

వసవః పృథివిక్షితః| అష్టై దిగ్వాససోఽగ్నయః| అగ్నిశ్చ జాతవేదాశ్చేత్యేతే ||
 తామ్రాశ్వాస్తామృరథాః| తామ్రవర్ణాస్తథాఽసితాః| దణ్డహస్తాః ఖాదగ్ధతః| ఇతో రుద్రాః
 పరాఙ్గతాః| [59] ఉక్తగ్న్ స్థానం ప్రమాణం చ పుర ఇత || బృహస్పతిశ్చ సవితా చ|
 విశ్వరూపైరిహగతామ్| రథేనోదకవర్తమా| అపుషా ఇతి తద్వయోః || ఉక్తో వేషో
 వాసాగ్ంసి చ| కాలావయవానామితః ప్రతీచ్యా| వాసాత్యా ఇత్యశ్వినోః| కోఽన్తరిక్షే శబ్దం
 కరోతీతి| వాసిష్ఠో రాహిణో మీమాగ్ంసాం చక్రే| తస్యైషా భవతి|| వాశ్రేవ విద్యుదితి||
 బ్రహ్మణ ఉదరణమసి| బ్రహ్మణ ఉదీరణమసి| బ్రహ్మణ ఆస్తరణమసి| బ్రహ్మణ
 ఉపస్తరణమసి||[60]

దృశ్యతే చ మేనే పరాం గతాశ్చక్రే షట్పు||12||

(అపకృమత గర్భిణ్యః) అష్టయోనీమష్టపుత్రామ్| అష్టపత్నీమిమాం మహీమ్| అహం వేద న
 మే మృత్యుః| న చామృత్యురఘాఽహరత్ || అష్టయోన్యష్టపుత్రమ్|
 అష్టపదిదమన్తరిక్షమ్| అహం వేద న మే మృత్యుః| న చామృత్యురఘాఽహరత్ ||
 అష్టయోనీమష్టపుత్రామ్| అష్టపత్నీమిమాం దివమ్|[61] అహం వేద న మే మృత్యుః| న
 చామృత్యురఘాఽహరత్ || సుత్రామాణం మహీమూషు|| అదితిర్ద్యౌరదితిరన్తరిక్షమ్|
 అదితిర్మాతా స పితా స పుత్రః| విశ్వే దేవా అదితిః పంచజనాః|
 అదితిర్జాతమదితిర్జనిత్వమ్|| అష్టై పుత్రాసో అదితేః| యే జాతాస్తన్వః పరి| దేవాః 2
 ఉపప్రైధన్వభిః|[62] పరా మార్తాణ్డమాస్యత్|| సప్తభిః పుత్రైరదితిః| ఉపప్రైత్సౌర్వ్యం
 యుగమ్| ప్రజాయే మృత్యవే తత్| పరా మార్తాణ్డమాభరదితి|| తాననుక్రమిష్యామః||
 మిత్రశ్చ వరుణశ్చ| ధాతా చార్యమా చ| అగ్ంశశ్చ భగశ్చ| ఇన్ద్రశ్చ వివస్వాగ్శ్చేత్యేతే||
 హిరణ్యగర్భో హగ్ంసశ్శుచిషత్| బ్రహ్మజజ్ఞానం తదిత్వదమితి|| గర్భః ప్రాజాపత్యః| అథ
 పురుషః సప్తపురుషః|[63] (యథాస్థానం గర్భిణ్యః)

అమూం దివగ్ం సప్తభిరేతే చత్వారి చ||13||

యోఽసౌ తపన్నదేతి॑ స సర్వేషాం॑ భూతానాం॑ ప్రాణానాదాయోదేతి॑ మా మే ప్రజాయా॑
 మా పశూనామ్॑ మా మమ ప్రాణానాదాయోదగాః॑॥ అసౌ యోఽస్తమేతి॑ స సర్వేషాం॑
 భూతానాం॑ ప్రాణానాదాయాస్తమేతి॑ మా మే ప్రజాయా॑ మా పశూనామ్॑ మా మమ
 ప్రాణానాదాయాస్తంగాః॑ ॥ అసౌ య ఆపూర్యతి॑ స సర్వేషాం॑ భూతానాం॑
 ప్రాణైరాపూర్యతి॑[64] మా మే ప్రజాయా॑ మా పశూనామ్॑ మా మమ ప్రాణైరాపూరిష్యాః॑॥
 అసౌ యోఽపక్షీయతి॑ స సర్వేషాం॑ భూతానాం॑ ప్రాణైరపక్షీయతి॑ మా మే ప్రజాయా॑ మా
 పశూనామ్॑ మా మమ ప్రాణైరపక్షీష్యాః॑॥ అమూని నక్షత్రాణి॑ సర్వేషాం॑ భూతానాం॑
 ప్రాణైరప ప్రసర్పన్తి॑ చోధ్సర్పన్తి॑ చ॑ మా మే ప్రజాయా॑ మా పశూనామ్॑ మా మమ
 ప్రాణైరప ప్రసృపత॑ మోధ్సృపత॑॥[65] ఇమే మాసాశ్చార్ధమాసాశ్చ॑ సర్వేషాం॑ భూతానాం॑
 ప్రాణైరప ప్రసర్పన్తి॑ చోధ్సర్పన్తి॑ చ॑ మా మే ప్రజాయా॑ మా పశూనామ్॑ మా మమ
 ప్రాణైరప ప్రసృపత॑ మోధ్సృపత॑ ॥ ఇమ ఋతవః॑ సర్వేషాం॑ భూతానాం॑ ప్రాణైరప
 ప్రసర్పన్తి॑ చోధ్సర్పన్తి॑ చ॑ మా మే ప్రజాయా॑ మా పశూనామ్॑ మా మమ ప్రాణైరప
 ప్రసృపత॑ మోధ్సృపత॑॥ అయగ్ం సంవత్సరః॑ సర్వేషాం॑ భూతానాం॑ ప్రాణైరప ప్రసర్పన్తి॑
 చోధ్సర్పన్తి॑ చ॑[66] మా మే ప్రజాయా॑ మా పశూనామ్॑ మా మమ ప్రాణైరప ప్రసృప
 మోధ్సృప॑॥ ఇదమహః॑ సర్వేషాం॑ భూతానాం॑ ప్రాణైరప ప్రసర్పన్తి॑ చోధ్సర్పన్తి॑ చ॑ మా మే
 ప్రజాయా॑ మా పశూనామ్॑ మా మమ ప్రాణైరప ప్రసృప మోధ్సృప॑॥ ఇయగ్ంరాత్రిః॑
 సర్వేషాం॑ భూతానాం॑ ప్రాణైరప ప్రసర్పన్తి॑ చోధ్సర్పన్తి॑ చ॑ మా మే ప్రజాయా॑ మా
 పశూనామ్॑ మా మమ ప్రాణైరప ప్రసృప మోధ్సృప॑॥ ఓం భూర్భువస్స్వః॑ ఏతద్వో
 మిధునం మా నో మిధునగ్ం రీధ్వమ్॑॥[67]

ప్రాణైరాపూర్యతి మోధ్సృపత చోధ్సర్పన్తి చ మోధ్సృప ద్వే చ॥14॥

యోఽసౌ షోడశామూని ద్వాదశాయం చతుర్థశ్చ॥

ఉదేత్యస్తమేత్యాపూర్యత్యపక్షీయత్యమూని నక్షత్రాణిమే మాసా ఇమ ఋతవోయగ్ం సంవత్సర ఇదమహరియగ్ం

అథాదిత్యస్యాష్టపురుషస్య || వసూనామాదిత్యానాగ్ స్థానే స్వతేజసా భాని ||
 రుద్రాణామాదిత్యానాగ్ స్థానే స్వతేజసా భాని|| ఆదిత్యానామాదిత్యానాగ్ స్థానే స్వతేజసా
 భాని || సతాగ్ంసత్యానామ్| ఆదిత్యానాగ్ స్థానే స్వతేజసా భాని ||
 అభిధూన్వతామభిఘ్నతామ్| వాతవతాం మరుతామ్| ఆదిత్యానాగ్ స్థానే స్వతేజసా
 భాని || ఋభూణామాదిత్యానాగ్ స్థానే స్వతేజసా భాని || విశ్వేషాం దేవానామ్|
 ఆదిత్యానాగ్ స్థానే స్వతేజసా భాని|| సంవత్సరస్య సవితరుః| ఆదిత్యస్య స్థానే స్వతేజసా
 భాని|| ఓం భూర్భువస్స్వః| రశ్మయో వో మిథునం మా నో మిథునగ్ం రీధ్వమ్||[68]
 ఋభూణామాదిత్యానాగ్ స్థానే స్వతేజసా భాని షట్||15||

ఆరోగస్య స్థానే స్వతేజసా భాని|| భ్రాజస్య స్థానే స్వతేజసా భాని|| పటరస్య స్థానే
 స్వతేజసా భాని|| పతఙ్గస్య స్థానే స్వతేజసా భాని|| స్వర్ణరస్య స్థానే స్వతేజసా భాని||
 జ్యోతిషీమతస్య స్థానే స్వతేజసా భాని|| విభాసస్య స్థానే స్వతేజసా భాని|| కశ్యపస్య స్థానే
 స్వతేజసా భాని|| ఓం భూర్భువస్స్వః| ఆపో వో మిథునం మా నో మిథునగ్ం రీధ్వమ్||
 [69]

ఆరోగస్య దశ||16||

అథ వాయోరేకాదశపురుషస్యైకాదశస్త్రీకస్య || ప్రభ్రాజమానానాగ్ం రుద్రాణాగ్ స్థానే
 స్వతేజసా భాని || వ్యవదాతానాగ్ం రుద్రాణాగ్ స్థానే స్వతేజసా భాని ||
 వాసుకివైద్యుతానాగ్ం రుద్రాణాగ్ స్థానే స్వతేజసా భాని|| రజతానాగ్ం రుద్రాణాగ్ స్థానే
 స్వతేజసా భాని || పరుషాణాగ్ం రుద్రాణాగ్ స్థానే స్వతేజసా భాని || శ్యామానాగ్ం
 రుద్రాణాగ్ స్థానే స్వతేజసా భాని|| కపిలానాగ్ం రుద్రాణాగ్ స్థానే స్వతేజసా భాని||

అతిలోహితానాగ్ం రుద్రాణాగ్ స్థానే స్వతేజసా భాని॥ ఊర్ధ్వానాగ్ం రుద్రాణాగ్ స్థానే
 స్వతేజసా భాని॥[70] అవపతన్తానాగ్ం రుద్రాణాగ్ స్థానే స్వతేజసా భాని॥ వైద్యుతానాగ్ం
 రుద్రాణాగ్ స్థానే స్వతేజసా భాని॥ ప్రభ్రజమానీనాగ్ం రుద్రాణీనాగ్ స్థానే స్వతేజసా
 భాని॥ వ్యవదాతీనాగ్ం రుద్రాణీనాగ్ స్థానే స్వతేజసా భాని॥ వాసుకివైద్యుతీనాగ్ం
 రుద్రాణీనాగ్ స్థానే స్వతేజసా భాని॥ రజతానాగ్ం రుద్రాణీనాగ్ స్థానే స్వతేజసా భాని॥
 పరుషాణాగ్ం రుద్రాణీనాగ్ స్థానే స్వతేజసా భాని॥ శ్యామానాగ్ం రుద్రాణీనాగ్ స్థానే
 స్వతేజసా భాని॥ కపిలానాగ్ం రుద్రాణీనాగ్ స్థానే స్వతేజసా భాని॥ అతిలోహితీనాగ్ం
 రుద్రాణీనాగ్ స్థానే స్వతేజసా భాని॥ ఊర్ధ్వానాగ్ం రుద్రాణీనాగ్ స్థానే స్వతేజసా భాని॥
 అవపతన్తీనాగ్ం రుద్రాణీనాగ్ స్థానే స్వతేజసా భాని॥ వైద్యుతీనాగ్ం రుద్రాణీనాగ్ స్థానే
 స్వతేజసా భాని॥ ఓం భూర్భువస్స్వః॥ రూపాణి వో మిథునం మా నో మిథునగ్ం
 రీధ్యమ్॥[71]

ఊర్ధ్వానాగ్ం రుద్రాణాగ్ స్థానే స్వతేజసా భాన్యతిలోహితీనాగ్ం రుద్రాణీనాగ్ స్థానే స్వతేజసా భాని పశ్చ చ॥17॥

అథాగ్నీరష్టపురుషస్య ॥ అగ్నేః పూర్వదిశ్యస్య స్థానే స్వతేజసా భాని॥ జాతవేదస
 ఉపదిశ్యస్య స్థానే స్వతేజసా భాని॥ సహోజసో దక్షిణదిశ్యస్య స్థానే స్వతేజసా భాని॥
 అజిరాప్రభవ ఉపదిశ్యస్య స్థానే స్వతేజసా భాని॥ వైశ్వానరస్యాపరదిశ్యస్య స్థానే
 స్వతేజసా భాని॥ నర్యాపస ఉపదిశ్యస్య స్థానే స్వతేజసా భాని॥ పఙ్క్తిరాధస
 ఉదగ్దిశ్యస్య స్థానే స్వతేజసా భాని॥ విసర్పిణ ఉపదిశ్యస్య స్థానే స్వతేజసా భాని॥ ఓం
 భూర్భువస్స్వః॥ దిశో వో మిథునం మా నో మిథునగ్ం రీధ్యమ్॥[72]

స్వరేకశ్చ॥18॥

ఏతద్రశ్మయ ఆపో రూపాణి దిశః పశ్చ॥

దక్షిణపూర్వస్యాం దిశి విసర్పి నరకః॥ తస్మాన్నః పరిపాహి॥ దక్షిణాఽపరస్యాం దిశ్యవిసర్పి

నరకః॥ తస్మాన్నః పరిపాహి॥ ఉత్తరపూర్వస్యాం దిశి విషాదీ నరకః॥ తస్మాన్నః పరిపాహి॥
ఉత్తరాపరస్యాం దిశ్యవిషాదీ నరకః॥ తస్మాన్నః పరిపాహి॥ ఆ యస్మిన్థస్థ వాసవా
ఇన్ద్రియాణి శతక్రతవిత్త్యేతే॥[73]

దక్షిణపూర్వస్యాం నవ॥19॥

ఇన్ద్రియాణి వో వసుభిః పురస్తాదుపదధతామ్ ॥ మనోజవసో వః పితృభిర్దక్షిణత
ఉపదధతామ్ ॥ ప్రచేతా వో రుదైః పశ్చాదుపదధతామ్ ॥ విశ్వకర్మా వ
ఆదిత్యైరుత్తరత ఉపదధతామ్॥ త్వష్టా వో రూపైరుపరిష్టాదుపదధతామ్॥ సంజ్ఞానం
వః పశ్చాదితి॥ ఆదిత్యస్సర్వోఽగ్నిః పృథివ్యామ్॥ వాయురన్తరిక్షే॥ సూర్యో దివి॥ చన్ద్రమా
దిక్షు॥ నక్షత్రాణి స్వలోకే॥ ఏవా హ్యేవ॥ ఏవా హ్యగ్నే॥ ఏవా హి వాయో॥ ఏవా హిన్ద్ర॥
ఏవా హి పూషన్॥ ఏవా హి దేవాః॥[74]

దిక్షు స్థస్థ చ॥20॥

ఆపమాపామపః సర్వాః॥ అస్మాదస్మాదితోఽముతః॥ అగ్నిర్వాయుశ్చ సూర్యశ్చ॥ సహ
సంచస్కరర్థియా ॥ వాయ్వశ్చ రశ్మిపతయః॥ మరీచ్యాత్మానో అద్రుహః॥
దేవీర్భువనసూవరీః॥ పుత్రవత్త్వాయ మే సుత॥ మహానామ్నీర్మహామానాః॥ మహసో
మహాసస్వః॥[75] దేవీః పర్జన్యసూవరీః॥ పుత్రవత్త్వాయ మే సుత॥ అపాఽశ్శుష్ణిమపా
రక్షః॥ అపాఽశ్శుష్ణిమపా రఘమ్॥ అపాఽఘ్రామప చాఽవర్తిమ్॥ అప దేవీరితో హిత॥
వజ్రం దేవీరజీతాగ్శ్చ॥ భువనం దేవసూవరీః॥ ఆదిత్యానదితిం దేవీమ్॥
యోనినోర్ధ్వముదీషత ॥ [76] భద్రం కర్ణేభిః శృణుయామ దేవాః॥ భద్రం
పశ్యేమాక్షభిర్యజత్రాః॥ స్థిరైరజైస్త్వమ్మవాగ్ంసస్తనూభిః॥ వ్యశేమ దేవహితం యదాయుః॥
స్వస్తి న ఇన్ద్రో వృద్ధశ్రవాః॥ స్వస్తి నః పూషా విశ్వవేదాః॥ స్వస్తి నస్తార్క్యో అరిష్టనేమిః॥
స్వస్తి నో బృహస్పతిర్దధాతు॥ కేతవో అరుణాసశ్చ॥ ఋషయో వాతరశనాః॥ ప్రతిష్ఠాగ్ం

శత॑ధా॒ హి॒ స॒మా॒హితా॑సో॒ క॒స॒హస్త॑ధాయ॒సమ్॑॥ శి॒వా న॑శ్శ॒న్తమా॑ భ॒వన్తు॒॑ ది॒వ్యా ఆ॒ప
ఓష॑ధయః॒ సు॒మృ॒డీకా॑ స॒రస్వ॑తి॒ మా తే॑ వ్యోమ॒ సందృ॑శి॥[77]
స్వ॒రుదీ॑షత॒ వాత॑రశనాః పట్న॑॥21॥

యో॒కపా॑ం పు॒ష్పం వేద॒॑ పు॒ష్పవాన్ ప్ర॒జావాన్ పశు॑మాన్ భ॒వతి॑ చ॒న్తమా॑ వా అపా॑ం
పు॒ష్పమ్ పు॒ష్పవాన్ ప్ర॒జావాన్ పశు॑మాన్ భ॒వతి॑ య ఏ॒వం వేద॒॑ యో॒కపా॑మాయతనం
వేద॒॑ ఆయ॑తనవాన్ భ॒వతి॑ అగ్ని॒ర్వా అపా॑మాయతనమ్ ఆయ॑తనవాన్ భ॒వతి॑
యో॒గ్గీరాయ॑తనం వేద॑ [78] ఆయ॑తనవాన్ భ॒వతి॑ ఆపో॒ వా అగ్ని॒రాయ॑తనమ్
ఆయ॑తనవాన్ భ॒వతి॑ య ఏ॒వం వేద॑ ॥ యో॒కపా॑మాయతనం వేద॑ ఆయ॑తనవాన్
భ॒వతి॑ వాయు॒ర్వా అపా॑మాయతనమ్ ఆయ॑తనవాన్ భ॒వతి॑ యో వా॒యోరాయ॑తనం
వేద॑ ఆయ॑తనవాన్ భ॒వతి॑ [79] ఆపో॒ పై వా॒యోరాయ॑తనమ్ ఆయ॑తనవాన్ భ॒వతి॑
య ఏ॒వం వేద॑ ॥ యో॒కపా॑మాయతనం వేద॑ ఆయ॑తనవాన్ భ॒వతి॑ అసౌ పై
తప॑న్నపామాయతనమ్ ఆయ॑తనవాన్ భ॒వతి॑ యో॒కము॒ప్య తప॑త ఆయ॑తనం వేద॑
ఆయ॑తనవాన్ భ॒వతి॑ ఆపో॒ వా అము॒ప్య తప॑త ఆయ॑తనమ్ [80] ఆయ॑తనవాన్ భ॒వతి॑
య ఏ॒వం వేద॑ ॥ యో॒కపా॑మాయతనం వేద॑ ఆయ॑తనవాన్ భ॒వతి॑ చ॒న్తమా॑ వా
అపా॑మాయతనమ్ ఆయ॑తనవాన్ భ॒వతి॑ యశ్చ॒న్తమ॑స ఆయ॑తనం వేద॑
ఆయ॑తనవాన్ భ॒వతి॑ ఆపో॒ పై చ॒న్తమ॑స ఆయ॑తనమ్ ఆయ॑తనవాన్ భ॒వతి॑ [81] య
ఏ॒వం వేద॑ ॥ యో॒కపా॑మాయతనం వేద॑ ఆయ॑తనవాన్ భ॒వతి॑ నక్ష॑త్రాణి వా
అపా॑మాయతనమ్ ఆయ॑తనవాన్ భ॒వతి॑ యో నక్ష॑త్రాణామాయతనం వేద॑
ఆయ॑తనవాన్ భ॒వతి॑ ఆపో॒ పై నక్ష॑త్రాణామాయతనమ్ ఆయ॑తనవాన్ భ॒వతి॑ య
ఏ॒వం వేద॑ ॥ [82] యో॒కపా॑మాయతనం వేద॑ ఆయ॑తనవాన్ భ॒వతి॑ ప॒ర్జన్యో వా
అపా॑మాయతనమ్ ఆయ॑తనవాన్ భ॒వతి॑ యః ప॒ర్జన్యస్యా॑కయతనం వేద॑
ఆయ॑తనవాన్ భ॒వతి॑ ఆపో॒ పై ప॒ర్జన్యస్యా॑కయతనమ్ ఆయ॑తనవాన్ భ॒వతి॑ య

ఏ॒వం వే॒ద॒ ॥ యో॒కపా॒మాయ॑త॒నం వే॒ద॒ ॥ [83] ఆ॒యత॑న॒వాన్ భ॒వతి॑ సం॒వధ్స॑రో వా
 అ॒పామా॑య॒తనమ్॑ ఆ॒యత॑న॒వాన్ భ॒వతి॑ య॒స్సం॒వధ్స॑రస్యా॒యత॑నం వే॒ద॒ ॥
 ఆ॒యత॑న॒వాన్ భ॒వతి॑ ఆ॒పో పై సం॒వధ్స॑రస్యా॒యత॑నమ్ ఆ॒యత॑న॒వాన్ భ॒వతి॑ య
 ఏ॒వం వే॒ద॒ ॥ యో॒కపు॒నావం॑ ప్ర॒తిష్ఠి॑తాం వే॒ద॒ ॥ ప్ర॒త్యేవ॑ తి॒ష్ఠతి॑ [84] ఇ॒మే పై లో॒కా అ॒పున
 ప్ర॒తిష్ఠి॑తాః తదే॒షాభ్య॑నూక్తా ॥ అ॒పాగ్ం ర॒సము॑ద॒యగ్ం స॒న్న్ సూ॒ర్యే శు॒క్రగ్ం
 స॒మాభృ॑తమ్ అ॒పాగ్ం ర॒సస్య॑ యో ర॒సః తం వో గృ॑హ్ణా॒మ్యుత్త॑మమి॒తి ॥ ఇ॒మే పై లో॒కా
 అ॒పాగ్ం ర॒సః తే॒కము॑ష్మి॒న్నాది॒త్యే స॒మాభృ॑తాః ॥ జా॒నుద॑ఘ్ని॒ముత్త॑రపే॒దీం ఖా॒త్వా
 అ॒పాం పూ॑రయి॒త్వా గు॑ల్ఫద॒ఘ్నుమ్ ॥ [85] పు॒ష్కర॑ప॒రైః పు॒ష్కర॑ద॒ణైః పు॒ష్కరై॑శ్చ
 స॒గ్గస్తీ॑ర్య త॒స్మిన్ వి॒హాయ॑సే అ॒గ్నిం ప్ర॒ణీయా॑ప॒సమా॑ధాయ ॥ బ్ర॒హ్మ॒వాది॑నో వద॒న్తి
 క॒స్మాత్ ప్ర॒ణీతే॒యమ॒గ్నిశ్చీ॑యతే సా॒ప్రణీ॑తే॒యమ॒పున హ్య॑యం చీ॒యతే॑ అ॒సౌ
 భు॑వనే॒కప్య॑నా॒హితా॒గ్నిరే॒తాః తమ॑భి॒త ఏ॒తా అ॒బీష్ట॑కా ఉ॒పద॑ధాతి ॥ అ॒గ్నిహో॑త్రే
 ద॒ర్శపూ॑ర్ణ॒మాస॑యోః ప॒శుబ॑న్ధే చా॒తుర్మా॒స్యేష ॥ [86] అ॒థో ఆ॒హుః స॒ర్వేషు॑
 య॒జ్ఞక్ర॒తుష్వి॑తి ॥ ఏ॒తద్ధ॒స్మ వా ఆ॒హుశ్శ॑ణ్డిలాః క॒మగ్నిం చి॑నుతే స॒త్రియ॑మ॒గ్నిం
 చి॒న్వానః॑ సం॒వధ్స॑రం ప్ర॒త్యక్షే॑ణ ॥ క॒మగ్నిం చి॑నుతే సా॒వి॒త్రమ॒గ్నిం చి॒న్వానః॑
 అ॒ముమా॑ది॒త్యం ప్ర॒త్యక్షే॑ణ ॥ క॒మగ్నిం చి॑నుతే [87] నా॒చి॒కేత॑మ॒గ్నిం చి॒న్వానః॑
 ప్రా॒ణాన్ప్ర॒త్యక్షే॑ణ ॥ క॒మగ్నిం చి॑నుతే చా॒తుర్ హో॒త్రియ॑మ॒గ్నిం చి॒న్వానః॑ బ్ర॒హ్మ
 ప్ర॒త్యక్షే॑ణ ॥ క॒మగ్నిం చి॑నుతే పై॒శ్వసృ॑జ॒మగ్నిం చి॒న్వానః॑ శరీ॒రం ప్ర॒త్యక్షే॑ణ ॥ క॒మగ్నిం
 చి॑నుతే ఉ॒పా॒నువా॑క్య॒మాశు॑మ॒గ్నిం చి॒న్వానః॑ [88] ఇ॒మాన్లో॒కాన్ప్ర॒త్యక్షే॑ణ ॥ క॒మగ్నిం చి॑నుతే
 ఇ॒మమా॑రుణకే॒తుక॒మగ్నిం చి॒న్వాన॑ ఇ॒తి య ఏ॒వాసా॑ ఇ॒తశ్చా॑ము॒తశ్చా॑వ్యతీ॒పాతీ॑
 తమి॒తి ॥ యో॒గ్గ్నిర్మి॒థూయా వే॒ద మి॒థున॑వాన్ భ॒వతి॑ ఆ॒పో వా అ॒గ్నిర్మి॒థూయాః
 మి॒థున॑వాన్ భ॒వతి॑ య ఏ॒వం వే॒ద ॥ [89]

వే॒ద భ॑వత్యాయ॒తనం భ॑వతి వే॒ద వే॒ద తి॒ష్ఠతి గు॑ల్ఫద॒ఘ్నుం చా॒తుర్మా॒స్యేష్వ॑ముమా॒దిత్యం ప్ర॒త్యక్షే॑ణ క॒మగ్నిం చి॑నుత
 ఉ॒పా॒నువా॑క్య॒మాశు॑మ॒గ్నిం చి॒న్వానో మి॒థూయా మి॒థున॑వాన్ భ॒వత్యే॑కం చ॥22॥

పుష్పమగ్నిర్వాయురసౌ వై తపశ్శాస్త్రమా నక్షత్రాణి పర్జన్యస్సంవత్సరో యోఽపు నావమేతద్ధ స్మ వై సత్రియగ్ం
సంవత్సరగ్ం సావిత్రమముం నాచికేతం ప్రాణాగ్ంశ్చతుర్హోత్రీయం బ్రహ్మ వైశ్వస్పజగ్ం
శరీరముపానువాక్యమాశుమిమాన్లోకానిమమారుణకేతుకం య ఏవాసౌ॥

ఆపో వా ఇదమాసన్థలిలమేవ స ప్రజాపతిరేకః పుష్కరపర్ణి సమభవత్
తస్యాన్తర్మనసి కామస్సమవర్తత ఇదగ్ం సృజేయమితి తస్మాద్యత్పురుషో
మనసాఽభిగచ్ఛతి తద్వాచా వదతి తత్కర్మణా కరోతి తదేషాఽభ్యనూక్తా॥ కామస్తదగ్రీ
సమవర్తతాధి మనసో రేతః ప్రథమం యదాసీత్ [90] సతో బన్ధుమసతి నిరవిన్దన్
హృది ప్రతీష్యా కవయో మనీషేతి॥ ఉపైనం తదుపనమతి యత్కామో భవతి య
ఏవం వేద ॥ స తపోఽతప్యత స తపస్తప్త్వా శరీరమధూనుత తస్య
యన్మాగ్ంసమాసీత్॥ తతోఽరుణాః కేతవో వాతరశనా ఋషయ ఉదతిష్ఠన్ [91] యే
నఖాః తే వైఖానసాః యే వాలాః తే వాలఖిల్యాః యో రసః సోఽపామ్॥ అన్తరతః
కూర్మం భూతగ్ం సర్పన్తమ్ తమబ్రవీత్ మమ వైత్వజ్మాగ్ంసా సమభూత్ [92]
సేత్యబ్రవీత్ పూర్వమేవాహమిహాసమితి తత్పురుషస్య పురుషత్వమ్ స సహస్రశీర్షా
పురుషః సహస్రాక్షస్సహస్రపాత్ భూత్వోదతిష్ఠత్ తమబ్రవీత్ త్వం వై పూర్వగ్ం
సమభూః త్వమిదం పూర్వః కురుష్యేతి ॥ స ఇత ఆదాయాపః [93] అఞ్జలినా
పురస్తాదుపాదధాత్ ఏవాప్యేపేతి తత ఆదిత్య ఉదతిష్ఠత్ సా ప్రాచీ దిక్॥ అథారుణః
కేతుర్దక్షిణత ఉపాదధాత్ ఏవాహ్యగ్న ఇతి తతో వా అగ్నిరుదతిష్ఠత్ సా దక్షిణా దిక్॥
అథారుణః కేతుః పశ్చాదుపాదధాత్ ఏవాహి వాయో ఇతి [94] తతో వాయురుదతిష్ఠత్
సా ప్రతీచీ దిక్॥ అథారుణః కేతురుత్తరత ఉపాదధాత్ ఏవాహిస్త్రీతి తతో వా ఇన్ద్ర
ఉదతిష్ఠత్ సోదీచీ దిక్॥ అథారుణః కేతుర్మధ్య ఉపాదధాత్ ఏవాహి పూషన్నితి తతో
వై పూషోదతిష్ఠత్ సేయం దిక్॥ [95] అథారుణః కేతురుపరిష్వాదుపాదధాత్ ఏవాహి
దేవా ఇతి తతో దేవమనుష్యాః పితరః గన్ధర్వాప్సరసశ్చోదతిష్ఠన్ సోర్ధ్వా దిక్॥ యా

విపుషో విపరాపతన్న్| తాభ్యోఽసురా రక్షాగ్ంసి పిశాచాశ్శోదతిష్ఠన్న్| తస్మాత్తే
పరాభవన్న్| విపుఙ్భ్యో హి తే సమభవన్న్ || తదేషాఽభ్యనూక్తా || [96] ఆపో హ
యద్బ్రహ్మతీర్గర్భమాయన్న్| దక్షం దధానా జనయన్తీస్స్వయంభుమ్| తత
ఇమేఽధ్యసృజ్యంత సర్గాః| అద్భ్యో వా ఇదగ్ం సమభూత్| తస్మాదిదగ్ం సర్వం బ్రహ్మ
స్వయంభ్యతి|| తస్మాదిదగ్ం సర్వగ్ం శిథిలమివాద్భ్రవమివాభవత్|| ప్రజాపతిర్వావ తత్|
ఆత్మనాఽఽత్మానం విధాయ| తదేవానుప్రవిశత్|| తదేషాఽభ్యనూక్తా||[97] విధాయ లోకాన్
విధాయ భూతాని| విధాయ సర్వాః ప్రదిశో దిశశ్శు| ప్రజాపతిః ప్రథమజా ఋతస్య|
ఆత్మనాఽఽత్మానమభిసంవిపేశీతి || సర్వమేవేదమాప్త్వా| సర్వమవరుద్ధ్య|
తదేవానుప్రవిశతి| య ఏవం వేద||[98]

ఆసీదతిష్ఠన్న్భూదపో వాయో ఇతి సేయం దిగభ్యనూక్తాఽభ్యనూక్తాఽష్టో చ||23||

చతుష్టయ్య ఆపో గృహ్ణతి| చత్వారి వా అపాగ్ం రూపాణి| మేఘా విద్యుత్|
స్తనయిత్సర్వృష్టిః| తాన్యేవావరున్ధే || ఆతపతి వర్ష్యా గృహ్ణతి| తాః
పురస్తాదుపదధాతి| ఏతా వై బ్రహ్మవర్చస్యా ఆపః| ముఖత ఏవ బ్రహ్మవర్చసమవరున్ధే|
తస్మాన్ముఖతో బ్రహ్మవర్చసితరః||[99] కూప్యా గృహ్ణతి| తా దక్షిణత ఉపదధాతి| ఏతా వై
తేజస్వినీరాపః| తేజ ఏవాస్య దక్షిణతో దధాతి| తస్మాద్దక్షిణోఽర్ధస్తేజస్వితరః| స్థావరా
గృహ్ణతి| తాః పశ్చాదుపదధాతి| ప్రతిష్ఠితా వై స్థావరాః| పశ్చాదేవ ప్రతితిష్ఠతి ||
వహన్తీర్గృహ్ణతి| [100] తా ఉత్తరత ఉపదధాతి| ఓజసా వా ఏతా వహన్తీరివోద్గతీరివ
ఆకూజతీరివ ధావన్తిః| ఓజ ఏవాస్యోత్తరతో దధాతి| తస్మాదుత్తరోఽర్ధ ఓజస్వితరః ||
సంభార్యా గృహ్ణతి| తా మధ్య ఉపదధాతి| ఇయం వై సంభార్యాః| అస్యామేవ ప్రతితిష్ఠతి
|| పల్వల్యా గృహ్ణతి| తా ఉపరిష్ఠాదుపాదధాతి||[101] అసౌ వై పల్వల్యాః| అముష్యామేవ
ప్రతితిష్ఠతి || దిక్షాపదధాతి| దిక్షు వా ఆపః| అన్నం వా ఆపః| అద్భ్యో వా అన్నం
జాయతే| యదేవాద్భ్యోఽన్నం జాయతే| తదవరున్ధే || తం వా ఏతమరుణాః కేతవో

వా॒తర॑శ॒నా ఋ॒షయోఽచి॑న్వన్ | తస్మా॑దారుణకీ॒తుకః॑ || [102] తదే॒షాఽభ్య॑నూక్తా || కీ॒తవో॑
 అరు॑ణాసశ్చ | ఋ॒షయో వా॒తర॑శ॒నాః | ప్ర॒తిష్ఠా॑గ్ం శత॒ధాపి॑ | స॒మాహి॑తానో
 ఽసహ॑స్రధా॒యస॒మితి॑ || శత॑శ్చై॒వ సహ॑స్రశ్చ ప్ర॒తితి॑ష్ఠతి | య ఏ॒తమ॒గ్నిం చి॒నుతే॑
 య ఉ చై॒నమే॒వం వేద॑ || [103]

బ్ర॒హ్మవ॑ర్చసీ॒తరో వహ॑న్తీర్గ్ర॒హోతి॑ తా ఉ॒పరి॑ష్ఠాదుపాదధాత్యారుణకీ॒తుకోఽష్టా॑ చ || 24 ||

జా॒నుద॑ఘ్నిముత్తరపేదీం ఖా॒త్వా అ॒పాం పూ॑రయతి | అ॒పాగ్ం స॒ర్వత్వా॑య ||
 పుష్క॑రపర్ణగ్ం రుక్మం పురుషమి॒త్యుప॑ దధాతి | తపో॑ వై పుష్క॑రపర్ణమ్ | స॒త్యగ్ం
 రుక్మః॑ అమృతం పురుషః | ఏ॒తావ॑ద్వావా॒స్తి | యావదే॒తత్ | యావదే॒వాస్తి॑ || [104] తదవ॑రున్ధే
 || కూర్మ॑ముపదధాతి | అ॒పామే॒వ మే॒ధమ॑వరున్ధే | అథో॑ స్వ॒ర్గస్య॑ లో॒కస్య॑ స॒మప్త్యై॑ ||
 ఆప॑మాపామపస్స॒ర్వాః | అ॒స్మాద॒స్మాది॒తోఽము॑తః | అ॒గ్నిర్వా॒యుశ్చ॑ సూ॒ర్యశ్చ॑ | సహ
 సంచ॑స్క॒రర్థి॒యా ఇతి॑ వా॒య్వశ్వా॑ రశ్మిపత॒యః || లో॒కం పృ॑ణచ్ఛిద్రం పృ॒ణా || [105]
 యాస్తి॑స్రః పరమ॒జాః || ఇ॒న్ద్రఘో॒షా వో వసు॑భిరే॒వా హ్యే॒వేతి॑ || ప॒శ్చచి॑తయ ఉపదధాతి |
 పా॒జ్కోఽగ్నిః॑ | యావా॑సే॒వాగ్నిః॑ | తం చి॒నుతే॑ || లో॒కంపృ॑ణయా ద్వి॒తీయా॒ముప॑దధాతి |
 ప॒శ్చపదా॑ వై విరాట్ | తస్యా॑ వా ఇ॒యం పాదః॑ | అ॒న్తరి॒క్షం పాదః॑ | ద్యౌః పాదః॑ | ది॒శః
 పాదః॑ | పరో॑ర॒జాః పాదః॑ || విరా॒జ్యేవ॑ ప్ర॒తితి॑ష్ఠతి | య ఏ॒తమ॒గ్నిం చి॒నుతే॑ | య ఉ
 చై॒నమే॒వం వేద॑ || [106]

అస్తి॑ పృ॒ణాన్తరి॒క్షం పాదః॑ షట్ || 25 ||

అ॒గ్నిం ప్ర॒ణీయో॑పసమాధాయ | తమ॑భి॒త ఏ॒తా అబీ॑ష్టకా ఉపదధాతి | అ॒గ్నిహో॑త్రే
 దర్శ॑పూర్ణమా॒సయోః॑ | పశు॑బన్ధే చాతుర్మా॒స్యేషు॑ | అథో॑ ఆహుః | సర్వే॑షు యజ్ఞక్రతుష్వి॒తి
 || అథ॑ హ స్మాహారుణస్సా॒వ్యంభు॑వః | సావి॒త్రస్సర్వోఽగ్ని॑రిత్యననుష॒ఙ్గం మ॒న్యామ॑హే |
 నానా॑ వా ఏ॒తేషాం॑ వీ॒ర్యా॑ణి || కమ॒గ్నిం చి॒నుతే॑ || [107] స॒త్రియ॑మ॒గ్నిం చి॒న్వానః॑ | కమ॒గ్నిం

చి॒నుతే॑ సా॒వి॒త్రమ॒గ్నిం చి॒న్వా॒నః॑ క॒మగ్నిం చి॒నుతే॑ నా॒చి॒కే॒తమ॒గ్నిం చి॒న్వా॒నః॑ క॒మగ్నిం
 చి॒నుతే॑ చా॒తుర్॒హో॒త్రి॒యమ॒గ్నిం చి॒న్వా॒నః॑ క॒మగ్నిం చి॒నుతే॑ వై॒శ్వ॒స్ప॒జమ॒గ్నిం చి॒న్వా॒నః॑
 క॒మగ్నిం చి॒నుతే॑ [108] ఉ॒పా॒ను॒వా॒క్యమా॒శుమ॒గ్నిం చి॒న్వా॒నః॑ క॒మగ్నిం చి॒నుతే॑
 ఇ॒మ॒మారు॑ణకేతుకమగ్నిం చిన్వాన ఇతి॥ వృ॒షా వా అ॒గ్నిః॑ వృ॒షాణో॑ స॒గ్గ్సా॒లయే॑త్
 హ॒స్యే॒తా॒స్య య॒జ్ఞః॑ త॒స్మా॒న్నాను॑షజ్యః॥ సో॒త్త॒రవే॑దిషు క్ర॒తుషు॑ చిన్వీత॥ ఉ॒త్త॒రవే॑ద్యాగ్
 హ్యగ్ని॒శ్చీయ॑తే॥ ప్ర॒జాకా॑మశ్చిన్వీత॥[109] ప్రా॒జాప॑త్యో వా ఏ॒షోఽగ్నిః॑ ప్రా॒జాప॑త్యాః ప్ర॒జాః॑
 ప్ర॒జావాన్ భ॑వతి॥ య ఏ॒వం వే॑ద॥ ప॒శుకా॑మశ్చిన్వీత॥ సం॒జ్ఞానం॑ వా ఏ॒తత్ప॒శూనామ్॑
 యదా॑పః॥ ప॒శూనా॑మే॒వ సం॒జ్ఞానే॑ఽగ్నిం చి॒నుతే॑ ప॒శుమాన్ భ॑వతి॥ య ఏ॒వం వే॑ద॥[110]
 వృ॒ష్టికా॑మశ్చిన్వీత॥ ఆ॒పో వై వృ॒ష్టిః॑ ప॒ర్జన్యో॑ వర్ష॒మకో భ॑వతి॥ య ఏ॒వం వే॑ద॥
 ఆ॒మయా॑వీ చిన్వీత॥ ఆ॒పో వై భే॑ష॒జమ్ భే॑ష॒జమే॒వాస్మై క॑రోతి॥ స॒ర్వమా॑యురేతి॥
 అ॒భిచ॑రగ్గ్శిన్వీత॥ వ॒జ్రో వా ఆ॑పః॥[111] వ॒జ్రమే॒వ భ్రా॒తృవ్యే॑భ్యః ప్ర॒హర॑తి స్త్ర॒ణుత॑
 ఏ॒నమ్॥ తే॒జస్కా॑మో య॒శస్కా॑మః॥ బ్ర॒హ్మవ॑ర్చసకామస్స॒ర్గకా॑మశ్చిన్వీత॥ ఏ॒తావ॑ద్వా
 వా॒స్తి॥ యా॑వదే॒తత్ తే॒యావదే॑వా॒స్తి॥ తద॑వరున్ధే॥ త॒స్యై॒తద్వృ॒తమ్ వర్ష॑తి న
 ధా॒వేత్[112] అ॒మృతం॑ వా ఆ॑పః॥ అ॒మృత॑స్యాన॒న్తరి॑త్యై॥ నాపు॑న మూ॒త్రపు॑రీషం
 కు॒ర్యాత్ న ని॑ష్ఠీ॒వేత్ న వి॑వస॒నస్సా॒యాత్ గు॒హ్యో వా ఏ॒షోఽగ్నిః॑
 ఏ॒తస్యా॑గ్నీరన॒తిదా॑హాయ॥ న పు॒ష్కర॑ప॒రాని హి॑రణ్యం వా॒ధితి॑ష్ఠేత్
 ఏ॒తస్యా॑గ్నీరన॒భ్యారో॑హాయ॥ న కూ॒ర్మస్యా॑శ్చీ॒యాత్ నో॒దక॑స్యా॒ఘాతు॑కా॒స్యేన॑మాదకాని
 భ॑వన్తి॥ అ॒ఘాతు॑కా ఆ॑పః॥ య ఏ॒తమ॒గ్నిం చి॒నుతే॑ య ఉ॒చై॒నమే॒వం వే॑ద॥[113]

చి॒నుతే॑ చి॒నుతే॑ ప్ర॒జాకా॑మశ్చిన్వీత॥ య ఏ॒వం వే॑దాపో॒ధావే॑దశ్చీ॒యావృ॑త్యారి॒చ॥26॥

ఇ॒మాను॑కం భు॒వనా॑ సీ॒షధే॑మ॥ ఇ॒న్త్రశ్చ॑ వి॒శ్వే చ॑ దే॒వాః॥ య॒జ్ఞం చ॑ నస్త॒న్వం చ॑ ప్ర॒జాం
 చ॥ ఆ॒ది॒త్యై॒రిన్త్ర॑స్సహ సీ॒షధా॑తు॥ ఆ॒ది॒త్యై॒రిన్త్ర॑స్సగణో మ॒రుద్భిః॑ అ॒స్మాకం॑ భూ॒త్వవి॒తా
 త॒నూనా॑మ్॥ ఆ॒ప్లవ॑స్వ ప్ర॒ప్లవ॑స్వ॥ ఆ॒ణ్డీభ॑వజ మా ము॒హుః॥ సు॒ఖాదీం దుఃఖ॑నిధనామ్॥

ప్రతి॑ము॒శ్చస్వ॑ స్వాం పు॒రమ్ ॥ [114] మ॑రీ॒చయ॑స్సా॒స్వయం॑భువాః॒ యే
 శరీ॑రా॒ణ్యక॑ల్పయన్న్| తే తే దే॒హం క॑ల్పయన్తు| మా చ తే ఖ్యా స్మ తీరి॑షత్|| ఉత్తి॑ష్ఠత
 మా స్వప్త॑| అగ్ని॑మిచ్ఛ॒ధ్వం భా॑రతాః| రాజ్ఞో॑స్సమస్య తృప్తా॑సః| సూర్యే॑ణ స॒యుజో॑షసః||
 యువా సు॒వాసాః॑ || అష్టా॑చక్రా నవద్వారా| [115] దే॒వానాం పూ॑రయోధ్యా| తస్యాగ్ం
 హిర॑ణ్మయః కోశః| స్వర్గో లోకో జ్యోతి॑షాఽఽవృతః || యో వై తాం బ్రహ్మ॑ణో వేద|
 అమృ॑తేనాఽఽవృతాం పురీ॑మ్| తస్మై బ్రహ్మ చ బ్రహ్మ చ| ఆయుః కీర్తిం ప్ర॒జాం ద॑దుః||
 విభ్రా॑జమానాగ్ం హరిణీ॑మ్| యశసా సంపరీ॑వృతామ్| పురగ్ం హిర॑ణ్మయాం బ్రహ్మో|| [116]
 వివే॑శాఽపరాజితా || పరాజే॑త్యజ్యామయా| పరాజే॑త్యనాశకీ| ఇహ చాముత్ర చాస్వేతి॑
 విద్వాన్దే॒వాసు॑రానుభయాన్|| యత్కు॒మారీ మ॒న్తయ॑తే| యద్యోషి॑ద్యత్ప్రతివృతా॑| అరిష్టం
 యత్కి॒శ్చ క్రి॒యతే॑| అగ్నిస్తదనువే॑ధతి || అశృ॑తాసశ్శృ॑తాసశ్శు| [117] యజ్వా॒నో
 యేఽప్య॑యజ్వనః| స్వర్గన్తో నాపేక్ష॑న్తే| ఇన్త్ర॑మగ్నిం చ యే విదుః|| సీక॑తా ఇవ సం॒యన్తి॑|
 రశ్మి॑భిస్సముదీరితాః| అస్మాల్లో॒కాద॑ముష్మాచ్ఛ| ఋషి॑భిరదాత్పు॒శ్చిభి॑|| అపే॑త వీత వి చ
 సర్ప॑తాతః| యేఽత్ర స్థ పురా॑ణా యే చ నూత॑నాః| అహో॑భిరద్భిరక్తుభి॒ర్వ్యక్త॑మ్| [118]
 యమో దదాత్వ॑వసానమస్మై|| నృ ము॑ణన్తు నృ పాత్వ॑ర్యః| అకృ॑ష్టా యే చ కృ॒ష్టజాః॑|
 కుమారీ॑షు కనీనీ॑షు| జారిణీ॑షు చ యే హితాః|| రేతః॑పీతా ఆణ్డాపీతాః| అజ్గారీ॑షు చ యే
 హు॑తాః| ఉభయాన్పుత్రపౌత్రకాన్| యువే॑హం యమరాజగాన్|| శత॑మిన్ను శరదః|| [119]
 అదో యదృ॑హ్మ విలబమ్| పితృ॑ణాం చ యమస్య చ| వరు॑ణస్యాశ్వినోరగ్నీః| మరు॑తాం
 చ విహో॑యసామ్ || కామ॑ప్రయవణం మే అస్తు| స హ్యే॑వాస్మి సనాత॑నః| ఇతి నాకో
 బ్రహ్మి॑శ్రవో రాయో ధనమ్| పుత్రా॑నాపో దేవీ॑రిహహితా|| [120]
 పు॒రం నవద్వారా బ్రహ్మ చ వ్యక్తగ్ం శరదో॑ఽష్టా చ|| 27 ||

విశీ॑ర్ష్యం గృ॒ధ్రశీ॑ర్ష్యశ్చ| అపే॑తో నిర్ము॒తిగ్ం హ॑థః| పరిబా॑ధగ్ం శ్వేతకు॒క్షమ్|
 నిజ॑జ్ఞగ్ం శబ॑లోదరమ్ || స తాన్ వా॒చ్యా॑యయా సహ| అగ్నీ నాశ॑య సందృ॑శః|

ఈ॒ర్ష్యా॒సూ॒యే॒ బు॒భుక్షా॒మ్ | మ॒న్యుం కృ॒త్యాం చ దీ॒ధిరే॑ | రథే॑న కి॒గ్ంశు॒కావ॑తా | అగ్నే॒
నాశ॑య॒ సందృ॑శః || 121 ||

విశీ॑ర్ష్యం దశ॑ || 28 ||

ప॒ర్జన్యా॒య పు॒గాయ॑త | ది॒వస్సు॒త్రాయ॑ మీ॒థుషీ॑ | స నో॑ య॒వస॑మిచ్ఛతు || ఇ॒దం వ॒చః
ప॒ర్జన్యా॒య స్వ॒రాజే॑ | హృ॒దో అ॒స్త్వస్త॑రం తద్యు॒యోత॑ | మ॒యోభూ॑ర్వాతో
వి॒శ్వకృ॑ష్టయ॒స్సన్త్వ॑స్మే | సు॒పిపు॒లా ఓ॒షధీ॑ర్దే॒వగో॑పాః || యో గ॒ర్భమో॒షధీ॑నామ్ | గ॒వాం
కృ॒ణోత్య॑ర్వతామ్ | ప॒ర్జన్యః పు॒రుషీ॑ణామ్ || 122 ||

ప॒ర్జన్యా॒య దశ॑ || 29 ||

పు॒నర్మా॒మైత్వి॑న్త్రి॒యమ్ | పు॒నరాయుః॑ పు॒నర్భగః॑ | పు॒నర్బా॒హ్మణ॑మైతు మా ||
పు॒నర్త్ర॑వి॒ణమై॑తు మా | య॒న్మేక॑ద్య రే॒తః పృ॒థివీ॑మస్కాన్ | యదో॒షధీ॑ర॒వ్యస॑రద్యదాపః |
ఇ॒దం త॑త్పు॒నరా॑దదే | దీ॒ర్ఘాయు॒త్త్వాయ॑ వ॒ర్చసే॑ || య॒న్మే రే॒తః ప్ర॑సీ॒చ్యతే॑ | య॒న్మ
ఆ॒జాయ॑తే పు॒నః | తే॒న మా॒మమృ॑తం కు॒రు | తే॒న సు॒ప్రజ॑సం కు॒రు || 123 ||

పు॒నర్దే॒వ చ॑ || 30 ||

అ॒ద్యృస్తి॑రో॒ధాఽజా॑యత | త॒వ వైశ్ర॑వ॒ణస్స॑దా | తి॒రోధే॑హి స॒పత్నా॑న్నుః | యే అ॒పోఽశ్న॑న్తి
కే॒చన॑ || త్వా॒ష్ట్రీం మాయాం॑ వైశ్ర॒వణః॑ | రథగ్ం॑ స॒హస్ర॑వ॒న్ధరమ్॑ | పు॒రుశ్చ॒క్రగ్ం
స॒హస్రా॑శ్వమ్ | ఆ॒స్థాయా॑యాహి నో బ॒లిమ్ || య॒స్మై భూ॑తాని బ॒లిమా॑వహన్తి | ధ॒నం
గా॒వో హ॒స్తిహి॑ర॒ణ్యమ॑శ్వాన్ | 124 || అ॒సామ॑ సు॒మతౌ॑ య॒జ్ఞియ॑స్య | శ్రి॒యం
బిభ్ర॑తోఽన్న॒ముఖీం॑ వి॒రాజ॑మ్ || సు॒దర్శ॑నే చ క్రౌ॒శ్చే చ॑ | మై॒నాగే॑ చ మ॒హాగి॑రౌ |
స॒తద్వా॑ట్టా॒రగ॑మన్తా | స॒గ్ంహో॑ర్య॒న్నగ॑రం త॒వ || ఇతి॑ మ॒న్తాః | కల్పో॑ఽత ఊ॒ర్ధ్వమ్॑ ||
యది॑ బ॒లిగ్ం హ॑రేత్ | హి॒రణ్య॑నాభయే వి॒తుద॑యే కౌ॒బేరా॑యాయం బ॒లిః | 125 ||

సర్వభూతాధిపతయే నమ ఇతి అథ బలిగ్ం హృత్వోపతిష్ఠేత॥ క్షత్త్రం క్షత్త్రం వైశ్రవణాః
 బ్రాహ్మణా వయగ్గ్స్మః నమస్తే అస్తు మా మా హిగ్ంసీః అస్మాత్ప్రవిశ్యాన్నమద్ధీతి॥ అథ
 తమగ్నిమాదధీత॥ యస్మిన్నేతత్కర్మ ప్రయుజ్జీత॥ తిరోధా భూః తిరోధా భువః [126]
 తిరోధా స్వః తిరోధా భూర్భువస్వః సర్వేషాం లోకానామాధిపత్యే సీదేతి ॥ అథ
 తమగ్నిమిన్ధీత॥ యస్మిన్నేతత్కర్మ ప్రయుజ్జీత ॥ తిరోధా భూస్వాహా తిరోధా
 భువస్వాహా తిరోధా స్వస్వాహా తిరోధా భూర్భువస్వస్వాహా॥ యస్మిన్నస్య కాలే
 సర్వా ఆహుతీర్ హుతా భవేయుః [127] అపి బ్రాహ్మణముఖీనాః తస్మిన్నహ్నాః కాలే
 ప్రయుజ్జీత॥ పరస్సుప్తజనాద్వేపి ॥ మాస్మ ప్రమాద్యంతమాధ్యాపయేత్ సర్వార్థాః
 సిద్ధ్యంతే॥ య ఏవం వేదా క్షుధ్యన్నిదమజానతామ్ సర్వార్థా న సిద్ధ్యంతే ॥ యస్తే
 విఘాతుకో భ్రాతా మమాంతర్హృదయే శ్రితః [128] తస్మా ఇమమగ్రపిణ్డం జుహోమి
 సమేఽర్థాన్మా వివధీత్ మయి స్వాహా॥ రాజాధిరాజాయ ప్రసహ్యసాహిసే నమో వయం
 వైశ్రవణాయ కుర్మహే స మే కామాన్కామకామాయ మహ్యమ్ కామేశ్వరో వైశ్రవణో
 దదాతు కుబేరాయ వైశ్రవణాయ మహారాజాయ నమః ॥ కేతవో అరుణాసశ్చ
 ఋషయో వాతరశనాః ప్రతిష్ఠాగ్ం శతధా హి సమాహితాసో ఽసహస్రధాయసమ్ ॥
 శివా నశ్చంతమా భవన్తు దివ్యా ఆప ఓషధయః సుమృడీకా సరస్వతి మా తే వ్యోమ
 సందృశి॥ [129]

అశ్వాన్బలిర్భువో భవేయుశ్చితశ్చ సప్త చ॥ 131 ॥

సంవథ్సరమేతద్వృతం చరేత్ ద్వౌ వా మాసౌ ॥ నియమస్సమాసేన ॥
 తస్మిన్నియమవిశేషాః త్రిషవణముదకోపస్పర్శీ చతుర్థకాలపానభక్తస్సాస్యత్
 అహరహర్వా ఔక్షమశ్నీయాత్ ఔదుమ్బరీభిః సమిద్భిరగ్నిం పరిచరేత్ పునర్మా
 మైత్త్విన్ద్రియమిత్యేతేనానువాకేన ఉద్ధృతపరిపూతాభిరద్భిః కార్యం కుర్వీత [130]
 అసంచయవాన్ అగ్నయే వాయవే సూర్యాయ బ్రహ్మణే ప్రజాపతయే చన్ద్రమసే

నక్షత్రేభ్యః| ఋతుభ్యస్సంవత్సరాయ| వరుణాయారుణాయేతి వ్రతహోమాః|
 ప్రవర్గ్యవదాదేశః| అరుణాః కాణ్డఋషయః| అరణ్యేఽధీయారన్| భద్రం కర్ణేభిరితి ద్వే
 జపితా| [131] మహానామ్నీభిరుదకగ్ం సగ్గ్సృర్శ్య| తమాచార్యో దద్యాత్| శివా
 నశ్యంతమేత్యోషధీరాలభతే| సుమృడికేతి భూమిమ్| ఏవమపవర్గే| ధేనుర్దక్షిణా| కగ్ంసం
 వాసశ్చ క్షౌమమ్| అన్యద్వాశుక్లమ్| యథాశక్తి వా| ఏవగ్గ్ స్వాధ్యాయధర్మేణా
 అరణ్యేఽధీయాత| తపస్వీ పుణ్యో భవతి తపస్వీ పుణ్యో భవతి||[132]

కుర్వేత జపిత్యా స్వాధ్యాయ ధర్మేణ ద్వే చ||32||

భద్రగ్ స్మృతిస్సాంకంజానామక్షత్రామృణ్యత్సృర్ధ్వక్ష ఆరోగః క్షేదమగ్నిశ్చ సహస్రవృత్తవిత్తవన్త ఆతనుష్టాప్తయోనీం
 యోఽసావధాదిత్యస్యారోగస్యాథ వాయోరథాగ్నీర్దక్షిణాపూర్వస్యామిన్త్రహేషా వ ఆపమాపాం యోఽపామాపో వై
 చతుష్టయ్యా జానుదక్షిణమగ్నిం ప్రణయేమానుకం విశీర్ష్యం పర్జన్యాయ పునరద్యుః సంవత్సరం ద్వాత్రిగ్ం శత||32||

భద్రం జ్యోతిషా తస్మిన్రాజానం కశ్యపాభ్యహస్రవృదియం నపుగ్ం సకమష్టయోనీమవతన్తానామాయతనవాన్ భవతి
 సతో బన్ధం తా ఉత్తరతో వజ్రమేవ పునర్కామైతు త్రిగ్ంశదుత్తరశతమ్||32||

భద్రం తపస్వీ పుణ్యో భవతి తపస్వీ పుణ్యో భవతి||

భద్రం కర్ణేభిః శృణుయామ దేవాః| భద్రం పశ్యేమాక్షభిర్యజత్వాః|
 స్థిరైరజ్జైస్సుష్టువాగ్ంసస్తనూభిః| వ్యశేమ దేవహితం యదాయుః || స్వస్తి న ఇన్ద్రో
 వృద్ధశ్రవాః| స్వస్తి నః పూషా విశ్వవేదాః| స్వస్తి నస్తార్క్యో అరిష్టనేమిః| స్వస్తి నో
 బృహస్పతిర్దధాతు|| ఓం శాంతిః శాంతిః శాంతిః||

||హరిః ఓమ్||

||శ్రీ కృష్ణార్పణమస్తు||

ఓమ్.
శ్రీ కృష్ణ యజురారణ్యకే
ద్వితీయః ప్రపాఠకః.

సావిత్రీ య బ్రహ్మణమ్.

అనువాకాః. ౨౦. కాండర్షిః. స్వయంభూః.

శాన్తిపాఠః.

హరిః ఓమ్ । నమో బ్రహ్మణే నమో అస్త్యష్టయే నమః పృథి-
వ్యై నమః ఓషధీభ్యః । నమో వాచే నమో నాచస్పతయే నమో విష్ణు-
వే బృహతే కరోమి । ఓం శాన్తి శాన్తి శాన్తిః.

ప్రథమోఽనువాకః.

— యజ్ఞోపవీతవిధిః. —

హరిః ఓమ్ ॥ సహ వై దేవానాం చాసురాణాం చ యజ్ఞా
ప్రతతా వాస్తాం ప్రయగ్ధం స్వర్గం లోక మేష్యామో వయ మేష్యామ
ఇతి తే ఽనురా ప్రసంసహ్య సహస్రై వాచర స్పృహ్యచర్యేణ తవస్రై వ
దేవా స్తే ఽనురా అముహ్యగ్ధం స్తే స ప్రాజాపగ్ధం స్తే పరాభవ స్తే స
స్వర్గం లోకమాయ స్పృశ్యతేన వై యజ్ఞేన దేవా ప్రసర్గం లోక-
మాయ స్పృశ్యతే నాసురా స్పృశ్యావయ స్పృశ్యతో హ వై యజ్ఞో-
పవీతినో యజ్ఞోఽప్రప్రతో ఽనుపవీతినో య త్కృచ్చ బ్రహ్మణో య-
జ్ఞోపవీత్యధీతే యజత ఏవ త త్తస్మాద్యజ్ఞోపవీత్యేవాధీయీత యాజయే
ద్యజేత నా యజ్ఞప్ర్య ప్రస్మత్యా అజనం వాసో వా దక్షిణం ఉపవీయ
దక్షిణం బ్రాహ్మ ముద్ధరతే ఽన ధత్తే ప్రవ్య మితి యజ్ఞోపవీత మేత దేవ
విపరీతం ప్రాచీనావీతగం సంవీతం మానుషమ్ । ౧ ।

ద్వితీయోఽనువాకః.

—॥ కర్మోపాసవిధిః. ॥—

- ౧ 1రక్షాగంపి హ వా పురోఽనువాకే తపోగ్ మతిష్ఠస్తతా.
ప్రజాపతి ర్వశేతోపాసుస్త్రియత తాని సర మమణితాఽఽదిత్యో నో
యోద్ధా ఇతి తా ప్రజాపతి రబ్రవీ ద్యోధయధ్వ మితి తస్మా దుత్తిష్ఠ-
స్తగ్ం హ వా తాని రక్షాగంస్యాదిత్యం యోధయన్తి యాసదస్తమ-
స్సగ్ం తాని హ వా ఏతాని రక్షాగంసి గాయత్రియాఽభిమన్రితేనా.
మృసాశామ్యన్తి^౧తదు హవా ఏతే బ్రహ్మవాదినః పూర్వాభిముఖా
పుష్ఠ్యాయాం గాయత్రియాఽభిమన్రితా ఆప ఊర్ధ్వం విక్షిపన్తి తా
ఏతా ఆపో వత్ర భూత్వా తాని రక్షాగంసి మద్దేహయతే ద్వీపే ప్రక్షి-
పన్తి^౨య త్ప్రదక్షిణం ప్రక్రమన్తి తేన పాప్తాన మనధూన్వస్త్వోద్యస్త
మస్తంయస్త మాదిత్య మభిధ్యాయ స్కంభన్పాగ్మహ్నో విద్యా ఫని-
కలం భస్త మశ్నుతే^౩ఽసా వాదిత్యో బ్రహ్మాతి^౪బ్రహ్మైవ స స్పృహ్య-
శ్వేతి య ఏవం వేన । ౨ ।

తృతీయోఽనువాకః.

—॥ కూర్వాణోపాసవిధిః. ॥—

- ౧ 1య ద్దేవా దేవహేళస్తం దేవా స శ్చక్రమా వయమ్ఆదిత్యా
స్తస్మాన్తా ముచ్చతరస్యర్దేవ మా మిత । 2దేవా జీవనతామ్యా య-
ద్వాచాఽసృత మూదిమ । తస్మాన్త ఇహ ముచ్చత విశ్వేదేవా స్స-
జోషసః । 3ఋతేన ద్యావాపుథివీ ఋతేన త్వగం సరస్వతి । కృతాన్నః
పాహ్యేనసో య త్కిచ్చసృత మూదిమ । 4ఇన్ద్రాగ్నీ మిత్రావరుణౌ
సోమో ధాతా బృహస్పతిః । తే నో ముచ్చన్తేనసో య దన్యకృత

మార్మిమ । ⁵సజాతశగ్ంసా దుత జామిశగ్ంసా జ్ఞాయస్తశ్శగ్ంసా దుత
వా కనీయసః । అనాధృష్టం దేవకృతం య దేనస్తస్మా త్వమస్మాజ్జాత-
వేదో ముముగ్ధి ॥ 3 ॥

9 య ద్వాచా య స్తవసా బాహుభ్యా మూరుభ్యా మస్తీవ -
ద్భ్యాగ్ం శ్చిశ్చై ర్యదన్మతం చక్రమా వయమ్ । * అగ్నిర్వా తస్మా
దేనస్తః ప్రముఞ్చతు చక్రమ యాని దుష్కృతా । ⁷యేన త్రితో
అర్ణవా నిర్భభూవ యేన సూర్యం తమసో నిర్దుమోచ । యేనస్తో
విశ్వా అజహా దరాతీ స్తేనాహం జ్యోతిషా జ్యోతి రానశాన ఆహి ।
⁸య త్కుసీద మప్రతీత్తం † మయేహయేన యమస్య నిధినా చరామి ।
ఏత త్త దగ్నే అన్వణో భవామి జీవ స్తేన ప్రతి త త్తే దధామి ।
⁹“య స్తయిమాతా, ¹⁰యదాపివేష, “ ¹¹యస్తస్తరిక్షం, ¹²యదాశనా,
¹³తి క్రామామి, ¹⁴త్రితే నేవా, ¹⁵ద్దివి జాతా, ¹⁶యదాప, ¹⁷ఇమం
మే వరుణ, ¹⁸త త్వా యామి, ¹⁹త్వంనో అగ్నే, ²⁰సత్వంనో అగ్నే,
²¹త్వమగ్నే అయాసి” 13—౪॥

ముముగ్ధి స్తప్త చ ॥ 3 ॥

చతుర్థోఽనువాకః.

—* హుక్తాగ్నిహోమపద్రాః. —

1 య దదీవ్య స్మృణ మహం బభూవాదిత్స నావ సం జగరజనే-
భ్యః । అగ్ని ర్వా తస్మా దిద్వీ శ్చ సంవిదానా ప్రముఞ్చతామ్ । ²య ధ-

* “అగ్నిర్వాతస్మా దేనసో గర్హపత్యః ప్రముఞ్చతు చక్రమయాని దుష్కృతా-

తా ।” ఇతి భ భా. సమృతః ద్రావిడపాఠః.

† “ప్రతీకం” ఇతి. సా. భాష్యే వ్యాఖ్యానం. క. తు స్తకీప్యవశేషవిద్యతే.

స్తాభ్యాం చకర్త కిల్బిషాణ్యత్కాణాం వగ్ను ముపజిఘ్నమానః । ఉగ్రంప-
 చ్యాచరాష్ట్రభృచ్చ తాన్యప్సరసా వనుదత్తా మృణాని ।¹ఉగ్రంప-
 శ్చై రాష్ట్రభృత్కిల్బిషాణి యద్రక్ష్యత్త మనుదత్త మేతత్ । నేన్న-
 ఋణా నృణావ ఇ త్సమానో యమస్య నోకే అధిరజ్ఞ రాయ ।²అవ-
 తే హేత, ³ఉదుత్తమ, ⁴మిమం మే వరుణ, ⁵తత్త్వాయామి, ⁶తవ్వంసో
 అగ్నే, ⁷సత్వంసో అగ్నే । ⁸సంకుసుకో వికుసుకో నిర్ఋతో య-
 శ్చ నిస్వసః । * తే⁹ఽస్త్వ ద్యత్త్వ మనాగసో దూరా ద్దూర మచీచ-
 తమ్ ।¹⁰నిర్యత్త్వ మచీచతే కృత్యాం నిర్ఋతిం చ । తేన యో¹¹ఽస్త్వ-
 త్సమృచ్ఛాతై త మస్మై ప్ర సువామసి ।¹²ద్రుశ్శగ్ం సామశ్శగ్ంసా-
 భ్యాం ఘజేనానుఘజేన చ । తేనానో¹³ఽస్త్వ త్సమృచ్ఛాతై త మస్మై
 ప్ర సువామసి ।¹⁴సంవర్చసా పయసా సం తనూభి రగన్తహి మనసా
 సగ్ం శివేన । త్వష్టా నో అత్ర విదధాతు రాయో¹⁵ఽనుమార్హ తన్వో
 య ద్విలిప్తమ్ । ౪—౫ ।

కృత్యాం నిర్ఋతిం చ పఞ్చ చ । ౪ ।

పఞ్చమోఽనువాకః.

—= మాత్సర్యహోమమన్తాః. =—

౧ ఆయు ష్టే విశ్వతో దధ వ్రయ మగ్ని ర్వోరేణ్యః । పున స్తే ప్రాణ
 ఆ యాతి పరా యత్క్యగ్ం సువామి తే ।²ఆయుర్దా అగ్నే హవిషో
 జహాణో ఘృతప్రతీకో ఘృతయోని రేధి । ఘృతం వీత్వా మధు
 చారు గవ్యం పితేవ పుత్ర మభిరక్షతా దిమమ్ ।³ఇమ మగ్న ఆ-

* “తేయేఽస్త్వద్యత్త్వ” ఇతి ౪. పుస్తకాకాశః.

యస్తే వర్చసే కృధి తిగ్ధ మోజో వరుణ సగంశికాధి । మాతేవాస్తా
అదితే శర్మ యచ్చ విశ్వేదేవా జరదష్టి ర్యథా ౭సత్ ।⁴ అగ్న్ ఆ-
యాగంషి పవస్త ఆస్తువోర్జ మిమం చ నః । ఆరే బాధస్య దుచ్చు-
నామ్ ।⁵ అగ్నే పవస్తస్వపా అస్మై వర్చ మువీర్యమ్ । దధ త్రయిం
మయి పోషమ్ ॥౬॥

౨   ¹అగ్నిర్ ఋషిః పవమానః పాశ్చజన్యః పురోహితః । తమీ-
మహే మహాగ్రయమ్ ।² అగ్నే జాతా స్ప్రిణదా న ప్రవత్నా స్ప్రి-
త్యజాతా జ్ఞాతవేదో నుదస్వ । అస్మై దీదిహి సుమనా అహేళ ఇ-
ర్త నే స్యామ త్రివహాథ ఉద్యా ।³ సహసా జాతా స్ప్రిణదా న ప్ర-
వత్నా స్ప్రిత్యజాతా జ్ఞాతవేదో నుదస్వ । అధి నో బ్రూహి సుమ-
నస్యమానో వయగ్ం స్యామ ప్రణదాన ప్రవత్నాన్ ।⁴ అగ్నే యో-
నో ౭భితో జనో నృతో వారో జిహగ్ంసతి । తాగ్ం స్వం వృత్ర-
హ ఇహి వప్తస్త్వభ్య మాభర ।⁵ అగ్నే యో నో ౭భిదాసతి స-
మానో య త్చ నివ్యః । తం వయగ్ం ప్రమిధం కృత్యా తుభ్య
మగ్నే ౭పిదధసి ॥ ౭ ॥

౩   యో న శ్చపా దశవతో య శ్చ న శ్చసత శ్చపాత్ । ఉషాశ్చ
తస్మై నిమ్రుత్త సర్వం పాపగ్ం సమూహతామ్ ।¹² యో న ప్రవత్నో
యో రణో మరో ౭భిదాసతి దేవాః । ఇద్ధస్యేవ ప్రతాయతో మా-
తస్యాచ్చృషి కించన ।¹³ యో మాం దేవస్త్రి జాతవేదోయం చాహం
దేవస్త్రి య త్చ మామ్ । సర్వాగ్ం స్తా నగ్నే సందహ యాగ్ం శ్చ-
హం దేవస్త్రి యే చ మామ్ ।¹⁴ యో అస్త్వభ్య మరాతీయా ద్యశ్చ

నో ద్వేషతే జనః । నిన్దా ద్యో అస్తా నిస్సాన్తా శ్చ సర్వాగ్ంస్తాన్తస్త్వ
మాకురు । ¹⁵సగంశితం మే బ్రహ్మ సగంశితం * వీర్యాం ౨ బలమ్ ।
సగంశితం క్షత్రం మే జిష్ణు యస్యాహ సుస్త్రి పురోహితః । ¹⁶ఉ దేహం
బాహూ అతిర్ ముద్వర్షో అథో బలమ్ । క్షీణోమి బ్రహ్మణా ౨మి-
తా నున్నయామి నావం ౨ అహమ్ । ¹⁷పున ర్కనః పున రాయ-
ర్క ఆగా త్పున శ్చక్షుః పున శ్శ్రోత్రం మ ఆగా త్పునః ప్రాణః పున
రాకూతం మ ఆగా త్పున శ్చిత్తం పున రాధీతం మ ఆగాత్ । వై-
శ్వానరో మే ౨దభి స్తనూపా అవబాధతాం దురితాని విశ్వామ్ ।

పోషం, దధసి, పురోహిత, శ్చత్వారి చ । ౫ ।

వష్టోఽనువాకః.

— మాక్ష్మణ్యోమమస్తాః —

0 వైశ్వానరాయ ప్రతివేదయామో యదీన్ద్రాగ్ం సజ్జితో
దేవతాసు । స ఏతా న్పాశా ప్రముచ స్ప్రవేద స నో ముఞ్చతు
దురితా దవద్యాత్ । ²వైశ్వానరః పవయా న్నః పవిత్రై ర్య త్సజ్జర
మభిధానామ్యాశామ్ । అనాజాన స్సనసా యాచమానో యదత్రైనో
అన తత్పువామి । ³అమీ యే సుధ గే దివి విచృతౌ నామ తారకే ।
ప్రేహమృతస్య యచ్ఛతా మేతద్బద్ధకమోచనమ్ । † 'విజహీర్ష్య

* “వీర్యంబలం” ఇతి. క. పు స్తకపాఠః.

† “పునర్కనః పునరాయర్క ఆగా త్పునశ్చక్షుః పునశ్శ్రోత్రం మ ఆగాత్పునః
ప్రాణః పునరాధీతం మ ఆగాత్.” ఇతి వ్రావిడపాఠః.

‡ “విజహీర్ష్య” ఇత్యపి మహారాష్ట్రీయాః కవి క్షుభత్తి.

లోకా న్సృధి బద్ధా స్తుజ్ఞాపి బద్ధకమ్ । యోనే రిష ప్రచ్యుతో గర్భ
సృవా వ్రహ్మో అనుష్ఠమ్ । ⁶స ప్రజాన సృతిగృభీత విద్యా ప్రవిజాపతిః
ప్రథమజా ఋతస్య । అస్తాభి ర్దత్తం జరసః సరస్తా దచ్ఛిన్నం తన్తు
మనుసంచరేమ ॥ ౯ ॥

౨ తత్తం తన్తు మనేకే అనుసంచరన్తి యేహం దత్తం పితృ-
మాయనవత్ । అబద్ధేవేకే దదతః ప్రయచ్ఛా ద్దాతుం చే * చ్చక్షు-
వాగ్ంస సస్విర్గ ఏహమ్ । ⁷ఆరభేథా మనుసగ్ంరభేథాగ్ం సమానం
పథా మవథో ఘృతేన । య ద్వాం పూర్తం పరివిష్టం య దగ్నా
తస్మి గోత్రాయేహ జాయాపతీ సగ్ం రభేథామ్ । ⁸య దస్తరిక్షం
వృధివీ ముత ద్యాం య న్నాతరం పితరం వా జహిగ్ంసిమ । అగ్నిర్తా
తస్మా దేనసో గాఠావత్య ఉ న్నో నేవ ద్దురితా యాని చక్రమ ।
⁹భూమి ర్తాతా ఽదితి ర్నో జనిత్ర్యం భ్రాతా ఽస్తరిక్ష మభిశస్త ఏనః ।
ద్యా ర్క్షః పితా పితృయా చ్చం భవాసి జామి మిత్యా మా వివిత్సి
+ లోకాత్ । ¹⁰యత్ర సుహార్ద సుకృతో మదస్తే విహాయ రోగం
తన్వా ఽగ్ం సావయామ్ । అశ్లోకాజ్జ + రహృతా సస్విర్గే తత్ర
పశ్యేమ పితరం చ పుత్రమ్ । ¹¹యదన్న మద్యసృతేన దేవా దాస్య
న్నదాస్య స్తుత వాఽకరివ్యన్ । యద్దేవానాం చక్షుష్యాగ్ం అస్తి
య దేవ కించ ప్రతిజగ్రాహ మగ్ని ర్తా తస్మా దన్మణం కృణోతు ।
¹²య దన్నమద్వి బహుధా విరూపం వాసో హిరణ్య ముత గా మజా
మవిమ్ । య ద్దేవానాం చక్షుష్యాగ్ం అస్తి య దేవ కించ ప్రతిజ-

* “చ్చక్షువాగ్ంస” ఇతి. క. త్తస్థపాతః.

+ “లోకాత్” ఇతి. భ. భాష్యమసారీపాతః.

+ “రహృతా” ఇతి. క. త్తస్థపాతః.

గ్రాహ మగ్ని ర్వా తస్మా దత్పణం కృణోతు । ¹³ *య స్తయా మనసా
వాచా కృత మేనః కదాచన । సర్వస్య తస్మా త్సేళితో మోగ్ధి త్వగం-
హి వేత్థ యథాత్తథమ్ । ౧౦ ।

చరేమ పుత్రగం వట్టు । ౭ ।

సప్తమోఽనువాకః.

—॥ కూక్తాణ్డహోమమస్తబ్రాహ్మణమ్. ॥—

౧ ¹వాతరశనా హవా ఋషయ శ్శ్రమణా ఙ్గిర్ధ్వమస్థినో బభూవు
స్తా నృషయోఽర్థ మాయగ్ం ²స్తే నిలాయ మచర్గం ³స్తేఽనువ్రవి-
శుః కూక్తాణ్డాని తాగం ⁴స్తేవవవిష్ట ఇచ్ఛిధయా చ తపసాచ ⁵తా-
నృషయోఽబ్రువ స్కథా నిలాయం చర్తథేతి త ఋషీ సబ్రువన్మ-
మో వోఽస్తు భగవన్తోఽస్మి ధామ్ని కేన వ సువర్యా మేతి తా-
నృషయోఽబ్రువ త్వవిత్రం నో బ్రూత యేనారేవస సాస్యమేతి త
ఏతాని సూక్తాన్యవత్సవ్ ⁶య ద్దేవా దేవహేళనం యదదీప్య త్వణ
మహం బభూవాయు స్తే విశ్వతో దధ దిత్యేతై రాజ్యం జహుత
వై శ్వావరాయ ప్రతివేదయాను ఇత్యుపతిష్ఠత యదర్వాచీన మేనో
భూణహత్యాయా ⁷స్తస్మా న్తోఽప్యధ్వ ఇతి ⁸త వ్రతై రజహవుస్తేఽరేవ
సోఽభవ ⁹స్కర్మాదిష్వేతై ర్జుహుయా త్పుతో దేవలోకా స్థమ-
శ్శుతే । ౭.౧౧ ।

* “యస్తే మనసా వాచా కృత మేనః కదాచన । సర్వస్య త్సేళితో మోగ్ధి త్వగం
హి వేత్థ యథా త్తథమ్” 11 ఇతి భ. భాష్యానుసారీ ద్రావిడపాఠః.

— కూర్వాణోమవిధి బ్రాహ్మణమ్. —

౧ ¹కూర్వాణై ద్దహసుయా ద్యోః ²పూత ఇవ మన్యేత ³యథా .
⁴స్తేనో యథా భూణహేవ మేష భవతి యో ⁵యోనా ⁶రేత సి-
 ఙ్గతి ⁷యదర్వాచీన మేనో భూణహత్యాయా ⁸స్తస్మా స్మచ్యతే
⁹యావ దేనో దీక్షా ముపేతి దీక్షిత ఏతైః సుతతి జహోతి సంవత్సరం
 దీక్షితో భవతి సంవత్సరా దేవాత్మానం పునీతే ¹⁰మాసం దీక్షితో భవతి
 యో మాస సు సంవత్సర సంవత్సరా దేవాత్మానం పునీతే ¹¹చతు-
 ర్వింశతిగ్ం రాత్రి దీక్షితో భవతి చతుర్వింశతి రథమాసా సంవ-
 త్సర సంవత్సరా దేవాత్మానం పునీతే ¹²ద్వాదశరాత్రి దీక్షితో భవతి
 ద్వాదశమాసా సంవత్సర సంవత్సరా దేవాత్మానం పునీతే ¹³షడ్రాత్రి-
 దీక్షితో భవతి షడ్వా ఋతవ సంవత్సర సంవత్సరా దేవాత్మానం
 పునీతే ¹⁴త్రైరాత్రి దీక్షితో భవతి త్రిపదా గాయత్రీ గాయత్రియా
 ఏవాత్మానం పునీతే ¹⁵న మాగ్ంస మశ్నీయా న్న స్త్రియ ముపేయా
 న్నోపరాశీత జగు ఘృతాన్మతా ¹⁶త్పయో బ్రాహ్మణస్య వశ్రం యవా-
 గూ రాజన్యన్యామితౌ వైశ్యన్యాథో ¹⁷స్తామ్యే ¹⁸స్యధ్వర ఏత ద్వశ్రతం
 బ్రూయా ¹⁹ద్యద్ధి మన్యేతోపదన్యామి ²⁰దనం ధానా సుక్తా స్తుత
 మిత్యనువ్రతయే దాత్మనో ²¹అనుపదాసాయ । ౮-౧౨ ।

సవమోఽనువాకః.

—* బ్రహ్మయజ్ఞవిధానబ్రాహ్మణమ్. *

౧ ¹బ్రహ్మ హ వై సృష్టిగం ప్రసస్యమానా సృష్టా స్యయమృష్వ-
భ్యానర్షత త్త ఋషయోఽభవన్ ప్రదృషీణా మృషీత్వం తాం దేవ-
తా ముపాతిష్ఠన్త యజ్ఞకామాన్త ఏతం బ్రహ్మయజ్ఞ మవశ్యన్తమాఽ-
హర్త నేనాయజన్త ²యద్భవోఽధ్యగేషత తాం వయ ఆహుతయో
దేవానా మభవన్ ³య ద్యజ్ఞాగ్ంసి ఘృతాహుతయో ⁴య త్సా-
మాని సోమాహుతయో ⁵య దధర్వాజ్జిరసో మధ్వాహుతయో ⁶య-
ద్బాహ్మణా నీతిహాసా న్సురాణాని కల్వా న్నాథా నారాక్షగ్ంసి ర్దేవా-
హుతయో దేవానా మభవన్ ⁷నాభిః ఊధం ప్రాప్తాన్త మపాఘ్ను స్సవ
హతపాప్తానో దేవా స్సన్వీగ్లం లోక మాను సృష్టాన్త సామయజ్ఞ మృ-
షయోఽగచ్ఛన్ | ౧-౧౩ |

దశమోఽనువాకః.

—* సంవసుహయజ్ఞవిధానబ్రాహ్మణమ్. *

౧ ¹వచ్చ వా ఏతే మహాయజ్ఞా సుతతి ప్రతాయన్తే సతతి సంతి-
ష్ఠన్తే దేవయజ్ఞః పితృయజ్ఞో భూతయజ్ఞో మనుష్యయజ్ఞో బ్రహ్మయజ్ఞ
ఇతి ²య నగ్నా జహోశ్యసి సమిధం త దేవయజ్ఞ సుంతిష్ఠతే ³య-
త్పితృభ్య స్సన్విధాతరోత్యప్రసప్త పితృయజ్ఞ సుంతిష్ఠతే ⁴యద్భూ-
తేభ్యో బలిగ్ం హరతి త ద్భూతయజ్ఞ సుంతిష్ఠతే ⁵య ద్బాహ్మణే
భ్యోఽన్నం దదాతి త స్మనుష్యయజ్ఞ సుంతిష్ఠతే ⁶య భాన్విభ్యాయ-
మధీర్నితైకా మస్త్వీచం యజ్ఞా సామ వా త ద్బ్రహ్మయజ్ఞ సుంతి-

ష్టతే⁷య దృచో⁸ఽధీతే⁹ పయసః¹⁰ కూల్యా¹¹ అస్య పితౄ¹² స్థస్వి¹³ధా అభి
 వమా¹⁴న్తి¹⁵ య ద్యజాగ్¹⁶ంషి ఘృతస్య¹⁷ కూల్యా¹⁸ య ధామా¹⁹ని సోమ
 వభ్యః²⁰ పవతే²¹ య దధరావ్జిగిరసో²² మధో²³ కూల్యా²⁴ య ద్బ్రహ్మణా²⁵.
 నీతిహసా²⁶ స్పరాణా²⁷ని కల్పా²⁸న్లాథా²⁹ నారాశగ్³⁰ంసీ³¹ ర్దేదసః³² కూల్యా
 అస్య పితౄ³³ స్థస్వి³⁴ధా అభివమా³⁵న్తి³⁶ య దృచో³⁷ఽధీతే³⁸ పయసః³⁹ అభి
 రేవ త ద్దేవాగ్⁴⁰ం స్తర్వయతి⁴¹ య ద్యజాగ్⁴²ంషి ఘృతా⁴³హుతిభి⁴⁴ ర్య
 ధామా⁴⁵ని సోమా⁴⁶హుతిభి⁴⁷ ర్య దధరావ్జిగిరసో⁴⁸ మధా⁴⁹వహుతిభి⁵⁰ ర్య
 ద్బ్రహ్మణా⁵¹నీతిహసా⁵² స్పరాణా⁵³ని కల్పా⁵⁴న్లాథా⁵⁵ నారాశగ్⁵⁶ంసీ⁵⁷ ర్దేదా-
 హుతిభి⁵⁸ రేవ త ద్దేవాగ్⁵⁹ం స్తర్వయతి⁶⁰ త ఏనం⁶¹ తృప్తా⁶² ఆయుషా⁶³ తేజ-
 సా⁶⁴ వర్చసా⁶⁵ శ్రియా⁶⁶ యశసా⁶⁷ బ్రహ్మవర్చసే⁶⁸ వాన్నా⁶⁹ద్యేన చ తర్వ-
 యన్తి⁷⁰ | ౧౦-౧౪ |

ఏకాదశోఽనువాకః.

— బ్రహ్మయజ్ఞప్రయోగక్రమ బ్రాహ్మణమ్. —

౧ ¹బ్రహ్మయజ్ఞేన² యజ్ఞమాణః³ ప్రాచ్యం⁴ దిశి గ్రామా⁵ దధ-
 ద్వి⁶శ ఉదీచ్యం⁷ ప్రాగుదీచ్యం⁸ వోదిత⁹ అదిత్యే¹⁰ దక్షిణత¹¹ ఉపవీయో-
 పవిశ్య¹² హస్తా¹³ వపనిజ్య¹⁴ త్ర రాచామే¹⁵ ద్వి¹⁶ః పరిమృజ్య¹⁷ ప్రకృ¹⁸ దుపస్పృ-
 శ్య¹⁹ శిర శ్చక్షుషీ²⁰ నాసికే²¹ శ్రోత్రే²² హృదయ మూలభ్య²³ యత్త్రిరాచా-
 మతి²⁴ తేన²⁵ ఋచః²⁶ ప్రీణాతి²⁷ య ద్వి²⁸ః పరిమృజతి²⁹ తేన³⁰ యజాగ్³¹ంషి
 యథసకృ³² దుపస్పృశతి³³ * తేన³⁴ సామా³⁵ని యథస్వయం³⁶ పాణిం³⁷ పాదా
 పోశతి³⁸ య చ్చిర శ్చక్షుషీ³⁹ నాసికే⁴⁰ శ్రోత్రే⁴¹ హృదయ మూలభ⁴² తే తే-

* 'తేన సామాని యచ్ఛిరశ్చక్షుషీ' ఇతి బ్రాహ్మణసాహిత్యం.

శ్రయోదశోఽనువాకః.

— బ్రహ్మయజ్ఞాంగవిశేషవిధిబ్రహ్మణమ్. —

౧ ¹మధ్యస్థినే ప్రబల మధీయూతాసా ఖలు వా వైష ఆదిత్యో
య ద్బ్రాహ్మణ స్తస్మా త్రో హి తేష్ట్యమం తవతి తదేషా ఽభ్యుక్తా ।
²చిత్రం దేవానా ముపగౌ దనీకం చక్షు ర్మిత్రస్య వరుణస్యాక్షేః ।
ఆప్రా ద్యావాపృథివీ అస్తరిక్షగ్ం సూర్య ఆత్మా జగత స్తస్మష త్వేతి
³స వా ఏష యజ్ఞ సుద్యః ప్రతాయతే సద్య సుంతిష్ఠతే తస్య ప్రా-
త్యాయ మవభృథో ⁴సమో బ్రహ్మణ ఇతి పరిధానీయాం త్రి రన్వాహః.
⁵ప ఉప్రస్పృశ్య గృహా నేతి తతో య త్కించ దదాతి సా దక్షిణా ।

౧౩—౧౭॥

చతుర్దశోఽనువాకః.

— ఆనధ్యాయేష్వపి బ్రహ్మయజ్ఞవిధానమ్. —

౧ ¹తస్య వా ఏతస్య యజ్ఞస్య మేఘో హవిర్ధానం విద్యు రగ్ని
ర్వర్షోమగ్ం హవి స్సనయిత్సు ర్వషత్కూరో య దవస్సూర్జతి సో ఽను
వషత్కూరో వాయు రాత్వా ఽమావాస్యా సేవ్యైశ్చ ²ద్య ఏవం వి-
ద్యావైష్టే ఘే వర్షమతి విద్యోతమానే స్తనయ త్యవస్సూర్జతి పవమానే
వాయూ పమావాస్యాయాగ్ం స్వాధ్యాయ మధీతే తప ఏవ త త్వస్య-
తేతపో హి స్వాధ్యాయ ఇత్యుత్తమం నాకగ్ం రోహత్యుత్తమ సుమా-
నాసాం భవతి యావంతగ్ం హవా ఇమాం విత్తస్య పూర్ణాం దద
థన్వీర్గం లోకం జయతి తావంతం లోకం జయతి భూయాగ్ంసం
చాక్షయ్యం చాప పున ర్ద్వైత్యం జయతి బ్రహ్మణ స్సాయుజ్యం
గచ్ఛతి ॥ ౧౪—౧౮ ॥

పంచదశోఽనువాకః.

అష్టాశ్చ స్యానధ్యాయ ప్రద్యువమ్.

తస్య వా ఏతస్య యజ్ఞస్య దావో వనధ్యాయో య ద్వాత్తాఽ-
శుచిర్య ద్దేశో సమృద్ధి రైవతాని య ఏవం విద్యాన్త హారాత్ర ఉవ-
మ్యదితే వ్రజ్గం స్తిష్ఠ న్నాసీన శ్చయానోఽరణ్యే గ్రామే వా యావ-
త్తరస్గం స్యాధ్యాయ మధితే సర్వాన్లోకా జ్జయతి సర్వాన్లోకా సప్త-
ణోఽను సంచరతి తదేవాఽభ్యుక్తా । అన్యథా అస్మిన్నప్రణాః పర-
స్మిన్ గం తృతీయే లోకే అన్యథా స్యామ । యే దేవయానా ఉత
పితృయానా సుర్వా ప్సఘో అన్యథా ఆక్షీయేమోత్యగ్నిం వై జాతం
పాప్తా జగ్రాహ తం దేవా అహుతీభిః పాప్తాన మపా ఘ్న న్నా-
హుతీనాం యజ్ఞేన యజ్ఞస్య దక్షిణాభి ర్దక్షిణానాం బ్రాహ్మ-
ణేన బ్రాహ్మణస్య ఛద్వోభి శ్చష్టసాగం స్యాధ్యాయేనా పహతపాప్తా
స్యాధ్యాయా దేవవిత్రిం వా ఏత త్తం యోఽనూత్సృజత్యభాగో
వాచి భవత్యభాగో నాకే తదేవాఽభ్యుక్తా । య స్తిత్యావ సఖవి-
దగ్ం సఖాయం న తస్య వాచ్యపి భాగో అస్తి । యదీగం శ్శణోత్య-
లకగ్ం శ్శణోతి న హి ప్రవేద సుక్ష్మతస్య పథా మితి తస్మా తస్వి-
ధ్యాయోఽధ్యేతవ్యో యం యం క్రితు మధితే తేన తేనాప్తేష్టం భ-
వత్యగ్నే ర్వాయో రాదిత్యస్య సాయుజ్యం గచ్ఛతి త దేవాఽభ్యుక్తా ।
యే అర్వా జుత వా పురాణే వేనం విద్యాగ్ంస మభిఘో వదన్త్యాదిత్య-
మేవ తే పరివదన్తి సర్వే అగ్నిం ద్వితీయం తృతీయం చ హగ్ంస మితి
యావత్తి రైవ దేవతా స్తా సుర్వా వేదవిది బ్రాహ్మణే ససన్తి తస్మా
ద్బ్రాహ్మణభ్యో వేదవిద్యో దివేదివే సమసుర్వా న్నాక్షీలం తేర్తయే
దేతా ఏవ దేవతాః ప్రీతాః । ౧౫—౧౬ ।

ఋషిశోఽనువాకః.

→ ఆయాజ్యయాజనాది ప్రాయశ్చిత్తమ్. ←

౧ ¹రిచ్యత ఇవ వా ఏష ప్రేవ రిచ్యతే యో యాజయతి ప్రతి వా
²గృహ్యతి యాజయిత్వా ప్రతిగృహ్య వా ³నశ్చ ⁴న్రి సాన్విధ్యాయం
 వేద మధీయత ⁵త్రిరాత్రం వా నాచిత్రీం గాయత్రీ మనవాతిరేచ-
 యతి ⁶వనో దక్షిణా వరేణైవ వరగ్ం స్పృహోత్యాత్వా హి వరః॥

౧౬—౨౦॥

సప్తదశోఽనువాకః.

→ ఆపది అయాజ్యయాజనాది ప్రాయశ్చిత్తమ్. ←

౧ ¹దుహే హ వా ఏష ఛన్దాగ్ంసి యో యాజయతి స యేన
 యజ్ఞక్రతునా యాజయే ధన్వేరణ్యం²ప్రరేత్య శుచా దేశే సాన్విధ్య-
 య మేవైన మధీయ న్నాసీత ³తస్మానశనం దీతా స్థాన ముపసద ఆస-
 నగ్ం మత్యా వా గ్నుహూ ర్తన ఉపభృద్భృతి ధ్ధివా ప్రాణో హవి
 సామాధ్వర్యు సు వా ఏష యజ్ఞః ప్రాణదక్షిణో ⁴న న్దదక్షిణ సు-
 మృద్ధతరః ॥ ౧౭—౨౧॥

అష్టాదశోఽనువాకః.

→ అవశీర్ణప్రాయశ్చిత్తమ్. ←

౧ ¹కత్తిధా ²వశీర్ణ ప్రవిశతి ³చతుర్థేత్యాహు ర్భిష్కవాదినో మరు-
 తః ప్రాణై రిద్వగ్ం బలేన బృహస్పతిం బ్రహ్మవర్చసేవాగ్ని మేవేత-
 రేణ సర్వేణ ⁴తస్యైతాం ప్రాయశ్చిత్తిం విదాఞ్చకార సుదేవః
 కాశ్యపో యో బ్రహ్మచార్యవశిరే దమావాసాయాగ్ం రాత్ర్యా-
 మగ్నిం ప్రణీయోపసమాధాయ ద్వీరాజ్యసాన్విప్రఘాతం జహోతి కా-

మావక్తిర్లోఽస్యైవక్తిర్లోఽస్మి కామకామాయ సావహా కామాభిద్రు-
 ధ్లోఽస్యైవలిద్రుధ్లోఽస్మి కామకామాయ సావహేత్యమృతం వా ఆజ్య
 మమృత మేవాత్మ స్థితోహుత్యా ప్రయతాజ్ఞలిః కవతిర్య జ్ఞగ్ని మభి
 మన్త్రయేత సం మా సిఞ్చన్తు మరుత స్సమిన్ద్ర స్సంబృహస్పతిః స
 మా య మగ్ని సిఞ్చన్త్యామహా చ బలేన చాయుష్మన్తం కరోత
 మేతి ప్రతి హస్తే మరుతః ప్రాణా వైధతి ప్రతీన్ద్రోబలం ప్రతి బృహ
 స్పతి ర్భగ్విష్ణవర్చసం ప్రత్యగ్ని రితర ఖర్వద్గం సర్వతను దృఢత్వా
 సర్వ మాయు రేతి త్రిరభిమన్త్రయేత త్రిషత్యా హి దేవా యోఽ-
 పూత ఇవ మన్యేత స ఇత్థం జహుయా దిత్త మభిమన్త్రయేత పునీత
 ఏవాఽఽత్మాన మాయు రేవాత్మ స్థితై 10వరో దక్షిణా వరేణైవ వర్గం
 స్పృహోత్యాత్మా హి వరః ॥ ౧౫—౨౨ ॥

ఏకోనవింశోఽనువాకః.

→ బ్రహ్మోప స్థానమస్త్రాః ←

భూః ప్రపద్యే భువః ప్రపద్యే స్వః ప్రపద్యే భూర్భువ స్స్వః
 ప్రపద్యే బ్రహ్మ ప్రపద్యే బ్రహ్మకోశం ప్రపద్యే యమృతం ప్రపద్యే యమృ-
 తకోశం ప్రపద్యే చతుర్జాలం బ్రహ్మకోశం యం మృత్యు ర్నాశపశ్య-
 తి తం ప్రపద్యే దేవా స్ప్రపద్యే దేవపురం ప్రపద్యే పరీవృతో పరీవృ-
 త్తో బ్రహ్మణా వర్తణా ఽహం తేజసా కళ్యవస్య యస్మై నమస్తచ్చిరో
 ధర్మో మూర్ధానం బ్రహ్మో త్రరా హను ర్యజ్ఞో ఽధరా విష్ణుర్ హృద-
 యగ్ం సంవత్సరః ప్రజనన మభిసో పూర్వపాదా వత్రి ర్మధ్యం మిత్రా-

వరుణా వపరవాదా వగ్నిః పుచ్చస్య ప్రథమం కాణ్డం తత ఇన్ద్రస్తతః
 ప్రజాపతి రభయం చతుర్థగ్ం స వా ఏష దివ్య శ్వాక్షర శ్శిశుమార
 స్తగ్ం హ య ఏవం వేదాపపున ర్మృత్యుం జయతి జయతి స్వర్గం
 లోకం నాధ్యవి ప్రమీయతే నాగ్నా ప్రమీయతే నాపు ప్రమీ-
 యతే నానృపత్యః ప్రమీయతే లఘ్వనో భవతి ధ్రువ స్వమసి
 ధ్రువస్య క్షీత మసి త్వం భూతానా మధిపతి రసి త్వం భూతానాగ్ం శ్రే-
 ష్ఠోఽసి త్వం భూతాన్యపప్రర్యావ ర్తస్తే నమ స్తే నమ సుర్వం తే నమో
 నమ శ్శిశుకుమారాయ నమః ॥ ౧౯—౨౩ ॥

వింశోఽనువాకః.

— దిగుపపానమస్తాః. —

† నమః ప్రాచ్యైదిశే యాశ్చ దేవతా ఏతస్యాం ప్రతివసన్త్యై-
 తాభ్యశ్చ నమో నమో దక్షిణాయైదిశే యాశ్చ దేవతా ఏతస్యాం
 ప్రతివసన్త్యైతాభ్య శ్చ నమో నమః ప్రత్యైదిశే యాశ్చ దేవతా
 ఏతస్యాం ప్రతివసన్త్యైతాభ్య శ్చ నమో నమః ఉద్వైదిశే యాశ్చ
 దేవతా ఏతస్యాం ప్రతివసన్త్యైతాభ్య శ్చ నమో నమః ఉద్వాయై
 దిశే యాశ్చ దేవతా ఏతస్యాం ప్రతివసన్త్యైతాభ్య శ్చ నమోన-
 మోఽధరాయై దిశే యాశ్చ దేవతా ఏతస్యాం ప్రతివసన్త్యైతాభ్య శ్చ
 నమో నమోఽవాప్తరాయై దిశే యాశ్చ దేవతా ఏతస్యాం ప్రతివస
 న్త్యైతాభ్య శ్చ నమో నమో గజాయమునయో ర్మధ్యే వసన్తి-

* 'న పు ప్రమీయతే నాగ్నా ప్రమీయతే' ఇతి ద్రావిడభాషః.

† 'ననాస్తే నమ సుర్వం' తే నమః' ఇత్యేతావదేన ద్రావిడభాషః.

‡ 'నమః ప్రాచ్యై' ఇత్యనువాకో ద్రావిడైర్మవత్యతే.

తే మే ప్రసన్నాత్మాన శ్చిరం జీవితం వర్ధయన్తి నమో గణ్ధాయమున-
యో ర్మునిభ్య శ్చ నమో నమో గణ్ధాయమునయో ర్మునిభ్య శ్చ
నమః ॥ ౨౦—౨౪ ॥

సహ రక్షాగోంసి, యద్దేవా ప్స ప్తదత్త, యదదీప్త్యపృచ్ఛవశా, ౨౨
యప్తే చతుస్త్రిగోంశ, దైవశాస్వవరాయ వడ్విగోంశశ్చి, రావతరశనాహ,
కూశ్మాణ్డై, రజాహ, పశ్చ, బ్రహ్మ యజ్ఞేన, గ్రామే, మధ్యన్దినే, తస్య
వై మేఘ, సస్య వై దావ, రిచ్యతే, ద్రుహేహ, కత్తిధా ౭నకీర్ణీ, భూ,
ర్మనుః ప్రాచ్యై విగోంశతిః ॥ ౨౦ ॥

సహ, బ్రహ్మయజ్ఞేన విగోంశతిః ॥ ౨౦ ॥

ద్రావిడపాఠస్తు—సహ, రక్షాగోంసి, యద్దేవా, యదదీప్త్య,
న్నాయప్తే, వై శాస్వవరాయ, వాతరశనాహ, కూశ్మాణ్డై, రజాహ, ప.
శ్చ, బ్రహ్మయజ్ఞేన, గ్రామే, మధ్యన్దినే, తస్యవై మేఘ, సస్యవై
దావ, రిచ్యతే, ద్రుహేహ, కత్తిధా ౭నకీర్ణీ, భూ, రే తాన్నవిగోంశతిః ॥ ౧౯ ॥

సహ, వాతరశనా, ద్రుహేహ, త్రయోవిగోంశతిః ॥ ౨౩ ॥ ఇతి.

సహ వాతరశనా ద్రుహేహ చతుర్విగోంశతిః ॥ ౨౪ ॥ ఇతి ఆనందా
శ్రమముద్రిత గ్రంథపాఠః ॥

అథశాన్తిః.

ఓమ్ ॥ నమో బ్రహ్మణే నమో అస్త్యగ్నయే నమః పృథివ్యై
నమః ఓషధీభ్యః । నమో వాచే నమో వాచస్పతయే నమో విష్ణవే
బృహతే కరోమి ॥ ఓం శాన్తి శాన్తి శాన్తిః ॥

హరిః ఓమ్, శ్రీ కృష్ణార్పణమస్తు.

తైత్తిరీయారణ్యకే ద్వితీయః ప్రపాఠక స్సమాప్తః.